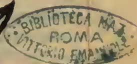
IACOBI SANNAZARII OPERA OMNIA LATINE SCRIPTA, NVPER EDITA.

M. D. XXXV.

NON SINE PRIVILEGIO.

PAVLVS MANVTIVS ALDI F.

ANTONIO CARLONI, ILLV-

STRI ALLIFARVM PRIN-

CIPI, S. P. D.

UT EST Praeclarum ornatissime Princeps in arte poëtica excellere: sic ea cognoscere, quibus ad illam laudem perueniatur, maximum quiddam, ac difficillimũ est. fallitur enim, siquis absoluti poëtae partes in eo positas arbitratur, ut cum metiendi carminis rõnẽ optime perceperit, cum elegantissimarũ uocum supellectilem quasi quandam sibi compararit, addo etiam cum materiẽ animo conceptam ordine quodam atque artificio distinxerit, hisce rebus tanquam egregie munitus ad scribẽdum aggrediatur. Grauiora sunt quae requiruntur, & ex abditis plurimarum artium ac doctrinarum fontibus haurienda. Nam cum eius consilium, qui hoc in genere elaborat, uel in primis eõ spectarẽ debeat, ut uoluptati uersuum utilitatem sententiarũ admiscendo, nihilo minus lectorem moneat, quàm oblectet; monitio autem illa plerũq; necessaria sit, ut in uitijs summam turpitudinem inesse, in uirtutibus summam gloriam, ostendatur: quomodo hoc sine philosophiae cognitione prudenter ac perite poterit efficere? Iam, si res exigat ut aut de coeli stellarumq; ratione, aut de regionum terrestrium ac maritimarum situ dicendum sit: certe hos locos non poterit, nisi qui Astrologiam & Geographiam attigerit,

commode tractare. itaque si quis ad huius facultatis studium ita se contulit, ut aliquando, quae literis mandare studuerit, ea se speret, ueluti pictorem egregium, omnibus artis coloribus illustraturum: is omnium ferè disciplinarum sciētiam, quæ pertinent ad bene beateq; uiuendum, ne prorsus ignoret necesse est. Quòd si ad assequendum poëtæ nomen ubertatem illam ingenij à natura datam satis esse putat; atq; hac una instructus facile audet canoros illos quidem, sed rerū tamen inanes uersus uel domi pangere, uel in triuijs ad populi aures effundere: statim ab intelligentibus explodetur, neque solum imprudens aut parū uerecundus, sed ēt planè stultus ac temerarius habebitur. Quo minus est mirādum, si, ut hac arte excellerent, quampaucissimis contigit; cum in alijs liberalium doctrinarū generibus plurimi semper floruerint. Sed egregiorū poëtarū penuria maior etiā est hac nostra tempestate, q̄ olim priscis temporibus fuerit: siue ꝙ illarum ætatum genius eiusmodi fuit: siue quia non ijsdem, quibus olim, præmijs ad uirtutem nūc homines excitantur. Eorum aūt, quos in hoc genere præstantes cognouimus, sine controuersia primū locum obtinuit uir eximius, et omni laude cumulatus Iacobus Sannazarius: cuius ingenij monumenta nulla unquam annorum obliuione delebuntur, nulla uetustate peribunt; quin apud omnem posteritatem ita uiuent, ut non multo clarior ex tot Regū clarissimorum triūphis Parthenope sit futura, q̄ ex unius hominis scientia, atq; doctrina. Hoc autem Antoni clarissime tui muneris ferè totum est: qui, cum ad summam generis amplitudinē ac splendorem, ēt optimarum disciplinarum cognitionē adiūxeris; tamē hæc per se, nisi

accederet studium de posteris bene merendi, quasi mini ma iudicans: quæcunq; tuorum ciuiū scripta lectione di gna tibi uidentur; in apertū ut referantur, maximope re contendis. Quo nomine ipsi profecto Sannazarij no stri manes tibi nō uulgares gratias hn̄t, cum eos libros, quos ille moriens tuæ fidei cōmendarat, peruulgandos diligentissime curas. Qui uero ingenuarū artium stu dijs dediti sunt, ij se tibi tantū debere profitentur, quā tum persolui nullo modo potest. itaque à me, qui eodem in ære sum, petere uidentur, uniuersorū causam ut susci piam; et tibi, quid oēs pp hoc officium de te et sentiant & loquantur, aliqua rōne significem. Ego et si te ipsa tm̄ recte factorū conscientia contentū esse scio, nihil præ terea requirere: tn̄ ut eorū honestissimo desyderio ne de sim, do me libenter in eā partē, in quam ēt mea sponte propendebā; & ad ostendendū non eorū modo aīum, sed ēt obseruantiā et pietatē in te meā, hoc ipsum San nazarij uolumen, quod nostris typis imprimendū cu rasti, nomini tuo dicatū ad te mitto. Leges hic oīa, quæ cunq; ab eo latine scripta nūc extant. primum aūt erit diuinū illud, cui ipse de partu Virginis titulū fecit, opu sculū, dein Chr. sti lamentatio, mox eglogæ V: quas tn̄ decē scripserat; sed è Gallia reuersus, has tm̄, quas emi simus, et fragmētū illud, qđ post Salices collocauimus, inuenit. sequūtur elegiarū libri tres, & inde totidē epi grāmatō. quæ oīa sub tuo noīe apparebūt, ut eius bene uolentiæ, quā Sānazario et uiuo et mortuo præstitisti, hunc saltē fructū percipias. Tu quod institutū iuuandi bonas literas semel amplexus es, cōstanter illud retine; mihiq; ad amicitiam tuam, cuius propter excellentes ingenij tui dotes cupidissimus iampridem sum, aditus precludi ne patere. Vale.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, DE PARTV VIRGINIS

LIBER PRIMVS.

Irginei partus, magnoq; æquæua parēti
Progenies, superas cæli quæ missa per auras
u Antiquam generis labē mortalibus ægris
Abluit, obstructáq; uiam patefecit olympi;
Sit mihi Cælicolæ primus labor: hoc mihi primum
Surgat opus. Vos auditas ab origine causas,
Et tanti seriem (si fas) euoluite facti.
Nec minus ô Musæ uatum decus; hic ego uestros
Optarim fontes, uestras nemora ardua rupes:
Quandoquidem genus ē cælo deducitis; & uos
Virginitas, sanctæq; iuuat reuerentia famæ.
Vos igitur, seu cura poli, seu Virginis huius
Tangit honos, monstrate uiam, qua nubila uincam:
Et mecum immensi portas recludite cæli.
Magna quidem, magna Aonides, sed debita posco,
Nec uobis ignota: etenim potuistis & antrum
Adspicere, & choreas: nec uos orientia cælo
Signa, nec Eoos Reges latuisse putandum est.
Tuq; adeo spes fida hominum, spes fida deorum
Alma parens, quam mille acies, quæq; ætheris alti

» Quum'q; caput fuerit, tantorum'q; una malorum
» Fœmina principium, lacrimas'q;, & funera terris
» Intulerit: nunc auxilium ferat ipsa, modum'q;
» Quâ licet, afflictis imponat fœmina rebus.
Hæc ait: & celerem stellata in ueste ministrum,
Qui castæ diuina ferat mandata puellæ,
Alloquitur, facie insignem, & fulgentibus alis:
» Te, quem certa uocant magnarum exordia rerum,
» Fide uigil, pars militiæ fortissima nostræ,
» Te decet ire, nouum'q; in secula iungere fœdus:
» Nunc animũ huc aduerte: atq; hæc sub pectore serua.
» Est urbes Phœnicum inter, late'q; fluentem
» Iordanem, regio nostris sat cognita sacris,
» Iudæam appellant, armis'q;, & lege potentem.
» Hic claris exorta atauis, uatum'q; ducum'q;
» Antiquum genus, & dignis licet aucta hymenæis,
» Pectoris inlæsum Virgo mihi casta pudorem
» Seruat adhuc, nullos non seruatura per annos:
» (Mirus amor) senium'q; sui uenerata mariti
» Exiguis degit thalamis, & paupere tecto;
» Digna polo regnare, alto'q; effulgere diuûm
» Concilio, & nostros æternum habitare penates.
» Hanc mihi uirginibus iampridem ex omnibus unam
» Delegi, prudens'q; animo interiore locaui:
» Vt foret, intacta sanctum quæ numen in aluo
» Conciperet, ferret'q; pios sine semine partus.
» Ergo age, nubiuagos molire per aëra gressus:
» Deueniens'q; locum, castas hæc iussus ad aures
» Effare, & pulchris cunctantem hortatibus imple:
» Quandoquidem genus è Stygijs mortale tenebris

E ripere est animus, saeuosq; arcere labores.
Dixerat. Ille altum Zephyris per inane uocatis
C arpit iter, scindit nebulas, atque aëra tranat
I ma petens, pronusq; leueis uix commouet alas.
Q ualis, ubi ex alto notis Maeandria ripis
P rospexit uada; seu placidi stagna ampla Caystri,
P raecipitem sese candenti corpore cycnus
M ittit agens; iamq; implumis, segnisq; uidetur
I pse sibi, donec tandem potiatur amatis
V ictor aquis: sic ille auras, nubeisq; secabat.
A st ubi palmiferae tractu stetit altus Idumes:
R eginam haud humileis uoluentem pectore curas
A dspicit: atque illi ueteres de more Sibyllae
I n manibus: tum si qua aeuo referanda nepotum
F atidici casto cecinerunt pectore uates.
I psam autem securam animi, laetamq; uideres
A uthorem sperare suum: nanque adfore tempus,
Q uo sacer aethereis delapsus spiritus astris
I ncorrupta piae compleret uiscera matris,
A udierat. Proh quanta alti reuerentia caeli
V irgineo in uultu est. oculos deiecta modestos
S uspirat: matremq; Dei uenientis adorat:
F elicemq; illam, humana nec lege creatam
S aepe uocat: nec dum ipsa suos iam sentit honores.
C um subito ex alto iuuenis demissus olympo,
P urpureos retegit uultus: numenq; professus
I ncessuq;, habituq;, ingenteis explicat alas:
A c tectis late insuetum diffundit odorem.
M ox prior haec. Oculis salue lux debita nostris,
I ampridem notum caelo iubar, optima Virgo:

C ui se se tot dona, tot explicuere merenti
D iuitiæ superûm: quicquid rectiq; probiq;
A eterna de mente fluit: purissima quicquid
A d terras summo ueniens sapientia cœlo
F ert secum, & plenis exundans gratia riuis.
T e genitor stabili firmam sibi lege sacrauit,
P erpetuos genitor cursus qui dirigit astris:
M ansuramq; tuo fixit sub pectore sedem.
I dcirco cœtus inter ueneranda pudicos
V na es, quam latis cœli in regionibus olim
T ot diuûm celebrent uoces: proh gaudia terris
Q uanta dabis: quantis hominum succurrere uotis
I ncipies. Stupuit confestim exterrita Virgo:
D emisitq; oculos: totosq; expalluit artus.
N on secus, ac, conchis si quando intenta legendis
S eu Micone parua, scopulis seu forte Seriphi
N uda pedem uirgo, lætæ noua gloria matris
V eliferam aduertit uicina ad littora puppim
A duentare, timet: nec iam subducere uestem
A udet, nec tuto ad socias se reddere cursu:
S ed trepidans silet, obtutuq; immobilis hæret.
I lla Arabum merces, & fortunata Canopi
D ona ferens, nullis bellum mortalibus infert:
S ed pelago innocuis circumnitet armamentis.
Tum rutilus cœli alipotens, cui lactea fandi
C opia, diuiniq; fluunt e pectore rores
A mbrosiæ, quibus ille acres mulcere procellas
P ossit, & iratos pelago depellere uentos.
Exue Dia metus animo, paritura uerendum
C œlitibus numen, speratiq; gaudia terris,

A eternamq́; datura uenis per ſecula pacem.
H æc ego ſyderea miſſus tibi nuntius arce,
S ublimis celeres uexit quem penna per auras,
V aticinor,non inſidias,non nectere fraudes
E doctus:longe à noſtris fraus exulat oris.
Quippe tui magnum magna incrementa per orbem
I pſa olim partus Virgo, ſobolisq́; beatæ
A dſpicies.uincet proauos proauitaque longo
E xtendet iura imperio:populisq́; uocatis
A d ſolium,late ingentes moderabitur urbeis:
N ec ſceptri iam finis erit,nec terminus æui.
Quin iuſtis paulatim animis pulcherrima ſurget
R elligio.Non monſtra pijs,ſed numina templis
P lacabunt caſtæ diris ſine cædibus aræ.
Dixerat:illa animum ſedato pectore firmans,
S ubſtitit,& placido breuiter ſic ore locuta eſt.
C onceptuſ ne mihi tandem,partusq́; futuros
S ancte refers?me ne attactus perferre uirileis
P oſſe putas?cui uel nitenti matris ab aluo
P rotinus inconcuſſum,& ineluctabile uotum
V irginitas fuit una:nec eſt,cur ſoluere amatæ
I ura pudicitiæ cupiam,aut hæc fœdera rumpam.
I mmo iſtas,quod tu minime iam rere, per aureis,
E xcipit interpres,fœcundam ſpiritus aluum
I nfluet,implebitq́; potenti uiſcera partu,
F lammifero ueniens cœlo,atque micantibus aſtris.
A t tu uirgineum mirata tumeſcere uentrem,
H ærebis pauitans:demum formidine pulſa
G audia ſeruati capies inopina pudoris.
N e ue hæc uana putes,dictis aut territa noſtris

I ndubites: feræ dudum concessa senectæ
D ona oculos pone ante tuos: Nam sanguine auito
I uncta tibi mulier (sterilis licet illa, grauisq;
P ressa æuo) haud quaquā speratū hoc tēpore pignus
F ert utero, & felix sexto sub mense laborat:
V sque adeo magno nil non superabile cœlo est.
His dictis, Regina oculos ad sydera tollens,
C œlestum'q; domos superas, atque aurea tecta,
A duuit, & taleis emisit pectore uoces.
I am iam uince fides, uince obsequiosa uoluntas:
E n adsum: accipio uenerans tua iussa, tuum'q;
D ulce sacrum pater omnipotens: nec fallere uestrū est
C œlicolæ. nosco crineis, nosco ora, manus'q;,
V erbaq;, & aligerum cœli haud uariantis alūnum.
T antum effata, repente noua micuisse peneteis
L uce uidet: nitor ecce domum compleuerat: ibi illa,
A rdentum haud patiens radiorum, ignisq; coruscæ,
E xtimuit magis. At uenter (mirabile dictu)
(Non ignota cano) sine ui, sine labe pudoris,
A rcano intumuit uerbo. Vigor actus ab alto
I rradians, Vigor omnipotens, Vigor omnia complēs
D escendit, Deus ille, Deus: totos'q; per artus
D at se se, miscet'q; utero: quo tacta repente
V iscera contremuere: silet natura, pauet'q;
A dtonitæ similis: confusaque turbine rerum
I nsolito, occultas conatur quærere causas.
S ed longe uireis alias, maioraque sentit
N umina. succutitur tellus: læuum'q; sereno
I ntonuit cœlo rerum cui summa potestas,
A duentum nati genitor testatus: ut omnes

E xcubat insomnis semper, rictuq; trifauci
H orrendum, stimulante fame, sub nocte profunda
P ersonat, & morsu uenientes adpetit umbras:
T um uero Heroës lætati, animæq; piorum,
A d cœlum erectas cœperunt tendere palmas.
A tque hic insignis funda, citharaq; decorus,
I nsignis sceptro senior, per opaca locorum
D um graditur, nectitq; sacros diademate crines:
D um legit effœtos Lethæo in gramine flores,
Quâ tacite labuntur aquæ, mutæq; uolucres
D ucunt per steriles æterna silentia ramos:
A dtonitus subitos concepit mente furores,
D iuinamq; animam: & consueto numine plenus,
I ntorquens oculos, uenientia fata recenset.
N ascere magne puer: nostros quem soluere nexus,
E t tantos genitor uoluit perferre labores.
M agne puer, cui se hæc tandem spolianda reseruant
R egna, tot heu miseris hominum ditata ruinis:
N ascere, uenturum si te mortalibus olim
P ectore ueridico promisimus: igneus ut nos
V iribus adflatos cœlestibus ardor agebat
I nsinuans: si sacra peregimus, & tua late
I ussa per immensum fama uulgauimus orbem.
E n ridet pax alma tibi: simul ecce potentes
I mpulsi cœlo, diuisq; autoribus acti,
O rbe alio properant Reges. Saluete beati
A ethiopes, hominum sanctum genus, astra secuti:
S cilicet huc uestris adfertis munera regnis.
A ccipe dona puer: tuq; ô sanctissima mater
S ume animos: iam te populiq;, ducesq; frequentant

Littore ab extremo, & odoriferis Nabathæis.
Ille autem aurata fulgens in ueste sacerdos
Iam canus, iam maturo uenerabilis æuo,
Quid sibi uult? sacras puerum qui sistit ad aras,
Sic ueneransʔ lætoq; inspectans æthera uultuʔ
Seq; dehinc fatali clausurum lumina fato,
Exclamat: quòd speratum per secula munus,
Promissamq; diu pacem, certamq; salutem
Terrarum, exorta liceat sibi luce tueri
Optanti, seniumq; ideo, parcasq; trahenti.
Sed quid ego heu dira conspersos cæde penates
Infantum, & subito currentes sanguine riuos
Adspicioʔ tristesq; meas uagitus ad aures
Ferturʔ io scelus est, partus iugulare recentes.
Crudelis, quid agisʔ nihil hi meruere: neque illum,
Quem petis, insano dabitur tibi perdere ferro.
Nunc nunc ô matres sceleratæ abscedite terra,
Dum licet, inq; sinu pueros adscondite uestros:
Nam ferus hostis adest. propera iam regia uirgo,
Inq; Paretonias transfer tua pignora terras:
Admonet hoc magnum genitor qui temperat orbem.
Tuta domus, tutiq; illic tibi Dia recessus.
Verum ubi bis senas hyemes, bis senaq; nati
Solstitia, & tantos superaueris anxia casus:
Ingentes imo duces de pectore questus,
Aureaq; assiduis pulsabis sydera uotis.
Nam puerum, quamuis per compita sæpe uocatum,
Sæpe expectatum consuetæ ad gaudia mensæ,
Perquires nequicquam amens: nec cara petentem
Oscula, nec sera redeuntem nocte uidebis.

Tresq; illum totos mœrenti pectore soles,
Et totidem trepidas somni sine munere noctes
Omnia lustrantes, questu omnia confundentes
Flebitis indigno perculsi corda dolore
Tuq;, senexq; tuus. Quarto sed lucifer ortu
Purpureos tremulo cum tollet ab æquore uultus
Inuentum dabit, & quærentibus offeret ultro.
O quas tunc lacrimas, o quæ tunc oscula mater,
Quos dabis amplexus, misto inter gaudia fletu:
Cum natum ante aras patris, & delubra sedentem,
Mulcentemq; senes dictis, animosq; trahentem
Adspicies gauisa, ipso admirante senatu
Primitias pueri ingentes, nec inane sagacis
Pectoris indicium, natæq; ad grandia mentis.
Tu uero quid in arma ruis scelerata iuuentus?
Quid galeas, ensesq; uirum, & fulgentia cerno
Agmina? scutatasq; procul sub nocte cohortes,
Obscura, & crebris radiantes ignibus hastas?
Totne unum telis petitur caput? heu furor, heu mens
Cæca hominum, semperq; odijs adiuncta nefandis.
Iamq; oleas, montemq; sacrum circumq;, supraq;
Cinxere, & longa lucum obsedere corona.
Quo feror? ecce trahunt manibus post terga reuinctis
Insontem: modo quem latas mira illa per urbes
Edentem, patrisq; palam præcepta docentem
Attoniti stupuere, illum regemq;, Deumq;,
Humanæq; ducem uitæ, fontemq; salutis
Haud ueriti populo circum plaudente fateri.
Heu facinus: mortemne etiam, & crudele minantur
Supplicium? sæuos stringunt in uulnera fasces,

H orrentesq́; parant paliuro intexere dumos,
T ormenti genus: & capiti premere inde coronam
V ulnificam: Viden, alternos ut arundinis ictus
I ncutiunt? geminantq́; truci conuicia lingua?
P arte alia ingentes uideo de stirpibus imis
E uerti palmas, altas ad sydera palmas,
I nfelix opus: unde hominum lux illa, decorq́;
P endeat: ah trepidis dirum, & miserabile terris:
C um patri æthereo moriens liuentia pandet
B rachia, turpatosq́; atra de morte capillos,
O raque, demissosq́; oculos, frontemq́; cruore
I am madidam, & lato patefactum pectus hiatu.
A t mater, non iam mater, sed flentis, & orbæ
I nfelix simulacrum, ægra, ac sine uiribus umbra,
A nte crucem demissa genas, effusa capillum
S tat lacrimans, tristiq́; irrorat pectora fletu.
A c si iam comperta mihi licet ore profari
O mnia: defessi spectans morientia nati
L umina, crudeles terras, crudelia dicit
S ydera: crudelem sese, quòd talia cernat
V ulnera, sæpe uocat: tum luctisono ululatu
C uncta replens, singultanti sic incipit ore:
I ncipit, & duro figit simul oscula ligno
E xclamans. Quis me miseram, quis culmine tanto
D eiectam subitis inuoluit nate procellis?
N ate patris uires, sanguis meus, unde repente
H æc fera tempestas? quis te mihi fluctus ademit?
Quæ manus indignos fœdauit sanguine uultus?
C ui tantum in superos licuit? bella impia cœlo
Quis parat? hunc ego te, post tot male tuta labores,

Postq́;

Postq; tot infelix elapsæ incommoda uitæ
Aspicio?tu'ne illa tuæ lux unica matris?
Tu'ne animæ pax,& requies,spesq; ultima nostræ
Sic raperis?sic me solam,exanimemq; relinquis?
O dolor:extincto iam te pro fratre sorores,
Pro natis toties exorauere parentes:
At ego pro nato, pro te dominoq;,deoq;
Quem misera exorem?quo tristia pectora uertam?
Cui querar?ò tandem diræ me perdite dextræ:
Me potius(si qua est pietas)immanibus armis
Obruite:in me omnes effundite pectoris iras:
Vel tu(si tanti est hominum genus)eripe matrem,
Quæ rogat,& Stygias tecum duc nate sub umbras.
Ipsa ego te per dura locorum,inamœnaq; uiuis
Regna sequar.liceat rumpentem cernere portas
Aeratas:liceat pulchro sudore madentem
Euersorem Erebi materna abstergere dextra.
Hos illa,& plures fundet de pectore questus.
Quod scelus Eois ut primum cernet ab undis
Sol: indignantes retro conuertere currus
Optabit:frustraq; suis luctatus habenis,
Quod poterit tandem,auratos ferrugine crines
Inficiet,mœstamq; diu sine lumine frontem
Ostendet terris:ut qui iam ploret ademptum
Authorem,regemq; suum.quin ipsa nigranti
Fratris ab ore timens,& tanto concita casu
Cynthia,cæruleo uultus obnubet amictu,
Auertetq; oculos,lacrimasq; effundet inanes.
At contra horrisono tellus concussa tremore,
Cum gemitu fremet:& ruptis excita sepulchris

E mittet simulacra. Quid ô, quid abire paratis
I llustres animæ? non omnibus hæc data rerum
C onditio: paucis remeare ad lumina uitæ
C oncessum. Sed tempus erit, cum martia rauco
M ugitu cœlum quatiet tuba: cumq́; repente
C orpora per terras omnes late omnia surgent.
N unc autem sat Tartarei si claustra tyranni
E ffringat Rex ille: & caligantia pandat
A tria: diffugiant immisso lumine diræ
E umenidum facies iactis in terga colubris.
Quas atro uix in limo Phlegethontis adustum
A ccipiat nemus, & fumanti condat in ulua.
T um uariæ pestes, & monstra horrentia Ditis
I ma petant: trepident Briareïa turba, Cerastæ,
S emiferumq́; genus Centauri, & Gorgones atræ,
S cyllæq́;, Sphingesq́;, ardentisq́; ora Chimeræ,
A tque Hydræ, atque Canes, et terribiles Harpyiæ.
I pse catenato fessus per tartara collo
D ucetur Pluton: tristi quem murmure circum
I nferni fractis mærebunt cornibus amnes.
A t nos uirginea præcincti tempora lauru,
S igna per extentos cœli uictricia campos
T ollemus, lætoq́; ducem clamore sequemur.
V ictor io, bellator io, tu regna profunda,
T u manes, Erebumq́;, potestatesq́; coërces
A ërias, lethumq́; tuo sub numine torques.
I lle alto temone sedens, leuibusq́; quadrigis,
L ora dabit, uolucresq́; reget placido ore iugales,
N on iam cornipedum ductos de semine equorum,
N ec qui consuetas carpant præsepibus herbas.

Primus enim ualido subnixus eburnea collo
Fert iuga formosi pecoris custodia Taurus;
Stellatus minio Taurus: cui cornua fronti
Aurea, & auratis horrent palearia setis:
Per'q; pedes bifidæ radiant noua sydera gemmæ.
Torua boui facies; sed qua non altera cœlo
Dignior, imbriferum quæ cornibus inchoet annum,
Nec quæ tam claris mugitibus astra lacessat.
Et iuxta nemorum terror, rex'q; ipse ferarum
Magnanimus nitet ore Leo: quem fusa per armos
Conuestit iuba: pectoribus generosa superbit
Maiestas: non iam ut cædes, aut prælia sæuus
Adpetat (innocuis armantur dentibus ora:
Grataque tranquillo ridet clementia uultu)
Sed cœlo ut spatietur, & alta ad sydera tendat.
Hos post insequitur pulchros pennata per artus
Alituum Regina: sacræ cui uertice plumæ
Adsurgunt: flauoq; caput diademate fulget.
Ipsa ingens alis, ingentis fulminis instar
Supra hominum tecta, ac montes, supra'q; uolucres
Fertur, & obstantes cursu petit obuia nubes.
Vltimus humana sociat ceruice laborem
Alatus tergo Iuuenis: cui luthea læuo
Ex humero chlamys Eois inspersa lapillis
Pendet: eam uariant centum longo ordine Reges,
Antiquum genus, & Solymæ primordia gentis,
Ostro intertexti: ueros cognoscere uultus
Est illic: ueros montes, & flumina credas:
Et uera extremo Babylon nitet aurea limbo.
Tali sydereas curru subuectus in auras,

I ndutos referens spolijs pallentibus axes,
P erueniet, recto quà panditur orbita tractu
L actea, & ad sedes ducit candentis olympi.
I llic auratæ muros mirabimur urbis,
A uratasq; domos, & gemmea tecta, uiasq;
S telliferas, uitreosq; altis cum montibus amnes.
A tque ibi seu magni celsum penetrale Tonantis,
S iue alios habitare lares, ac tecta minorum
C ælicolûm dabitur: stellas numerare licebit,
S urgentemq; diem pariter, pariterq; cadentem
S ub pedibus spectare, & longos ducere soles,
L ongaq; uenturis protendere nomina seclis.
Hæc ubi dicta: patres plausu excepere frequentes
F atidicum uatem: sublatumq; aggere ripæ
A dtollunt humeris, lætumq; per auia ducunt.
I ntremuere Erebi sedes, obscuraque Ditis
L imina. suspirans imo de corde Megæra
D at gemitum, & toruas spectat sine mente sorores.
T um caudam exululãs sub uentre recondidit atram
C erberus, & fontes latratu terruit umbras:
C ommotisq; niger Cocytus inhorruit antris:
E t uaga Sisyphijs hæserunt saxa lacertis.

Egina ut ſubitos imo ſub pectore motus
r *Senſit, et adflatu diuini numinis aucta eſt:*
Haud mora, digreſſu uolucris ſuſpenſa miniſtri,
E xurgit; monteſq; procul contendit in altos
F eſtinans. ea cura animo uel prima recurſat:
M atronam deſeſſam æuo, cui nulla fuiſſent
D ona uteri (mirum dictu) iam ſegnibus annis
F œcundam, ſextiq; grauem ſub pondere menſis
P rotinus adfari, uocemq; audire loquentis,
E t ſpectare oculis ſterili data pignora matri.
E rgo adcincta uiæ, nullos ſtudioſa paratus
I nduitur, nullo diſponit pectora cultu:
T antum albo crines iniectu ueſtis inumbrans,
Q ualis ſtella nitet, tardam quæ circuit Arcton
H yberna ſub nocte: aut matutina reſurgens
A urora: aut ubi iam Oceano Sol aureus exit.
Q uiq; pedes mouet, hac caſiam terra alma miniſtrat,
P ubenteſq; roſas, nec iam mœſtos hiacynthos,
N arciſſumq;, crocumq;, & quicquid purpureum uer
S pirat hians, quicquid florum per gramina paſſim
S ubgerit immiſcens uarios natura colores.
P arte alia celeres ſiſtunt uaga flumina curſus:
E xultant ualleſq; cauæ, colleſq; ſupini:
E t circumſtantes ſubmittunt culmina pinus:
C rebraque palmiferis erumpunt germina ſyluis.

O mnia lætantur. cessant Euriq;, Notiq;:
C essat atrox Boreas. tantum per florea rura
R egna tenent Zephyri, cœlumq; tepentibus auris
M ulcent; quaq; datur, gradientem uoce salutant.
V t uentum ad sedes, uultu longæua uerendo
O bcurrit coniux iusti senis: atque repente
P lena deo, subitoq; uteri concussa tumultu,
E xcipit amplexu uenientem, ac talibus infit.
O decus, ô laudis mulier dux præuia nostræ,
C ælitibus sola humanum quæ digna reperta es
C onciliare genus, cœtusq; adtollere ad astra
F œmineos: gremium cuius diuinus obumbrat
P almes, inexhaustis terras qui compleat uuis:
Q uis me, quis tanto superûm dignatur honore?
T ú ne procul uisura humilem Regina penates
V enisti? tú ne illa mei pulcherrima regis
M ater ades? uiden, ut nostra puer excitus aluo,
C um mihi uix primas uocis sonus ambiat aures,
I am salit, & dominum ceu præcursurus adorat.
F elix Virgo animi, felix, cui tanta mereri
C redulitas dedit una: in te nam plena uidebis
O mnia, quæ magni uerax tibi dixit olympi
A liger, arcano delapsus ab æthere cursu.
Illa sub hæc. Miranda alti quis facta Tonantis
O mater, meritas cœlo quæ tollere laudes
V ox queat? exultant dulci mea pectora motu
A uthori tantorum operum: qui me ima tenentem,
I ndignamq;, humilemq; suis respexit ab astris.
M unere quo gentes felix ecce una per omnes
I am dicar: nec uana fides: ingentia quando

I psé mihi ingenti cumulauit munera dextrá
O mnipotens, sanctumq; eius per sæcula nomen,
E t quæ per magnas clementia didita terras
E xundat; quá passim omnes sua iussa uerentes
V sque fouens, nullo neglectos deserit æuo.
T um fortem exertans humerú, dextramq; coruscam,
I nsanos longe fastus, mentesq; superbas
D ispulit, afflixitq; super: solioq; potentes
D eturbans dedit in præceps, & ad ima repressit:
E xtollensq; humiles, aliena in sede locauit:
P auperiemq;, famemq; fugans, impleuit egenos
D iuitijs: uacuos contra, nudosq; reliquit,
Q ui nullas opibus metas posuere parandis.
P ostremo sobolem (neque enim dare maius habebat)
A eternam genitor sobolem, seclisq; priorem
O mnibus, æqualemq; sibi, de sanguine fidi
S uscepit pueri (tantis quod honoribus unum
D eerat adhuc) non ille animi, morumq; suorum
O blitus. quippe id meditans promiserat olim
S acrificis proauorum atauis, stirpiq; nepotum.
Hæc uirgo. At senior, nullus cui uocis ademptæ
V sus erat, supplex nunc gressum obseruat euntis,
V irgineosq; pedes, tactæq; dat oscula terræ:
N unc lætus tollit duplices ad sydera palmas:
Q uoq; potest, solo testatur gaudia nutu:
O stenditq; manu uatum tot scripta priorum:
Q uæ quis agente deo, quondam, dum uita manebat,
E didit, & populis liquit celebranda futuris:
S cilicet effusum tacitis de nubibus imbrem
L anigerum in tergus: germenq; é stirpe uetustæ

A *rboris exurgens: incombuſtumq́; ſonoro*
I *gne rubum: & priſcis ſtellam de patribus ortam.*
Q *uæ dum cuncta graui uenturi haud inſcia uiſu*
P *ercurrit relegens: alto cum corde uolutat*
C *onceptus uirgo inſolitos, & ab æthere lapſam*
P *rogeniem, pluuiæ in morem, quæ uellere molli*
E *xcepta, haud ullos ſonitus, nec murmura reddit.*
S *eq́; Rubum, Virgamq́;, alto ſe denique miſſam*
S *ydus grande mari prorſum agnoſcitq́;, uidetq́;.*
N *on tamen auſa loqui, tanto aut ſe dicere dignam*
M *unere: ſed tacito affectu tibi maxime diuûm*
G *rates rector agit, mentemq́; ad ſydera tollit.*
Et iam luna cauum ter luce repleuerat orbem,
T *er ſolitas de more intrarat cæca latebras:*
C *um Virgo in patriā reditum parat, omnia quando*
C *erta uidet. ſubeunt dilectæ grata parentis*
A *dloquia: adſuetæq́; pijs ſermonibus ædes:*
Q *uæq́; ſalutantis uoces, ac uerba miniſtri*
A *udijt, & primos excepit cella uolatus:*
C *ella choris ſuperûm luſtrata, & cognita cœlo.*
E *rgo iter inceptum caris digreſſa propinquis*
A *ccelerat: relegitq́; uiam per nota locorum.*
N *ec mora, nec requies uſquam: nec lumina flectit,*
C *ælicolum quamuis ſacro circundata cœtu,*
D *onec ad optatum peruenit ſedula limen.*
A *tque ibi, dum conſueta ſuo cum pectore uerſat*
G *audia: paulatim maturi tempora uentris*
A *duentare uidet. ſcires iam numen in illa*
G *rande tegi: nullos adeo ſentire dolores*
D *at ſuperûm genitor, nullaq́; ex parte grauari.*

Interea terra parta iam pace, mariq;
A ugustus pater æratis bella impia portis
C lauserat, & ualidis arctarat uincta catenis:
D umq; suas regnator opes, uiresq; potentis
I mperij, exhaustasq; armis ciuilibus urbes
N osse cupit; magnum censeri iusserat orbem,
D escribi populos late, numerumq; referri
C unctorum ad sese capitum, quæ maxima tellus
S ustinet, & rapido complectitur æquore Nereus.
E rgo omnes lex una mouet. sua nomina mittunt
Q ui montes Aurora tuos, regna illa feracis
A rmeniæ, qui conualles, atque alta Niphatæ
S axa tenent, longe pictis gens nota pharetris,
G ens fines lustrare suos non segnis, & arcu,
Q ua uagus Euphrates, quà deuius exit Araxes,
F elices tractus, & late munere diuûm
C oncessos defendere agros bene olentis amomi.
C ensetur Tauri passim, censetur Amani
I ncola: prædatorq; Cilix: & Isaurica quisquis
R ura domat: quicunque tuas Pamphylia syluas:
Q uiq; Lycaoniam, felicia iugera: quiq;
F lauentem curuis Liciam perrumpit aratris.
I am clari bello Leleges, populiq; propinqui
I ussa obeunt: gens quæq; suo dat nomina ritu.
Q ui Ceramon, bimaremq; Cnidon: quiq; alta tuentur
M œnia, dispositis ubi circumsepta columnis
T ollit se niuei moles operosa sepulchri,
B arbara quam rapto posuit regina marito:
E t quos Mæandri toties ludente recursu
V nda rigat, rigat ipse suo mox amne Cayster,

H erboso niueos dum margine pascit olores.
Q uosq; metalliferis ueniens Pactolus ab antris
C ircuit: & rutila non parcior Hermus arena.
M isorum manus omnis: Apollineaéq; Celenæ:
I daque, Rhœtææq; arces, celebrataque Musis
P ergama, Sigæumq; iugum, Priameia quondam
R egna armis, ducibusq;, ducum nūc nota sepulchris.
Q uæ nauta, angustum dum præterit Hellespontum,
O stendens socijs: hoc, inquit, litture flentes
N ereides steterant, passis cum mœsta capillis
I psa suum de more Thetis clamaret Achillem.
H is & Bythinæ classes, & Pontica late
A ccedit regio. paret scopulosa Carambis:
P arendi studio feruet simul alta Sinope:
F eruet Halys: quiq; immēsis procul amnibus auctus
C appadocum medios populos discriminat Iris:
T hermodoōq;: Halybesq;: adtritaq; saxa Prometheo.
P ræterea quâ se Thracum Mauortia tellus
P andit, & algentem Rhodope procurrit in Aemū:
Q uâ Macedum per saxa ruit torrentibus undis
A xius, umbrosæq; tegunt Halyachmona ripæ:
Q uaq; iacet diris omen Pharsalia bellis,
E t bis Romana ferales clade Philippi,
C onueniunt populi certatim, & iussa facessunt.
V os etiam uestros his adiunxisti alumnos
V icinæ passim uacuis iam mœnibus urbes,
A ntiquæ Graiorum urbes, gens optima morum
F ormatrix, clara ingenijs, & fortibus ausis:
S eu quæ littoreos tractus, montesq; tenetis:
S eu quæ per medias dispersæ exurgitis undas.

T um latus Epiri, quà formidabile nautis
A dtollunt summo caput Acroceraunia cælo,
V rget opus. iamq; Alcinoi dat regia censum:
I llyricæq; manus: impacatiq; Liburni:
L ittoraque Ionio passim pulsata profundo.
N ec tu, cui late imperium terræq;, marisq;
B ellatrix peperit uirtus, & martius ardor,
N on populos, non ipsa tuas terra inclyta gentes
D escribis, terra una armis, & fœta triumphis,
V na uiris longe pollens, atque æmula cælo:
N ubiferæ quam præruptis anfractibus alpes
P ræcingunt, mediamq; pater secat Apenninus,
E t geminum rapido fluctu circumtonat æquor.
D escripsere suos (quamuis non axe sub uno)
H inc Rhenus pater indigenas, hinc latior undis
D anubius: qui syluarum per uasta uolutus,
P ascere non populos, non lambere desinit urbes,
D onec ad optatam rapido uenit agmine Peucen.
Q uin & proceras scrutatur Gallia syluas,
G allia Cæsarëis Latio dignata triumphis:
Q uã Rhodanus, quã findit Arar, quã pmeat ingens
S equana, piscosoq; interluit amne Garumna.
T um quas piniferis gentes prærupta Pyrene
R upibus, Herculeas prospectat ad usque columnas,
C ogit Anas, cogit ripa formosus utraque
D uria, & albenti Bætis præcinctus oliua,
A uratamq; Tagus uoluens sub gurgite arenam,
Q uiq; suo terras insignit nomine Iberus.
P arte alia uastas circumuocat Africa uires:
G etuli, Mauriq; duces rimantur opaci

A tlantis nemora, & dispersa mapalia syluis.
S cribitur & uacuis ut quisque inuentus arenis.
S eu pastor, seu subcinctus uenator in armis
O bseruans sæuos latebrosa ad tesqua leones.
M aßylum quicunque domos, quicunque repostos
H esperidum lucos, munitaq; montibus arua
I ncolit, & ramis natiuum decutit aurum:
E t qui uertentes immania saxa iuuencos
F lectit arans; quà deuictæ Carthaginis arces
P rocubuere, iacentq; infausto in littore turres
E uersæ. Quantum illa metus, quantum illa laborum
V rbs dedit insultans Latio, & Laurentibus aruis?
N unc passim uix relliquias, uix nomina seruans,
O bruitur proprijs non agnoscenda ruinis.
E t querimur genus infelix humana labare
M embra æuo: cum regna palàm moriãtur, & urbes.
I amq; Macas idem ardor habet: uenere uolentes
B arcæi: uenere suis Nasamones ab aruis:
N auifragas qui per Syrtes, infidaque circum
L ittora, mœrentum spolijs onerantur, & altos
I nsiliunt nudi cumulos extantis arenæ,
I nq; suas uertunt aliena pericula prædas.
P ostremo Psilli, Garamanticaq; arua tenentes:
Q uiq; Cyrenæas suspendunt uomere glebas,
L audatasq; legunt sucos præstantibus herbas.
Q uiq; Iouis palmeta, Hasbytarumq; recessus:
M armaricas qui late oras: qui pascua seruant
A egypti, Meroësq;, sacer quos Nilus inundat,
N ilus ab æthereo ducens cunabula cœlo.
Nec minus & casta senier cum Virgine custos

I *bat,ut in patria nomen de more,genusq́;*
E *deret,& iussum non segnis penderet aurum.*
I *lle donum antiquam, & regnata parentibus arua*
I *nuisens,secum proauos ex ordine reges,*
C *laraq; facta ducum, pulchramq́; ab origine gentem*
M *ente recensebat tacita:numerumq́; suorum,*
Q *uamuis tunc pauper,quamuis incognitus ipsis*
A *gnatis,longe adueniens explere parabat.*
I *am fines Galilæa tuos emensus,& imas*
C *armeli valles,quæq́; altus uertice opacat*
R *ura Thabor,sparsamq́; iugis Samaritida terram*
P *almiferis;Solymas à læua liquerat arces:*
C *um simul è tumulo muros,ac tecta domorum*
P *rospexit,patriæq́; agnouit mœnia terræ.*
C *ontinuo lacrimis urbem ueneratur obortis:*
I *ntenditq́; manus, & ab imo pectore fatur.*
Bethlemiæ turres,& non obscura meorum
R *egna patrum, magniq́; olim saluete penates:*
T *uq́; ò terra parens regum,uisuraque regem;*
C *ui Sol, & gemini famulantur cardinis axes,*
S *alue iterum.te uana Iouis cunabula Crete*
H *orrescet,ponetq́; suos temeraria fastus:*
M *œnia te Dircæa trement:ipsamq́; pudebit*
O *rtygiam geminos Latonæ extollere partus.*
P *arua loquor:prono ueniet diademate supplex*
I *lla potens rerum,terrarumq́; inclyta Roma:*
E *t septemgeminos submittet ad oscula montes.*
D *ixit,& extrema mouit uestigia uoce:*
M *aturatq́; uiam senior:tardumq́; fatigat*
V *ectorem:& uisas gressum molitur ad oras.*

Et iam prona dies fluctus urgebat Iberos,
Purpureas pelago nubes, aurumq; relinquens.
Ecce autem magnis plenam conuentibus urbem
Protinus, ut uenere, extremo è limine portæ
Adspiciunt. Mistum confluxerat undique uulgus,
Turba ingens. Credas longinquo ex æquore uectas
Ad merces properasse: aut deuastantibus arua
Hostibus, in tutum trepidos fugisse colonos.
Cernere erat, perq; anfractus, perq; arcta uiarum
Cuncta replesse uiros, confusoq; ordine matres:
Permistos pecori agricolas hos iungere plaustra:
Hos intendere uela: alios discumbere apertis
Porticibus: resono compleri cuncta tumultu:
Accensos uarijs lucere in partibus ignes.
Quæ pater admirans, tacito dum singula uisu
Percurrit, circumq; domos, & limina lustrat;
Nec superesse locum tecto uidet: ibimus, inquit,
Quò deus, & quò sancta uocant oracula patrum.
Est specus haud ingens paruæ sub mœnibus urbis,
Incertum, manibus ne hominum, genio ne potentis
Naturæ formatus; ut hæc spectacula terris
Præberet, tantosq; diu seruatus in usus,
Hospitio cælum acciperet. cui plurima dorso
Incumbit rupes pendentibus undique saxis
Aspera: & exesæ cingunt latera ardua cautes:
Defunctis operum domus haud ingrata colonis.
Huc heros tandem superata ambage uiarum
Sic monitus, ducente deo, cum coniuge sancta
Deuenit, multaq; senex se nocte recepit.
Ac primum siccis ramalibus excitat ignem:

S tramineoq; toro comitem locat: ægra cubantis
M embra super uestem inuoluens: mox adligat ipsos
P ermulcens, iam non duros, iam sponte sequentes
Q uadrupedes: ut forte aderat fœnile saligna
S ubfultum crate, & palmarum uimine textum.
Nunc age, Castalijs quæ nunquã audita sub antris,
M usarum'ue choris celebrata, aut cognita Phœbo,
E xpediam: uos secretos per deuia calles
C œlicolæ, uos (si merui) monstrate recessus
I ntactos: uentum ad cunas, & gaudia cœli,
M irandosq; ortus, & tecta sonantia sacro
V agitu. stat ferre pedem, quà nulla priorum
O buia sint oculis uatum uestigia nostris.
Tempus erat, quo nox tardis inuecta quadrigis
N ondum stelliferi mediam peruenit olympi
A d metam, & tacito scintillant sydera motu:
C um syluæq;, urbesq; silent: cum fessa labore
A ccipiunt placidos mortalia pectora somnos:
N on fera, non uolucris, non picto corpore serpens
D at sonitum. iamq; in cineres consederat ignis
V ltimus: & sera perfusus membra quiete
S cruposo senior caput adclinauerat antro.
E cce autem nitor ex alto nouus emicat, omnemq;
E xuperat ueniens atræ caliginis umbram:
A uditiq; chori superûm, & cœlestia curuas
A gmina pulsantum citharas, ac uoce canentum.
A gnouit sonitum, partusq; instare propinquos
H aud dubijs Virgo sensit lætissima signis.
P rotinus erigitur stratis, cœloq; nitentes
A dtollit uenerans oculos, ac talia fatur.

Omnipotens genitor, magno qui sydera nutu
Aeriosq; regis tractus, terrasq;, fretumq;,
Ecquid adest tempus, quo se sine labe serenam
Effirat in lucem soboles tua? quo mihi tellus
Rideat, & teneris depingat floribus arua?
En tibi maturos fructus, en reddimus ingens
Depositum: tu nequa pio iactura pudori
Obrepat, summo defende, & consule Cœlo.
Ergo ego te gremio reptantem, & nota petentem
Vbera care puer, molli studiosa fouebo
Amplexu: tu blanda tuæ dabis oscula matri
Adridens: colloq; manum, & puerilia nectes
Brachia: & optatam capies per membra quietem.
Sic memorat, fruiturq; deo, comitumq; micanti
Agmine diuinisq; animum concentibus explet.
Atque olli interea reuoluto sydere felix
Hora propinquabat. Quis me rapit? accipe uatem
Diua tuum, rege diua tuum. feror arduus altas
In nubes: uideo totum descendere cœlum
Spectandi excitum studio. Da pandere factum
Mirum, indictum, insuetum, ingens. absistite curæ
Degeneres, dum sacra cano. Iam læta laborum,
Iam non tacta metu, secli regina futuri
Stabat adhuc, nihil ipsa suo cum corde caducum,
Nil mortale putans. illam natusq;, paterq;,
Quiq; prius, quàm Sol cœlo, quàm Luna niteret,
Spiritus obscuras ibat super igneus undas,
Stant circùm & magnis permulcent pectora curis.
Præterea redeunt animo quæcunque uerendus
Dixerat interpres: acti sine pondere menses,

Seruatusq;

Seruatusq́; pudor: clausa cum protinus aluo
(O noctem superis lætam, & mortalibus ægris)
Sicut erat folijs, stipulaq́; innixa rigenti,
Diuinum spectante polo, spectantibus astris
Edit onus. Qualis rorem cum uere repenti
Per tacitum matutinus desudat Eous:
Et passim teretes lucent per gramina guttæ:
Terra madet: madet adspersa sub ueste uiator
Horridus; & pluuiæ uim non sensisse cadentis
Admirans, gelidas udo pede proterit herbas.
Mira fides. puer æthereas iam lucis in auras
Prodierat: fœnoq́; latus male fultus agresti,
Impulerat primis resonum uagitibus antrum.
Alma parens nullos intra præcordia motus,
Aut incursantes deuexi ponderis ictus
Senserat: hærebant immotis uiscera claustris.
Haud aliter, quàm cum purum specularia Solem
Admittunt: lux ipsa quidem pertransit, & omnes
Irrumpens laxat tenebras, & discutit umbras:
Illa manent illæsa, haud ulli peruia uento,
Non hyemi, radijs sed tantum obnoxia Phœbi.
Tunc puerum tepido genitrix inuoluit amictu,
Exceptumq́; sinu, blandeq́; ad pectora pressum
Detulit in præsepe. Hic illum mitia anhelo
Ore fouent iumenta. O rerum occulta potestas.
Protinus agnoscens dominum procumbit humi Bos
Cernuus: & mora nulla, simul procumbit Asellus
Submittens caput, & trepidanti poplite adorat.
Fortunati ambo: non uos aut fabula Cretæ
Polluet, antiqui referens mendacia furti,

S idoniam mare per medium uexisse puellam.
A ut sua dum madidus celebrat portenta Cithæron,
I nfamєs inter thyasos, uinosaque sacra
A rguet obsequio senis insudasse profani.
S olis quippe deum nobis, & pignora cœli
N osse datum, solis cunabula tanta tueri.
E rgo dum refluo stabit circundata fluctu
T erra parens; dum præcipiti uertigine cœlum
V oluetur; Romana pius dum templa Sacerdos
R ite colet: uestri semper referentur honores:
S emper uestra fides nostris celebrabitur aris.
Q uis tibi tũc animus, quæ sancto in corde uoluptas
O genitrix, cum muta tuis famulantia cunis,
A c circum de more sacros referentia ritus
A dspiceres domino genua inclinare potenti,
E t sua commotum trahere ad spectacula cœlum?
M agne pater, quæ tanta rudeis prudentia sensus
L eniit? informi tantos quis pectore motus
E xciuit calor, & pecudum in præcordia uenit?
V t quem non reges, non accepere tot urbes,
N on populi, quibus una aras, & sacra tueri
C ura fuit: iam Bos torpens, iam segnis Asellus
A uthorem late, possessorem'q; salutent?
V ocibus interea sensim puerilibus heros
E xcitus, somnum expulerat, noctem'q; fugarat
E x oculis: iam'q; infantem uidet, & uidet ipsam
M aiorem adspectu, maiori & lumine matrem
F ulgentem, nec quoquam oculos, aut ora mouentem,
S ublimem'q; solo, superûm cingente caterua
A ligera. Qualis, nostrum cum tendit in orbem,

Purpureis rutilat pennis nitidissima Phœnix:
Quam uarie circum uolucres comitantur euntem.
Illa uolans, Solem natiuo prouocat auro
Fulua caput, caudam & roseis interlita punctis
Caeruleam. stupet ipsa cohors: plausuq; sonoro
Per sudum strepit innumeris exercitus alis.
Miratur lucem insolitam: miratur ouantes
Cælicolûm cantus senior. tum uictus, & amens,
Attonitusq; animi, tantisq; ardoribus impar
Corruit, & geminas uultum demisit in ulnas:
Adfususq; diu telluri, immobilis hæsit.
Hic illum superi iuxta uidere iacentem,
Vidit dia parens: nec longum passa seniles
Obduci tenebris oculos: dat surgere, & ægrum
Sustentare genu, tremulisq; insistere plantis,
Diuinosq; pati uultus, superiq; nitorem
Ignis, & æthereas uibrantia lumina flammas:
Ille ubi paulatim uires, animumq; resumpsit:
Nodoso incumbens baculo, modulantia primum
Agmina, reginamq; deûm de more salutat.
Mox ipsum accedens præsepe, uluaq; palustri
Impositum spectans dominum terræq;, marisq;,
(O timor, ò mentis pietas) puerilia membra
Non ausus tractare manu, cunctatur. ibi aurãm,
Insperatam auram diuino efflantis ab ore
Ore trahens, subito correptus numinis haustu,
Adflatusq; deo, sic tandem uoce quieta
Incipit, & lacrimis oculos subfundit obortis.
Sancte puer, non te Pharijs operosa columnis
Atria, non uariata Phrygum uelamina textu

E xcepere (iaces nullo spectabilis auro)
A ngustum sed uix stabulum, male commoda sedes,
E t fragiles calami, lectaeq; paludibus herbae
F ortuitum dant ecce torum. laqueata tyrannos
T ecta, & regifico capiant aulaea paratu.
T e pater aeterno superûm ditauit honore
I llustrans: tibi syderei domus aurea coeli
P laudit, inextinctosq; parat natura triumphos.
E t tamen hanc sedem reges, haec undique magni
A ntra petent populi: longe quos caerula Calpe
L ittore ab occiduo, nigrisq; impellet ab Indis
S ol oriens, quos & Boreas, & feruidus Auster
D iuerso inter se certantes cardine mittent.
T u pastor, tu dispersas reuocare per agros
M issus oueis late, pectusq; obferre periclis,
P rodigus ah nimium uitae, per tela, per hosteis
O bscurum nemus irrumpens, rabida ora luporum
C ompesces, saturumq; gregem sub tecta reduces.
O mihi certa fides superûm, decus addite terris,
N ate deo, deus ipse, aeterno e lumine lumen.
T e te ego, te circum genitrix, laetiq; ministri
C oncinimus, primiq; tuos celebramus honores,
L ongaque perpetuis indicimus orgia fastis.

Vratum interea culmen bipatentis olympi
Conscendit genitor, rerum inuiolata potestas,
Læta fouēs tacito sub pectore: mox iubet omneis
Ad sese acciri superos, quiq; atria longe
Obseruant, quiq; arcanis penetralibus adstant,
Praeterea quos Eoos Aurora per ortus,
Et quos occiduæ propior uidet Hesperus oræ.
Nanque ferunt olim leges cum conderet æquas
Rex superûm, & ualido mundum suspenderet axe,
Diuersas statuisse domos, diuersaque diuis
Hospitia, & dignos meritis tribuisse penateis
Ordine cuique suos. Illi data tecta frequentant:
Armaque, & æratis adfigunt nomina ualuis.
Haud mora fit. cælerant iussi: uolat æthere toto
Cælicolûm glomerata manus, pars igne corusco
Tota rubens, pars stelliferis innexa coronis.
Ipse sedens, humeris chlamydem fulgentibus aptat
Ingentem, & cœlum pariter, terrasq; tegentem.
Quā quondā (ut perhibent) uigilans noctesq;, diesq;
Ipsa suo neuit rerum natura Tonanti:
Adiecitq; sacræ decus admirabile telæ,
Per medium, perq; extremas subtegminis oras
Immortale aurum intexens, grādesq; smaragdos.
Illic nam uaria mundum distinxerat arte
Gnara operum mater, certisq; elementa figuris,

E t rerum species, animasq́;, & quicquid ab alta
F undit mente pater. Generis primordia nostri,
G ernere erat limum informem. iam præpete penna
D eferri uolucres liquidum per inane uideres:
I am syluis errare feras, pontumq́; natari
P iscibus, & uero credas spumescere fluctu.
H ic postquam aligeros gemmata sedilia cœtus
A ccepere: pater solio sic infit ab alto.
Aetherei proceres (neque enim ignoratis & ausus
I nfandos, dirumq́; acies super astra frementes)
S i mecum iuuat, antiquos ab origine motus
I nspicere, & ueterum pariter meminisse laborum:
Q uandoquidem hæc uobis peperit uictoria laudem:
H uc animos, huc pacatas aduertite mentes.
V os, cum omne arderet cœlum seruilibus armis,
A rctoumq́; furor pertenderet impius axem
S candere, et in gelidos regnum transferre Triones:
F ida manus mecum mansistis: & ultima tandem
E xperti, cœlo uictricia signa tulistis:
A eternumq́; alta fixistis in arce trophæum.
Q uos ego pro meritis insigni munere palmæ
D onaui: regniq́; in partem, operumq́; recepi:
P ræcipuosq́; habui, lectosq́; ad iussa ministros:
V sque adeo fixa antiqui stat gratia facti.
N ec minus & nostras audistis sæpe querelas:
V idistisq́; graues flammati pectoris æstus:
T unc cum prima nouas egit dementia gentes
A rboris auricomæ cœlestia carpere poma:
P oma graui seros gustu læsura nepotes.
M unere quin superûm indignas spoliastis, & umbra
S acrorum late nemorum: adsiduoq́; labore

Multasti miseras, uitae & breuioribus annis.
Quid repetam ueteri sumptas de crimine poenas?
Exiliumq; informe Erebi, tenebrasq; repostas?
Quae tacito mecum spectastis lumine: & ijdem
Terrarum sortem maesti indoluistis acerbam.
Aut etiam ut nostri longo post tempore tandem
Pectoris indomitas clementia uicerit iras?
Visq; arcana leuens sensim demissa per auras
Foecundam intactae complerit Virginis aluum?
An temere hoc, nullaq; actum ratione putatis?
Quippe ita mansuras decuit me ponere leges:
Quo terraeq;, polusq;, homines diuiq; uicissim
Foederibus starent certis, & pignore tanto
Seruarent memorem cognatae stirpis amorem.
Quare agite, & iam nunc humana capessite fata:
Ac primum duris parui sub cautibus antri
Gramineos lustrate toros: lustrate beatam
Pauperibus sedem calamis: cunctiq; recentes
Submissi cunas adcedite, dum pia mater
Complexu in molli natum fouet, ubera pernox
Indulgens teneris pueri rorantia labris:
Nec procul in stipula demisso pectore mutum
Procumbit pecus: & domini uestigia lambens
Peruigilat, longos fundit dum tibia cantus.
Hic faustos ortus pueri, noctemq; uerendam
Discursu per inane leui, passimq; canoris
Laudibus excipite, & plausu celebrate fauentes
Omnia felicem uentura in saecula pacem,
Certatimq; renascentis cunabula mundi,
Victum anguem, uictumq; anguis furiale uenenum.

S ic placitum, sic auersos coniungere terris
C aelicolas: sic ferre homines ad sydera certum est.
Haec ubi dicta: nouum superis inspirat amorem;
Q uo subito ueteres deponant pectoris iras,
O bliti scelerum; patrisq; exempla secuti,
T errarum flagrent studio, & mortalia curent.
N ec mora: laetitiam choreis tum forte uacantem
A duocat: haec magni motusq;, animosq; Tonantis
T emperat, & uultum discussa nube serenat.
L aetitiam, quae caelicolum per limina semper
D iscursat, raroq; imas petit hospita terras:
C urarumq; expers, lacrimasq; exosa uirago,
E xultat, totoq; abigit suspiria caelo.
V t stetit ante patrem, terrasq; adcedere iussa est:
M obilibus pictas humeris adcommodat alas:
L enimenq; uiae comites uocat. Ilicet adsunt
I ucundae uisu facies Cantusq;, Choriq;,
G audiaque, Plaususq;, & honestis ignibus ardens
R ectus Amor: quē nuda Fides, Spesq; inscia luctus
V adentem, mira unanimes pietate sorores
O bseruant. Sequitur mox inculpata Voluptas,
G ratiaque, & niueam suadens concordia pacem.
C umq; propinquasset portae, quae maxima caelo
D icitur, aeternumq; micat radiata coruscis
A strorum signis. quando mortalibus aegris
D ant nimbos aliae, & damnant caligine terras:
S ubcinctae occurrunt Horae properantibus alis:
I nsomnes Horae: nanque his fulgentia diuûm
L imina, & ingentis custodia credita caeli.
P rotinus aeratos impulso cardine posteis
C um sonitu, magnoq; polos quassante fragore

P rapandunt obnixæ humeris. Volat illa per auras
O bscura sub nocte nitens. gratantur eunti
S ydera: iam festas meditatur Luna choreas:
E xultant Hyades: gaudet mutata Bootes
P laustra auro, totosq; auro fulgere iuuencos.
T unc primum uisa est, miseri post fata parentis,
R isisse Erigone, & longum posuisse dolorem:
A rmatoq; ensis subducitur Orioni.
V t uero umbrosis posuit uestigia syluis:
C ulmina conscendit pastorum; atque omnia late
P erlustrans tacitis oculis loca, concutit alas
A dplaudens; pictosq; sinus sub nocte coruscans,
S ubrisit lætum, puraq; in luce refulsit.
P rimi illam sensere canes: sensere iacentes
H ædorum passim per dura cubilia matres:
B alatuq; ouium ualles sonuere propinquæ,
S axaq;: & adtoniti caput erexere magistri.
Tunc ait. O parui uigiles gregis, ò bona pubes
S yluarum, superis gratum genus, ite beati
P astores, ite antra nouis intendite sertis:
R eginam ad cunas, positumq; in stramine regem
(Certa fides) alti iam iam moderator olympi
C ernere dat. properate: nouiq; tepentia lactis
M unera, cumq; suo date condita subere mella:
I nsuetum & syluis stipula deducite carmen.
N ec plura effata, in nubeis taciturna recessit:
E t penitus nigra noctis se condidit umbra.
O lli inter se se uario sermone uolutant,
Quid superûm mandata uelint, quas quærere cunas,
Quos iubeant reges, quæ cingere frondibus antra.
C ontinuo uarijs innectunt tempora ramis:

N ectitur & lentiscus, opacæq; arbutus umbræ,
R osq; maris, buxusq;, & densa comas terebinthus:
C unctaq; frondenti redimitur turba corona.
M ox syluam exquirunt omnem: saltusq; repostos
F lammiferis lustrant tedis. Ardere putares
A rua procul, totumq; incendi lumine montem.
T andem inter dumos fessi, sub rupe cauata
S peluncam adspiciunt: uocemq; rudentis Aselli
A uribus accepere. Vident ipsumq;, bouemq;,
L ongæuumq; senem, stantemq; ad lumina matrem
I nsomnem, & pressis refouentem pignus in ulnis.
E rgo insperatæ gauisi munere sortis,
O cyus ingentem procero stipite laurum,
A uulsamq; solo palmam ab radicibus imis
A dtollunt humeris: perq; interualla canentes
C um plausu, choreisq;, & multisono modulatu
V estibuli ante aditum statuunt: omnemq; coronant
F ronde locum: grandeis oleas, cedrosq; comanteis
A dfigunt: longisq; aduelant limina sertis:
E t late Idaliam spargunt cum baccare myrtum.
Q uos bonus ex antro dictis adgressus amicis
C ompellat senior: placidaq; hæc uoce profatur.
Dicite pastores (neque enim sine numine, credo,
T am certum tenuistis iter) cui tanta paratis
M unera? cui uirideis ramis frondentibus umbras
T exitis? an'ne aliquis superûm patre missus ab alto
H as docuit sedes, locaq; hæc adcedere iussit?
S ic memorans, se se lætum uenientibus offert.
I lli autem. Noua per tenebras, noua lucis imago
O genitor, media uisa est medo lumina sylua
S pargere, & in nostras diffundere gaudia menteis.

S *iue deus cælo ueniens, ſeu forte deorum*
N *untius, in dubio eſt: nos uultum, habitumq́; loquētis*
V *idimus: & motas per noctem audiuimus alas.*
S *ic fati, iungunt dextras: mox ordine longo*
A *ntrum introgreſſi, calathis ſylueſtria plenis*
D *ona ferunt: matrem & læto ſimul ore ſalutant.*
T *um puero adſtantes Lycidas, & maximus Aegô,*
A *egon, Getulis centum cui paſcua campis,*
C *enteni per rura greges Maſſyla uagantur:*
I *pſe caput late, quâ Bagrada, quâ uagus errat*
T *riton, Cinyphiæ quâ deuoluuntur arenæ,*
I *ngens agricolis, ingens paſtoribus Aegon.*
A *t Lycidas uix urbe ſua, uix colle propinquo*
C *ognitus, æquoreas carmen deflexit ad undas:*
E *t tamen hi non uoce pares, non uiribus æquis,*
I *nter adorantum choreas, plauſusq́; deorum*
R *uſtica ſeptena modulantur carmina canna.*
Hoc erat almę puer, patrijs quòd noſter in antris
T *ityrus adtritæ ſpreuit rude carmen auenæ,*
E *t cecinit dignas Romano Conſule ſyluas.*
Vltima Cumæi uenit iam carminis ætas:
M *agna per exactos renouantur ſecula curſus.*
S *cilicet hæc Virgo eſt, hæc ſunt Saturnia regna:*
Hæc noua progenies cælo deſcendit ab alto,
P *rogenies, per quam toto gens aurea mundo*
S *urget, & in medijs palmes florebit ariſtis.*
Qua duce, ſiqua manent ſceleris ueſtigia noſtri,
I *rrita perpetua ſoluent formidine terras:*
Et uetitum magni pandetur limen olympi:
Occidet & ſerpens, miſeros quæ prima parentes
E *luſit, portentificis imbuta uenenis.*

Tu'ne deûm uitam accipies? diuisq́; uidebis
P ermistos heroas, & ipse uideberis illis?
P acatumq́; reges patrijs uirtutibus orbem?
Adspice felici diffusum lumine cœlum,
C amposq́;, fluuiosq́;, ipsasq́; in montibus herbas.
Adspice, uenturo lætentur ut omnia seclo.
Ipsæ lacte domum referent distenta capellæ
V bera: nec magnos metuent armenta leones:
Agnaq; per gladios ibit secura nocenteis:
S isq́; superfusos seruabit tincta rubores.
Interea tibi parue puer munuscula prima
C ontingent, ederæq́;, intermistiq́; corymbi.
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores:
E t duræ quercus sudabunt roscida mella:
M ella dabunt quercus: omnis feret omnia tellus.
At postquam firmata uirum te fecerit ætas,
E t tua iam totum notescent facta per orbem:
A lter erit tum Tiphys, & altera quæ uehat Argo
D electos Heroas: erunt etiam altera bella:
Atque ingens Stygias ibis prædator ad undas.
Incipe parue puer risu cognoscere matrem,
C hara dei soboles, magnum cœli incrementum.
T alia dum referunt pastores: auia longe
R esponsant nemora: & uoces ad sydera iactant
I ntonsi montes: ipsæ per confraga rupes,
I psa sonant arbusta: deus, deus ille Menalca.
Hic subito magnum uisi per inane uolatus
C œlestum, cursusq́; alacres, alacresq́; recursus:
A uditæq́; procul uoces, sonitusq́; rotarum.
S cilicet innocuis per sudum exercitus armis
I bat ouans: diuisæ acies, terna agmina ternis

I nstructa ordinibus belli simulacra ciebant.
T er clypeis iam credenteis inuadere nubeis
A dspiceres: uacuas ter mittere tela per auras:
T er clamare ducem: mox dissita cogere signa:
A tque unam lætæ faciem præferre phalangis:
R ursus & aërios percurrere milite campos:
S emotosq; alios constanti incedere passu
N ubila per, latasq; uias: & iungere nexu
B rachia, perpetuis quatientes motibus alas,
G estantesq; manu nostræ argumenta salutis,
S pinasq;, clauosq;, horrenti & uimine fasceis,
H æsuramq; hastam lateri, medicataque felle
P ocula, sublimemq; crucem, immanemq; columnam,
I bant, & dulci mulcebant æthera cantu.
I nnumeras alij laudes, & magna parentis
F acta canunt: Vt prima noui fundauerit orbis
M œnia, telluremq; uagis discluserit undis:
V t passim uarios cœlo suspenderit igneis,
L unamq;, stellasq;: Vt magni lumina Solis,
I am late extremo tenebris Oriente fugatis,
P rotulerit. Tu belligeras metuende cohorteis
D eijcis, exturbasq; polo: tu fulmine quassas
C um duce signa suo, nigroq; inuoluis Auerno,
C ocytumq; iubes, tristeisq; habitare lacunas.
T e gemini cecinere axes, te maxima tellus
V ictorem canit uastis cum fluctibus æquor.
N ec te hominum fraudes, non auertere nefanda
C rimina: sed læto spectas mortalia uultu:
D ignatasq; tuo solaris numine terras.
S alue magne opifex cœli, rex maxime diuûm,
T errarumq;, hominumq; salus: quē sydera, quem sol,

Quem metuunt reges tenebrarũ,& Tartarus ingens:
C ui late humanum seruit genus: omnia solus
Qui regis: omnia amas pariter. tibi nomina mille,
M ille potestatum, regnorum insignia mille.
S alue author: salue immensi dominator olympi:
E t nobis felix, terrisq; labantibus adsis.
I ngeminant plausum nubes: lateq; per auras
D iscursat uox: & cœli conuexa resultant.
Herboso tum forte toro, undisonisq; sub antris
V enturas tacito uoluebat pectore sortes
C æruleus Rex, humentum generator aquarum
I ordanes. quem iuxta hilari simulantia uultu
A gmina densentur natæ, pulcherrima Glauce,
D otoq;, Protoq;, Galenaq;, Lamprothoëq;,
N udæ humero, nudis discincta ueste papillis:
C allyroë, Byroq;, Pherusaque, Dinameneq;,
A sphaltisq; adsueta leueis fluitare per undas:
I psaque odoratis perfusa liquoribus Anthis:
A nthis, qua non ulla nouos miscere colores
D octior, aut pictis caput exornare coronis.
M ox Hyale, atque Thoë, & uultu nitidissima Crene,
G ongisteq;, Rhoëq;, & candida Limnoria,
E t Dryope, & uirideis Botane resoluta capillos.
O re omnes formosæ, albis in uestibus omnes,
O mnes puniceis euinctæ crura coturnis.
I pse antro medius, pronaq; adcliuis in urna
F undit aquas. Nitet urna nouis uariata figuris
C rystallo ex alba, & puro perlucida uitro,
E gregium decus, & superum mirabile donum.
V mbrosis hic sylua comis, densisq; uirebat
A rboribus. Cerui passim, capreæq; fugaces

Aestiuum uiridi captabant frigus in umbra.
In medio, auratis effulgens fluctibus amnis
Errabat campo, & cursu læta arua secabat.
Hic iuuenis fuluis uelatus corpora setis
Stans celso in scopulo, regem, dominumq; deorum
Vorticibus rapidis, medioq; in fonte lauabat.
At uiridi in ripa lecti de more ministri
Subcincti expectant: pronisq; in flumina palmis
Pretendunt niueas cœlestia lintea uestes.
Ipse pater cœlo late manifesta sereno
Signa dabat, natoq; leuem per inane columbam
Insignem radijs mittebat, & igne corusco.
Adtonitæ circum uenerantur numina nymphæ:
Et fluuius refugas ad fontem conuocat undas.
Talia cælata genitor dum spectat in urna
Fatorum ignarus, oculosq; ad singula uoluit
Admirans: uidet insolitos erumpere fontes,
Ingentemq; undare domum, cauaque antra repleri
Fluctibus, atque nouum latices sumpsisse saporem:
Dumq; hæret, pauitatq; simul, dum subleuat undis
Muscosum caput, & taurino cornua uultu:
Adspicit insuetas late florescere ripas,
Claraque per densas discurrere lumina syluas
Pastorum ludo: & lætos ad sydera cantus,
Diuinasq; audit uoces, & numina passim
Aduenisse deum testantia. protinus ambas
Ad cœlum palmas hilaris cum uoce tetendit.
O maris, ô terræ, diuûmq;, hominumq; repertor,
Quis tua uel magno decreta incognita cœlo
Detulit huc audax, medijsq; abscondit in undis?
Ipse mihi hæc quondam (memini) dum talia mecum

S æpe agitat,repetitq́; uolens,narrare solebat
C æruleus Proteus: mendax si cætera Proteus,
N on tamen hoc uanas effudit carmine uoces.
A dueniet tibi Iordanes properantibus annis,
A dueniet,mihi crede,inquit:certissima cœlum
S igna dedit:nec me delusum oracula fallunt:
Q ui te olim Nili supra septemplicis ortus,
S upra Indum,et Gangen,fontemq́; binominis Istri
A dtollet fama:qui te Tyberiq́;,Padoq́;
P ræferet,atque tuos astris æquabit honores.
C uius in aduentu tristes discedere morbi
C orporibus passim incipient.Iam uicta repente
C essabit,turpeis squamas maculasq́; remittet
D ira lues:laceros'q; Elephas effusus in artus,
V lcera sanguineo sistet manantia tabo.
Quin & lethales(dictu mirabile)febres
D iffugient iussæ,possessaque membra relinquent:
Cedet & infestæ uiolentior ira Dianæ:
I ra nocens,quæ fulminea uelut icta ruina,
C orpora cum gemitu ad terram prosternit,& igni
Interdum,nunc perdere aqua(miserabile uisu)
F estinat.Stygio nimirum armata ueneno
E xuperat uis,& spumas agit ore tumenteis.
Nec iam ultra longo uireis minuente ueterno,
T abificus per operta impune uagabitur hydrops
E xitio obrepens miserorum:atque omnia late
V iscera per uarios perdet tumefacta dolores.
Non aliâs uinctæ tam crebra silentia linguæ
A brumpent:noctem aut toties,tenebrasq́; priores
E xcutient oculi,qui nunquam sydera,nunquam

Ardentem magni uiderunt lampada Solis.
Multa quidem maiora fide, sed uera, sed ipsos
Quæ teneant spectantum oculos, possum ore referre:
Sed propero: uentura tamen mirabitur ætas.
Cernere erit, claudos passim genua ægra trahẽtes
Firmato subitos extendere poplite gressus.
Tum neruis labefacta, diuq; trementia membra
(Quis credat, nisi certa meus mihi cantet Apollo?)
Restringi, & ualidas cum robore sumere uires.
Atque alius rapto iussus consurgere lecto,
Haud mora, prosiliet: passuq; in templa citato
Contendens, onus ipse humeris portabit. Ibi ingens
Clamor, & innumeræ circum donaria uoces
Spectantis populi, & rerum nouitate pauentis.
Parte alia extinctam penitus, sensuq; carentem
Ad sua iam cernes reuocari munera dextram.
Nec minus & tacta compesci ueste cruorem
Fœmineum: exanguesq; artus, pallentiaq; ora
Licet obstructis calefacta rubescere uenis.
Ipsas quin etiam furias sub Tartara pelli,
Immanes Erebi furias: tum fessa leuari
Pectora, uexatosq; malis cruciatibus artus:
Hinc uacuas late impleri stridoribus auras
Dirarum frustra clamantum, ac sæua trementum
Verbera, perq; cauas conantium euadere nubes.
Iam deploratis uitam post funera reddi
Corporibus uideo: iam mœstam incedere pompam:
Feralemq; anteire tubam: mox gaudia matrum
Insperata, patrumq; hilares uerso ordine fletus,
Et circunfusam populis lætantibus urbem.

H uic tu nutantes quoties adſurgere montes,
E t (mirum) inſuetas curuare cacumina ſyluas
A dſpicies? Quoties humenti in gramine ripæ
A ut ſolantem æſtus, aut leneis pectore ſomnos
C arpentem, tenui adſueſces mulcere ſuſurro?
M acte tuis merito ripis, macte omnibus undis.
A d te depoſito properabunt numina faſtu:
N udabuntq́; ſacros artus, & carmina dicent
A d numerum: cum tu felix iam flumine ſancto
A uthorem rerum, diuûmq́;, hominumq́; parentem
(Tantus honos, laus tanta tuo Rex maxime fonti)
E xutum ueſte accipies: atque hoſpite tanto
A dtonitus, trepidas hortabere uoce Napæas.
I te citæ, date thura pias adolenda per aras
C æruleæ comites: uiridiq́; ſedilia muſco
I nſtruite: & uitreis ſuſpendite ſerta columnis:
P urpureas miſcete roſas: miſcete hiacynthos,
L iliaq;: & pulchro regem conſpergite nimbo.
Tunc nomen late clarum Iordanis ad auras
A dtollent montes: Iordanen maxima circum
A equora, Iordanen ſyluæq́;, amnesq́; ſonabunt.
I lla autem humanis quamuis latura ruinis
A uxilium, finemq́; dies, gratiſſima quamuis
V rbibus adueniat, totumq́; optanda per orbem:
F luminibus tamen, & noſtris felicior undis
(Siqua fides, ſiqua eſt ueri prudentia Proteo)
O ſtendet roſeos ſtellis ridentibus ortus.
Quandoquidem non diuitias, non quæret honores
I lle patris decus, ac uirtus; mortalia poſtquam
M embra ſibi, & fragiles iam ſpōte induxerit artus:

N on sceptrum inuadet Cypri: non Caspia regna
D iripiet: non exuuijs Babylona superbam
E ruet: aut alto scandet Capitolia curru,
M ilitibus circum, & læto comitante senatu.
S ed maris undisoni tractus, & littora longe
C urua secans, media socios sibi quæret in acta:
D ispersosq; mari nautas, nudosq; colonos
V ndarum, sinuosa fretis iactare parantes
R etia, uexatas aut iam reparare sagenas
S ollicitos, patris ad solium, ac sua tecta uocabit.
A tque ollis ius omne, potestatemq; medendi
A dijciet: pellent morbos, dentesq; retundent
V ipereos: Orciq; acies, ac monstra fugabunt.
Q uin & custodes foribus radiantis olympi
P ræficiet. seruare aditus, & claustra iubebit
A urea: quos non ulla queat uis sæua nocere
E umenidum, duriq; umbrarum obsistere postes.
T um sedes passim emeritis duodena per astra
I nstituet: distincta suos de more sequetur
T urba duces. illi leges, & sancta uocatis
I ura dabunt, plausu sociorum, atque agmine læti.
F elices, qui iam cymba, remisq; relictis,
A lta serenati conscendent culmina cœli.
P ræterea (si certa fides, nec uana futuri
G audia) cognatas etiam spectabimus undas
L enæos uerti in latices. Ea prima deûm Rex
A rcana, hos primos per signa ostendit honores
A ccepti late imperij. Mirabitur auctus
L ympha suos, iussa insuetum spumare capaces
P er pateras, largeq; nouum diffundere nectar,

E t mensas hilarare, & felices hymenæos.
N ec semel ille altum remis euectus in æquor,
C um iam frustrato socios rediisse labore
A ccipiet, præda ingenti ditabit, & udos
S quamigerûm strata cumulos exponet in alga.
I ratos etiam fluctus, tumidasq; procellas;
M iscentesq; imo turbatam gurgite arenam,
I amq; superiecto mersuras æquore puppim,
I mperio premet increpitans. cadet arduus undæ
I mpetus: atque audisse minantis iussa putares
E urosq;, Zephyrosq;, & ouantes turbine Coros.
Quid loquar, ut gemino numerosas pisce cateruas,
M unere & exiguo Cereris, miserabile uulgus
M atres, atque uiros pariter per gramina pascet:
V t iam bis senis redeant fragmenta canistris?
Aut intempesta gradiens ut nocte per altum
L ibera substrato ponet uestigia ponto:
V ixq; undas sicco tanget pede? scilicet olli
A dnabunt blandæ Nereïdes. humida passim
S ternent se freta: tum fundo Neptunus ab imo
E xcitus, agnoscet dominum: positoq; tridente
C um Phorco, Glaucoq;, & semifero comitatu
P rosiliet, trepidusq; sacris dabit oscula plantis.
S ed quid ego exili uectus super alta phaselo
C uncta sequor memorans? non si Parnasia Musæ
A ntra mihi, sacrosq; aditus, atque aurea pandant
L imina, sufficiam. non si mihi ferrea centum
O ra sonent, centumq; ærato e gutture linguæ
V ocibus expument agitantem pectora Phœbum:
L audatos ualeam uenturi principis actus

E numerare, nouóq; amplecti singula cantu.
Hæc senior quondam felici pectore Proteus
V aticinans (ut forte meo diuerterat antro)
P ræmonuit: nunc euentus stat signa futuri
E xpectare. Nitor roseo sed fulsit ab ortu
C larior: & radijs dux præuia matutinis
O ceani procul extremo se littore tollit
E xoriens Aurora: sinusq; induta rubentes,
A nte diem citat auricomos ad frena iugales.
E t iam consuetis tempus me currere ripis
V ndantem, magnosq; lacus, & prata secantem
V orticibus. Viden, ut nostros agit impetus amnes?
I ordanenq; uocat tumidarum murmur aquarum?
Sic fatus, confestim humeris circundat amictus
I nsolitos: quos pulchræ udis neuere sub antris
N aiades, molli ducentes stamina musco;
S idonioq; rudes saturantes murice telas,
A urea consperso uariarunt sydera limbo:
A tque ita se tandem currenti reddidit alueo
S pumeus, & motas aspergine miscuit undas.
Hactenus ô Superi partus tentasse uerendos
S it satis. optatam poscit me dulcis ad umbram
P ausilypus, poscunt Neptunia littora, & udi
T ritones, Nereusq; senex, Panopeq;, Ephyreq;,
E t Melite, quæq; in primis mihi grata ministrat
O cia, Musarumq; cauas per saxa latebras,
M ergillina: nouos fundunt ubi citria flores,
C itria Medorum sacros referentia lucos:
E t mihi non solita nectit de fronde coronam.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII DE MORTE CHRISTI DOMINI AD MORTALES LAMENTATIO.

I quando, magnum mirati surgere Solem
s Oceano, & toto flammas diffundere cœlo;
Certatimq; suo terras ambire meatu
N octiuagam Phœben præcinctam cornibus aureis;
A eternosq; astrorum igneis, cœliq; micanteis
S cintillare oculos; aliquem dare iura putastis,
A tque polo regnare hominum, rerumq; parentem;
C ui mare, cui tellus, cui pareat arduus æther;
C uncta supercilio qui temperet: hunc simul ægri
M ortales (si uestra dolor præcordia tangit)
A dspicite immiti traiectum pectora ferro,
P ectora, fœdatasq; manus, persusaque tabo
O ra, cruentatumq; caput, crineisq; reuulsos:
A dspicite, & plenos lacrimarum fundite riuos.
H eu scelus, heu crudele nefas: iacet altus olympi
R ector: & amisso torpent elementa magistro.
Q uin etiam uacuum adsueto sine pondere cœlum
N utat, & ipsa suum quærunt solia aurea regem.
Q uem diuersa procul sæuo cum crimine tellus
I gnotum populis caput, & miserabile corpus
S ustinet, exanguesq; sinu complectitur artus,
E t tremefacta, graueis testatur murmure questus.
T estatur Sol ipse suum sub nube dolorem
I am latitans, atraq; notans ferrugine frontem.
T u quoque deformeisq; genas, pallentiaq; ora
C ontegis, inferiasq; tuo das Luna Tonanti,

A uratum flauo tondens de uertice crinem,
E t lacrimas uda fundens in nocte tepenteis.
N ec minus abruptis fama eſt exiſſe ſepulchris,
P erq́; uias erraſſe nouis ſimulachra figuris:
E xcitasq́; umbras, medias ululaſſe per urbeis
S ub noctem, & notos queſtu impleuiſſe penateis.
Quid? non & pelagi rabies adtollere fluctus
I mmaneis uiſa eſt? monteisq́; euoluere aquarum,
D eiectura urbeis, terrasq́; hauſtura profundo?
C um ſimul & caput undiſonis emerſus ab antris
C æruleus Triton rauco ſuper æquora cornu
C onſtreperet, nautasq́; horrenda uoce moneret,
N aturæ cecidiſſe patrem, regemq́;, deumq́;.
H æ'ne manus uaſti iunxerunt fœdera mundi?
H arũ opus eſt, quodcunq; iacet, quodcunq; mouetur?
Quicquid ubique parens rerum Natura gubernat,
F rugiferens tellus, fœtumq́; animantibus æquor,
V italisq́; aër, atque ignibus æthra coruſcis?
E t nunc (proh facinus quantum potuere nocentum
F lagitia) immiſſis dant peruia uulnera clauis,
L iuenteisq́; atro fœdant ſquallore lacertos.
H eu caput indignum ſpinis, uenerandaq; cælo,
E t toties clara ſtellarum impexa corona
C æſaries: heu pectus hians: conuulſaq; dira
B arba manu: tunſiq; artus: & frigida membra.
V os'ne pedes cœlum premere, & uaga ſydera ſueti,
F ulgenteisq; domos ſuperûm, ſublimia tecta,
T am ſæua immaneis perpeſſi cuſpidis ictus,
E t terram, & duras ſparſiſtis ſanguine cauteis?
N ec trepidat mens cæca hominũ? Quæ tanta tenaci

D urities in corde riget? num nigra uidetis
T artara, tot claris hominum uiduata trophæis,
D esertasq; in nocte domos, & tristia regna?
F elicesq; animas lætum Pæana canentes
P one sequi regem, & cælo insedisse sereno?
Quid si non tantos subijsset sponte labores,
H umanamq; sua pensasset morte salutem
I lle sator rerum, & summi mens certa parentis,
Qui nutu ingentes mundi moderatur habenas?
V t tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
P ost obitum æternæ donaret munere lucis,
I n partemq; suorum operum, regniq; uocaret:
T antus amor generis seruandi, & gloria nostri.
Quare agite, ex animis mortales pellite uestris,
S i quid adhuc manet antiqua de sorde relictum:
M endacesq; deos, & detestanda priorum
S acra profanatis tandem detrudite ab aris.
I mbuat effuso terram nec sanguine taurus:
N ec miser ille suæ diuulsus ab ubere matris
I gnotos agnus balet super hostia cultros.
V iuat ouis, uiuat quicquid sub sole creatum est.
M entem, animumq; deo, non thura, aut exta parate.
H as illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
C ernitis, ut pronum flectat caput? ut pia pandat
B rachia? & ingratas uocet ad sua uulnera gentes?
O blitasq; uiæ moneat meminisse relictæ,
S cilicet amplexus non reiecturus amicos?
A t uos obtusas ignari auertitis aures,
I nfelix genus, & sæuæ ludibria mortis:
N ec, quanta à tergo iam instent tormenta, uidetis.
T empus erit, cum uestra illum commissa notantem,

M ultantemq; reos, altaq; in nube sedentem
A dspicietis: & horrentes tremor opprimet artus.
N eciam ferre oculos flammarum ardore coruscos,
A ut timidos acie uultus contendere contra
A udebit quisquam sibi conscius. Ibit in ignes
T urba nocens: sontesq; exsoluet corpore pœnas:
P allentesq; æternum amnes, uastasq; lacunas
C ocyti colet: & furias horrescet hiantes:
A tque animum monitis non intendisse pigebit.
T unc uos exactæ capient mala tædia uitæ
E xpertes cœli, atque auræ sub nocte profunda:
I nq; caput trifidos nequicquam optabitis ignes:
E t frustra erectas tolletis ad æthera palmas.
Q uos superũm cœtus, & fortunata piorum
A gmina uix lacrimis poterunt spectare retentis,
I nuidiæ stimulis, dirisq; ultricibus actos.
E rgo uitales miseri dum carpitis auras;
D um compos mens ipsa sui est; dum certa facultas;
D um ratio, tempusq; sinunt: simul ite frequentes:
I te pij, ueniam factis exposcite uestris:
I te, animos purgate: oraq; inhibete rapinas:
E t tandem patrio mentem conuertite cœlo.
S ic rex ille hominum uacui spoliator Auerni,
O blitus scelerum, cognatæ stirpis amore,
P romissiq; memor, mentes intrabit amicas,
V estraque posthabitis recolet præcordia templis.
P ostq; tot exhaustos uitæq;, obitusq; labores,
I llo quo pluuias, quo pellit nubila, uultu
A blutos labe excipiet, lætusq; reponet
S ydereos inter proceres, sanctumq; senatum,
S ub pedibusq; dabit stellantia cernere claustra.

ACTII SYNCERI SANNAZARII EGLOGA PRIMA PHYLLIS.

LYCIDAS, MYCON.

LY. Mirabar, uicina Mycon per littora nuper (nos,
Dum uagor, expectoq; leues ad pabula thym
Quid tantum insuetus streperet mihi coruus, & udæ
Per scopulos passim fulicæ, perq; antra repostæ
Tristia flebilibus complerent saxa querelis:
Cum iam nec curuus resiliret ab æquore delphin,
Nec solitos de more choros induceret undis.
Hæc dies aderat, charam qua Phyllida terræ
Condidimus, tumuloq; pias defleuimus umbras
Ah miseri: & posthac nec tristes linquimus auras:
Nec dubitat sæuus solatia ferre Pylemon.
MY. Scilicet id fuerat, tota quod nocte uaganti
Huc illuc, dum Pausilypi latus omne pererro,
Piscosamq; lego celeri Nesida phaselo:
Nescio quid queruli gemerent lacrimabile mergi.
Phyllis ad inferias, Phyllis (si credimus) illos
Ad gemitum ò Lycida, tumuliq; ad sacra uocabat.
LY. Eheu chare Mycon qualis spectacula pompæ
(Nunc recolo) quas ipse manus, quæue ora notaui
His oculis: his inquam oculis quæ funera uidi
Infelix: nec me tandem dolor improbus egit
In scopulos, in saxa, rogoue absumpsit eodem
Ignea uis, uel saltem aliquis deus æquore mersit.
MY. O Lycida Lycida: nonne hoc felicius illi

E uenisse putas? quàm si fumosa Lycotæ
A ntra, uel hirsuti tegetem subijsset Amyntæ?
E t nunc heu uiles hamo sibi quæreret escas:
A ut tenui laceras sarciret uimine nassas.
S ed tu, siquid habes ueteres quod lugeat ignes,
Q uod manes, cineresq; diu testetur amatos:
I ncipe: quandoquidem molles tibi littus arenas
S ternit: & insani posuerunt murmura fluctus.
LY. Immo hæc, quæ cineri nuper properata parabam
C armina, ab extremo cum iam caua littora portu
P rospicerem, & niuei uenerarer saxa sepulchri:
I ncipiam. tu coniferas ad busta cupressus
S parge manu: et uiridi tumulum superintege myrto.
MY. En tibi cærulei muscum æquoris, en tibi conchas
P urpureas, nec non toto quæsita profundo,
E t uix ex imis euulsa coralia saxis
A dferimus. tu solennes nunc incipe cantus:
I ncipe, dum ad solem Baianus retia Milcon
E xplicat, & madidos componit in orbe rudentes.
LY. Quos mihi nunc diuæ scopulos, quæ pãditis antra
N ereides: quas tu secreti littoris herbas
G lauce pater, quæ monstriferis mihi gramina succis
O stendes nunc Glauce? quibus tellure relicta,
A h miser, & liquidi factus nouus incola ponti,
T e sequar in medios mutato corpore fluctus,
E t feriam bifida spumantia marmora cauda.
N am quid ego heu solus uitam sine Phyllide terris
E xoptem miser? aut quid nam rapta mihi luce,
D ulce putem? quid'ue hic sperem? q̃d iam morer ultra
I nfelix? an ut hac uili proiectus in alga,

A rentes tantum frutices, desertaque cernam
L ittora, & ingrato iactem mea uerba sepulchro?
S cilicet hos thalamos, hos felices hymenaeos
C oncelebrem? sic speratae mihi gaudia tedae
D at Venus? ambiguos sic dat Lucina timores?
Q uis mihi, quis te te rapuit dulcissima Phylli?
P hylli meae quondam requies, spes'q; unica uitae,
N unc dolor, aeternus'q; imo sub pectore luctus.
N on licuit tecum optatos coniungere somnos,
D ulcia nec primae decerpere dona iuuentae,
A ut simul extremos uitam producere in annos.
N unc te (q's credat?) lapis hic habet: et mihi nusq̄ es,
N usquam terrarum Phyllis: sed fabula, & umbrae
F rustrantur miseras per dira insomnia noctes.
M e miserum: qua te tandem regione requiram?
Q ua'ue sequar? per te quondam mihi terra placebat,
E t populi, laetae'q; suis cum moenibus urbes:
N unc iuuat immensi fines lustrare profundi,
P er'q; procellosas errare licentius undas
T ritonum immistum turbis, scopulosaque Cete
I nter, & informes horrenti corpore Phocas,
Q uo nunquam terras uideam. Iam iam illa tot annis
C ulta mihi tellus, populi'q;, urbes'q; ualete:
L ittora cara ualete: uale simul optima Phylli.
N os tibi, nos liquidis septem pro fluctibus aras
P onemus: septem'q; tibi de more quotannis
M onstra maris magni uitulos mactabimus hirtos:
E t tibi septenis pendebunt ostrea sertis,
O strea muricibus uariata, albis'q; lapillis.
H ic tibi Nisaee, & flauos resoluta capillos

C ymodoce, mitisq́; pia cum matre Palæmon,
E t Panope, & Siculi custos Galatea profundi
S olennes nectent choreas, & carmina dicent:
Quæ Proteus quondam diuino pectore uates
E docuit, magni cum funera fleret Achillis,
E t Thetidis luctus consolaretur amaros.
A t tu, siue altum felix colis æthera, seu iam
E lysios inter manes, cœtusq́; uerendos
L etheos sequeris per stagna liquentia pisces;
S eu legis æternos formoso pollice flores,
N arcissumq́;, crocumq́;, & uiuaces amaranthos;
E t uiolis teneras misces pallentibus algas:
A dspice nos, mitisq́; ueni. tu numen aquarum
S emper eris, semper lætum piscantibus omen.
V t nymphis, Nereoq́;, ut flauicomæ Amphitrite,
S ic tibi uictrices fundent libamina cymbæ.
I nterea tumulo supremum hoc accipe carmen,
C armen, quod, tenui dum nectit arundine linum,
P iscator legat: & scopulo suspiret ab alto.
I n gremio Phyllis recubat Sirenis amatæ.
C onsurgis gemino felix Sebethe sepulchro.
MY. Dulce sonant Lycida tua carmina: nec mihi malim
H alcyonum lamenta, aut udo in gramine ripæ
P ropter aquam dulces cycnorum audire querelas.
S ed tu: sic faciles uicina Megaria semper
S ufficiat conchas: sic proxima Mergilline
O strea, saxosæq́; ferat tibi rupis echinos:
Q uandoquidem nox obscuras iam distulit umbras,
N ec dum permensus cœlum Sol: incipe rursus,
A tque itera mihi carmen. Habent iterata leporem.

LY. Ne miserum ne coge Mycon. sat lumina, sat iam
E xhaustæ maduere genæ. dolor (adspice) siccas
O bduxit fauces: quatit & singultibus imum
P ectus: anhelantemq; animam uox ægra relinquit.
E t tamen hæc aliàs tibi nos, & plura canemus,
F ortasse & meliora, aderit si musa canenti.
Q uin & ueliferis olim hæc spectanda carinis
S eu Prochytæ, seu Miseni sub rupe patenti
I nscribam: grandesq; notas ferrugine ducam:
P ræteriens quas nauta mari percurrat ab alto;
E t dicat. Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit.
S ed quoniam socij passim per littus ouantes
E xpectant, poscuntq; tuas ad retia uires:
E ia age iam surgamus. ego hæc ad busta sedebo.
T u socios inuise: escas nam quærere tempus:
E t tibi nunc uacuæ fluitant sine pondere nassæ.

ECLOGA SECVNDA GALATEA.

F Orte Lycon uacuo fessus consederat antro
Piscator, quà se scopuli de uertice, lato
O stentat pelago pulcherrima Mergilline.
D umq; alij notosq; sinus, piscosaque circum
A equora collustrant flammis, aut linea longe
R etia, captiuosq; trahunt ad littora pisces:
I pse per obscuram meditatur carmina noctem.
Immitis Galatea: nihil te munera tandem,
N il nostræ mouere preces? uerba irrita uentis
F udimus: & uanas scopulis impegimus undas.

A dſpice,cuncta ſilent,Orcas & maxima Cete
S omnus habet,tacitæ recubant per littora Phocæ.
N on Zephyri ſtrepit aura: ſopor ſuus humida mulcet
A equora: ſopito conniuent ſydera cælo.
S olus ego(hei miſero)dum triſti pectore queſtus
N octe itero,ſomnum tota de mente fugaui,
N ec tamen ulla meæ tangit te cura ſalutis.
A t non Praxinoë me quondam, non Polybotæ
F ilia deſpexit,non diuitis uxor Amyntæ,
Q uamuis culta ſinu,quamuis foret alba papillis.
Q uin etiam Aenaria(ſi quicquam credis)ab alta
S æpe uocor. ſolet ipſa meas laudare camœnas
I n primis formoſa Hyale:cui ſanguis Iberis
C larus auis:cui tot terræ,tot littora parent:
Q uæq; uel in medijs Neptunum torreat undis.
S ed mihi quid proſunt hæc omnia, ſi tibi tantum
(Q uis credat Galatea?)tibi ſi denique tantum
D iſplico? ſi tu noſtram crudelis auenam
S ola fugis? ſola & noſtros contemnis amores?
O ſtrea Miſeni pendentibus eruta ſaxis
M ille tibi miſi:totidem ſub gurgite uaſto
P auſilypus,totidem uitreis Euplœa ſub undis
S eruat adhuc.plureis Neſis mihi ſeruat echinos,
Q uos nec uere nouo folijs lentiſcus amaris
I nficit,aut uacuæ tenuant diſpendia Lunæ.
P ræterea mihi ſub pelago manus apta legendis
M uricibus:didici Tyrios cognoſcere ſuccos,
Q uoq; modo plena durent conchilia teſta.
Q uid refugis?tingenda tibi iam lana paratur,
Q ua niteas,ſuperesq; aliâs Galatea puellas.

LY. Ne miſerum ne coge Mycon. ſat lumina, ſat iam
E xhauſtæ maduere genæ. dolor (adſpice) ſiccas
O bduxit fauces: quatit & ſingultibus imum
P ectus: anhelantemq́; animam uox ægra relinquit.
E t tamen hæc aliâs tibi nos, & plura canemus,
F ortaſſe & meliora, aderit ſi muſa canenti.
Q uin & ueliferis olim hæc ſpectanda carinis
S eu Prochytæ, ſeu Miſeni ſub rupe patenti
I nſcribam: grandesq́; notas ferrugine ducam:
P ræteriens quas nauta mari percurrat ab alto;
E t dicat. Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit.
S ed quoniam ſocij paſſim per littus ouantes
E xpectant, poſcuntq́; tuas ad retia uires:
E ia age iam ſurgamus. ego hæc ad buſta ſedebo.
T u ſocios inuiſe: eſcas nam quærere tempus:
E t tibi nunc uacuæ fluitant ſine pondere naſſæ.

ECLOGA SECVNDA
GALATEA.

F Orte Lycon uacuo feſſus conſederat antro
Piſcator, quâ ſe ſcopuli de uertice, lato
O ſtentat pelago pulcherrima Mergilline.
D umq́; alij notosq́; ſinus, piſcoſaque circum
A equora colluſtrant flammis, aut linea longe
R etia, captiuosq́; trahunt ad littora piſces:
I pſe per obſcuram meditatur carmina noctem.
Immitis Galatea: nihil te munera tandem,
N il noſtræ mouere preces? uerba irrita uentis
F udimus: & uanas ſcopulis impegimus undas.

Aspice, cuncta silent, Orcas & maxima Cete
Somnus habet, tacitæ recubant per littora Phocæ.
Non Zephyri strepit aura: sopor suus humida mulcet
Aequora: sopito conniuent sydera cælo.
Solus ego (hei misero) dum tristi pectore questus
Nocte itero, somnum tota de mente fugaui,
Nec tamen ulla meæ tangit te cura salutis.
At non Praxinoë me quondam, non Polybotæ
Filia despexit, non diuitis uxor Amyntæ,
Quamuis culta sinu, quamuis foret alba papillis.
Quin etiam Aenaria (si quicquam credis) ab alta
Sæpe uocor. solet ipsa meas laudare camœnas
In primis formosa Hyale: cui sanguis Iberis
Clarus auis: cui tot terræ, tot littora parent:
Quæq; uel in medijs Neptunum torreat undis.
Sed mihi quid prosunt hæc omnia, si tibi tantum
(Quis credat Galatea?) tibi si denique tantum
Displiceo? si tu nostram crudelis auenam
Sola fugis? sola & nostros contemnis amores?
Ostrea Miseni pendentibus eruta saxis
Mille tibi misi: totidem sub gurgite uasto
Pausilypus, totidem uitreis Euplœa sub undis
Seruat adhuc. plureis Nesis mihi seruat echinos,
Quos nec uere nouo folijs lentiscus amaris
Inficit, aut uacuæ tenuant dispendia Lunæ.
Præterea mihi sub pelago manus apta legendis
Muricibus: didici Tyrios cognoscere succos,
Quoq; modo plena durent conchilia testa.
Quid refugis? tingenda tibi iam lana paratur,
Qua niteas, superesq; aliâs Galatea puellas.

L ana maris spumis quæ mollior. hanc mihi pastor
I pse olim, dedit hanc pastor Melisæus, ab alta
C um me forte senex audisset rupe canentem:
E t dixit, puer ista tuæ sint præmia Musæ,
Q uandoquidem nostra cecinisti primus in acta.
E x illo in calathis seruaui, ut mittere possem.
S ed tu (nequa mihi superet spes, nequa futuri
C onditio Galatea) manum mihi dura negasti.
H oc est, hoc, miserum quod perdidit. ite camœnæ,
I te procul, spreuit nostras Galatea querelas.
S cilicet, exiguæ uideor quòd nauita cymbæ,
Q uodq́; leues hamos, nodosaq; retia tracto,
D espicis. an patrio non hoc quoque littore Glaucus
F ecerat? æquoreæ Glaucus scrutator arenæ,
E t nunc ille quidem tumidarum numen aquarum.
S ed nec, quæ nimium uel me sic falsa fatigat,
F abula te moueat Lydæ. Licet illa puellis
I actet, nescio quas mihi se misisse corollas:
N on me Lyda tamen, non impulit, æquora testor,
N ereïdasq́; omnes. si fallo, naufragus illas
E xperiar, salsósq́; bibam sub gurgite fluctus.
H eu quid agam? externas trans pôtum quærere terras
I ampridem est animus: quo nunquam nauita, nunq̃
P iscator ueniat. fors illic nostra licebit
F ata queri. Boreæ extremo damnata sub axe
S tagna petam, & rigidis nunq̃ non cana pruinis?
A n Libyæ rapidas, Austriq́; tepentis arenas,
E t uideam nigros populos, Solemq́; propinquum?
Q uid loquor infelix? an non per saxa, per ignes,
Q uo me cunque pedes ducent, mens ægra sequetur?

Vitantur uenti: pluuiæ uitantur, & æstus:
Non uitatur amor. mecum tumuletur oportet.
Iam saxo me me ex illo demittere in undas
Præcipitem iubet ipse furor. Vos ô mihi Nymphæ,
Vos maris undisoni Nymphæ præstate cadenti
Non duros obitus, sæuasq; extinguere flammas.
Scilicet hæc olim, ueniens seu littore curuo
Caietæ, seu Cumarum naualibus altis;
Dum loca transibit, raucus de puppe magister
Hortatus socios, dextrum deflectite, dicet,
In latus ô socij: dextras deflectite in undas:
Vitemus scopulos infames morte Lyconis.
Talia nequicquam surdas iactabat ad auras
Infelix piscator, & irrita uota fouebat:
Cum tandem extremo ueniens effulsit ab ortu
Lucifer, & roseo perfudit lumine pontum.

EGLOGA TERTIA
MOPSVS.
CELADON, MOPSVS, CHROMIS, IOLAS.

CE. Dic mihi (nam Baulis, uerum si rettulit Aegon,
Bis senos uos Mopse dies tenuere procellæ)
Quid tu, quid Chromis interea, quid uester Iolas,
Dum Notus insultat pelago, dum murmurat unda,
Ecquid desertis uacui lusistis in antris?
MOP. Quid nostræ facerent ingrata per ocia musæ
O Celadon? neque tum conchas impune licebat
Per scopulos, non octipedes tentare Paguros.
Iam fragilem in sicco muniebant saxa phaselum:

R araque per longos pendebant retia remos.
A nte pedes cistæq; leues, hamiq; iacebant:
E t calami, nassæq;, & uiminei labyrinthi.
T um Chromis Inarimen spectans, his, inquit, ab oris
(Ah dirum exilium) nostræ soluere carinæ:
C um regem post bella suum comitata iuuentus
I gnotis pelagi uitam committeret undis.
Quæ tamen (ut fama est) Ligurum per saxa, per altas
S techadas emicuit: Rhodaniq; inuecta per amnem
(Nam, bene si memini, Rhodanum referebat Amilcō)
O ceani madidas uidit refluentis arenas,
E t quæ cæruleos procul adspicit ora Britanos,
Qui (nisi uana ferunt) quoties maris unda resedit,
I ndigenæ captant nudos per littora pisces.
Ne Chromi, ne luctus renoua, respondit Iolas:
S at tuus hæc nobis Lucrini nuper ad undam
N arrauit Lycabas: Solem se scilicet illic
T rans fluctus, trans & nubes uidisse cadentem
H aud aliter, quàm si nostris è montibus illum
C aietæ adspiceret longe post littora ferri,
E t strepitum sensisse ruentis ab æthere currus.
P ræterea mores populorum, urbesq;, locosq;
E xposuit, quernasq; domos, & lignea tecta.
A ddidit & uarias (heu barbara nomina) gentes:
B ellouacos, Morinosq;: &, quos quis dicere possit?
T arbellos: latis errare & flumina campis:
N escio quem Ligerim tectis se innasse carinis.
S ed mea nunc aliæ poscunt sibi pectora curæ.
T u modo, si quid habes (& te quoq; Chloridis ardor
E xcruciat) scopulo hoc mecum meditare uicissim.

Audiet,& gracilem percurret Mopsus auenam.
Sic illi:ast ego nil contra, sed quæ mihi collo
Garrula pendebat, manibus tunc sumpta cicuta est.
Scilicet alternos conabar arundine uersus
Excipere. alternis nam dicere uterque parabat.
Nec mora, iam Chromis hos, hos & referebat Iolas.
CHR. Nereïdes pelagi sacrum genus, aut mihi uestris
Munera ferte uadis, duram queis Chlorida placem:
Aut, si muneribus flecti nequit, æquore toto
Quærite, quæ nostrum sanet medicina furorem.
IOL. Sirenes mea cura, audite hæc ultima uota.
Aut reuocet iam Nisa suum, nec spernat Iolam,
Aut uideat morientem. Hæc saxa impulsa marinis
Fluctibus, hæc misero uilis dabit alga sepulchrum.
CHR. Qualis tranquillo quæ labitur æquore cymba,
Cum Zephyris summæ crispantur leniter undæ,
Tuta uolat, luditq; hilaris per transtra iuuentus:
Talis uita mihi, mea dum me Chloris amabat.
IOL. Adspicis, iratæ feriant ut saxa procellæ:
Vt ualidis imæ Coris turbentur arenæ.
Iam scopulis furit unda, tremit iam terra tumultu.
Fallor, an hæc ipsa est Nisæ indignantis imago?
CHR. O Proteu pastor liquidi maris, ô pater, ô rex,
(Quandoquidem insanos odisti numina fastus)
Quære Pithecusas tu, cui licet: atque superbæ
Dic Hyalę, falsum te pascere monstra per æquor.
IOL. Ille habet, ille meos scopulus mihi seruat amores,
Qui propior terræ est. illum pete Glauce natatu:
Néue manus duri contemnat Nisa mariti,
Dic te squamigeras traxisse ad littora prædas.

CHR. Est Veneri Cypros gratissima, Creta Tonanti,
I unoniq; Samos, Vulcano maxima Lemnos:
A enariæ portus Hyale dum pulchra tenebit,
N ec Samos Aenariam uincet, nec maxima Lemnos.
IOL. Gradiuus Rhodopen, & Mercurius Cyllenen,
O rtygiam Phœbe, Tritonia iactat Hymetton:
N isa colit Prochyten: Prochytes si commoda norint,
O rtygiam Phœbe, Tritonia linquet Hymetton.
CHR. Hic specus, hic rupes, texendisq; optima nassis
V imina sunt, iunci, densæq; per auia myrtus:
S i mihi nunc Pholoe, uel tantum Chloris adesset,
Quàm bene pugnaces possem contemnere uentos.
IOL. Nulla mihi sine te rident loca, displicet æquor,
S ordet terra, leues odi cum retibus hamos.
A t si aderis tu Nisa, placebunt omnia: lætus
T unc ego uel lybicis degam piscator arenis.
CHR. Dat Rhombos Sinuessa, Dicarchi littora Pagros,
H erculeæ Mullum rupes, Synodontas Amalphis:
P arthenope teneris scatet ambitiosa puellis:
Quis mihi nunc alias scrutari suadeat algas?
IOL. In fluuijs Mugil uersatur, Sargus in herbis,
P olypus in scopulis, medijs Melanurus in undis:
A nte tuas mea Nisa fores ego semper oberro:
Quæ mihi det tales iucundior insula portus?
MOP. Hactenus ò Celadon resonis sub rupibus illos
I nter se uario memini contendere cantu,
H orrida uentosi ridentes murmura ponti.
Qui tamen & laudes, & munera digna tulere
C arminibus, sed quæ nequeat contemnere Triton:
H ic, quam Circæio nudus sub gurgite cæpi,

N atiuis concham maculis, & murice pictam:
I lle recuruato nodosa Coralia trunco.

FERDINANDO FEDERICI REGIS F. ARAGONIO, CALABRIAE DVCI EGLOGA QVARTA.

PROTEVS.

Nunc primum notas uelis maioribus undas
Currimus ô nymphæ Craterides: ordine quando
S uadet amor, charæ primos Telluris honores
D icere: cæruleæ magni Crateris alumnæ.
T elluris primos charæ dicamus honores,
D um radijs feruens medium sol excoquit æquor.
Tu uero patriæ iuuenis decus, edite cælo,
S pes generis tanti: seu te nimbosa Pyrene
P ro dulci Latio, pro nostris detinet aruis:
S eu uagus obiecto munimine claudit Iberus:
R umpe moras: nec te latis Hispania regnis
A lliciat, stirpis'ue tuæ primordia, & ille
G entis honos: licet effuso Tagus impleat auro,
E t pater Oceanus spumanti perluat unda.
N am mihi, nam tempus ueniet, cum reddita sceptra
P arthenopes, fractosq; tua sub cuspide reges
I pse canam: nunc littoream ne despice musam.
Quam tibi post syluas, post horrida lustra Lycæi,
(Si quid id est) salsas deduxi primus ad undas,
A usus inexperta tentare pericula cymba.

Quæ uada non norunt, quis nescit Protea portus?
Illum olim ueteris pascentem ad saxa Mineruæ,
Mulcentemq; suas diuino carmine Phocas,
E puppi sensere Melanthius & Phrasidamus,
Vt forte à capreis obscura nocte redibant:
Sensere & uario delphinas ludere cursu,
Tritonumq; choris longe freta pulsa sonare.
Ipse autem, haudquaquam mortali digna referri
Verba sono, uacuas lætus cantabat ad auras:
Terrigena ut quondam matris de uentre Tiphoëus
Exiliens, infanda deos ad bella uocasset:
Vt fratrum primus, furijs, & hiantibus hydris
Instructus, densas duxerit ipse cateruas:
Vt nisu ingenti partes de monte reuulsas
Aenariam, Prochytenq; altis immiserit astris,
Ac totum subito cœlum tremefecerit ictu:
Tum pater haud segni molitus fulmina dextra
Immanes acies deiecerit, atque trophæum
Iusserit ardentes tectari sulfure Baias,
Quòd gens uicta illis lauisset uulnera lymphis.
Hinc magni Alcidæ tauros, stratumq; profundum
Aggeribus memorat, ductamq; per oppida pompam.
His ueteres addit Cumas, loca cognita Phœbo,
Vatis & horrendæ lucos, Triuiæq; recessus,
Cimeriûmq; domos, & opaca in uallibus antra.
Te quoque formosæ captum Nesidos amore
Pausilype irato compellat ab æquore questu.
Ah miser, ah male caute, tuæ quid fata puellæ
Acceleras? cupit in medios euadere fluctus
Infelix: cupit insuetum finire dolorem.

A t tibi nec curæ est, quòd eam Neptunia monstra
C ircunstent, mare nec rapido quòd sorbeat æstu.
A h miser, ah male caute, ultra quid brachia tendis?
S iste gradum. riget illa iugis adsueta niuosis
V enatrix: quam mille feræ timuere sequentem
P er saltus. uos hanc Panope, uos candida Drymo,
C ymothoëq;, Rhoëq;, Pherusaque, Dinameneq;
A ccipite, & uestris sociam lustrate choreis.
Tùm canit antiquas sedes, opulentaque regna
A uricomæ Sirenis, & altum in monte sepulchrum,
S acraque, Chaldaicosq; deos, magnisq; per æquor
A uspicijs uectas hæc ipsa ad littora classes.
Tum liquidos fontes subter caua mœnia ducit,
A dtollitq; arces, & culmina montibus æquat
T ectorum: uastas protendit in æquora moles,
E upleamq; procul trepidis dat cernere nautis,
A tque Pharon iungit scopulos, præruptaque saxa
T heleboûm, Sarniq; amnes, & pinguia culta.
Tum canit, ut Corydona sacro Melisæus in antro
V iderit, & calamos labris admcuerit audax:
F ormosum quibus ille olim cantarat Alexin,
D ixerat & musam Damonis, & Alphesibœi.
Quem fretus, dictante Dea, tot sydera nobis
P rodiderit, tantas cœli patefecerit oras.
Quid referã aut Stabias, aut quæ tenuisse canoris
V irginibus fama est abeuntes saxa carinas?
A ut ut terrifici sonitus, ignemq; Vesui,
E t desolatas passim desleuerit urbes?
P ostremo reges, regumq; ex ordine pugnas
E numerat: belliq; artes, & præmia narrat.

Addit triſtia fata, & te, quem luget ademptum
Italia infelix (ſiue id grauis ira deorum,
Seu ſors dura tulit) trans altas euehit alpes.
Mox agit Oceani prope littora: denique ſiſtit
Spumantem ad Ligerim, paruaq; includit in urna.
Heu ſortem miſerandam, heu pectora cæca futuri.
Hæccine te feſſum tellus extrema manebat
Hoſpitijs, poſt tot terræq;, mariſq; labores?
Pone tamen gemitus: nec te monumenta parentum,
Aut moueant ſperata tuis tibi funera regnis.
Grata quies patriæ: ſed & omnis terra ſepulchrum.
Hæc ille, & quæ uix audita prioribus annis
Heroum longæua queat meminiſſe uetuſtas,
Commemorat. ſocio reſpondent æquora plauſu:
Luna ſuam donec paulatim fundere lucem
Cœpit, & ad uitreas redierunt numina ſedes.

CASSANDRAE MARCHESIAE, MVLIERI PRAESTANTISS. EGLOGA QVINTA.

HERPYLIS PHARMACEVTRIA.

DORILAS, THELGON.

SED Iam uulgatos et nos referamus amores:
Quos pariter grata ſcopuli pēdētis ī umbra
Hinc Dorylas, hinc Theleboi maris accola
Certantes docuere. q̄bus caua littora, et ipſe (Thelgō
Aequoreus Platamon, ſacrumq; Serapidis antrum

C um fonte, & Nymphis adsultauere marinis.
Tu mihi, seu doctas percurris Palladis artes,
M æoniæq; aurum, & subtegmina uincas Arachnes;
S eu Dryadum choreis, cœtuq; immista Dianæ
H aud minor incedis; pictaq; adcincta pharetra
V enatu Prochyten, maternaque regna fatigas;
S iue Dicarchæis quà molibus adsilit æquor,
L udentes spectas Nereïdas: en age nostros,
(Siquis honos pelagi) Cassandra en adspice lusus.
N on ingrata cano, penitusq; iniussa. Neque unquam
A rguerint uentura meis te secula chartis
Præteritam. faueat modo non inuitus Apollo,
E t quæ me facili uexere per æquora remo
P ierides: queis longa dies, & nomina curæ.
I nterea Dorylan iuuet hic audire canentem.
DOR. Sebethi ad liquidas descenderat Herpylis undas,
H erpylis Euboidum non ultima: quam pater Alcon
E rudijt, Musis & Phœbo cognitus Alcon.
V enerat & socij partem subitura laboris
V nanimis soror, & calathum de more ferebat.
I psa comas effusa, pedemq; exuta sinistrum
C um philtris longum submurmurat: atque ita fatur.
Pone aram, & uiuos hauri de flumine rores,
C anaque uicino decerpe absinthia campo.
I llum illum magicis conabor adurere sacris,
Qui miseram tota spoliatam mente reliquit.
Voluite præcipitem iam nūc mea licia rhombum.
R. hombus ad Aemonias reuocetur aheneus artes:
S. istere qui pluuias, qui pellere nubila cœlo,
Qui potis est trepidos undis abducere pisces.

Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
A lga tibi hæc primum tumidi purgamina ponti
S pargitur,& rapidis absumitur arida flammis:
S ic mihi sic Mæon uraris ad usque medullas.
Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
T er muscum Clearista,ter hūc sine forcipe cancrum
V re simul,cumq; his dic uiscera Mæonis uro.
Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
S pongia nunc lacrimis pfunditur.heus bona magno
S pongia nata mari,lacrimas bibe sedula nostras.
V tq; rapis sitiens illas,sic Mæonis omnem
M æonis ingrati rapias de pectore sensum.
Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
V t pumex pinguescit,ut æquoris unda quiescit,
Q uæ uentis agitata huc,illuc concita fertur.
S ed quid ego heu tristi pectus concussa dolore
I mprecer,& uanis iactem conuicia uentis?
M æon tot mihi damna,ego Mæoni uerba rependam?
Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
H uc huc,qui rigida meditaris uulnera cauda
S æue Trigon,& tu,proprium cui sistere nauem
V eliferas Echenæis,adeste: & Mæonis acres
T u retinere pedes,tu figere corda labora.
Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
T unde iecur,spumamq; simul Torpedinis atræ.
H æc ego cras illi lethalia pocula mittam:
E bibat,& subito pallentes torpeat artus.
Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
S cinde manu Leporem.Leporis penetrabile uirus
N ascitur Eois hic fluctibus:adtulit Aegle,

Docta Aegle, iussitq; inimicum tangere limen.
Curre age, tange simul, simul obline. cras mihi pœnas
Perfidus ille dabit: gemet ipso in limine Mæon.
Sistite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
Contere & Halcyonis nidum mihi. Pellere uentos
Dicitur, & sæuas pelagi mulcere procellas.
Forsitan hic nostros sedabit pectoris æstus.
Sistite præcipitem iam sistite licia rhombum.
Hactenus ille. quid huic subiunxerit ordine Thelgon,
Accipe. non omnes unus dolor angit amantes.

THEL. Rupe sub hac mecum sedit Galatea. uidebam
Et Capreas, & quæ Sirenum nomina seruant
Rura procul. ueteres alia de parte ruinas
Herculis, ambusta signabat ab arce Vesæuus.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Ipse meas Triton Nereo deferre querelas,
Ipse potes curua resonans super æquora concha
Et scopulis narrare, & fluctiuagis Balænis.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Hic primos mihi congressus dedit illa roganti:
Hic niueam formosa manum porrexit, & (eheu,
Quid recolo?) tacitos in me deflexit ocellos.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Huc ades ô mea cura. quid ô quid lenta moraris?
Ipse ego te propter, socios, cymbamq; reliqui.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Hic tibi consuetas formosior explicat umbras
Populus. amplector sæpe hanc, atque oscula figo
Corticibus: sæpe ipsa pedum uestigia quæro:
Et siquid manibus tetigisti, floribus orno.

Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Quem mihi nunc præfers? si te iuga frondea, si te
A rbuta, pascentes'q; iuuant per rura capellæ:
N os quoq; nō gracileis nūc primum iungere auenas
D iscimus. incisas implent mea carmina fagos:
E t mea Mænalijs pendet iam fistula syluis.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
S in magis adrident hæc littora, sin magis alti
D iuitiæ pelagi: sparsos quis cogere pisceis
D octior, aut rigidum dextra iactare tridentem?
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
N on ego delphinis, te iudice, non ego thynnis
A equore uel medio dubitem certare natando.
Quid tibi me iactem? cui uix numerare uel hamos
N unc uacat, aut restes, onerataque retia plumbo,
E t Sinuessano textas de uimine nassas.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
M e Ligurum duræ rupes, me Gallica norunt
L ittora: piscantem pariter me Varus, & ingens
S ensit Arar, sensere maris fera monstra Britani.
Obrue cæruleos Triton sub gurgite uultus.
E t post hæc heu dura fugis. non te mihi tellus
E xtera, non uenti rapuere. sed accipe munus,
A ccipe. non ultra tecum Galatea sedentem
A dspicies. I, læta nouas meditare choreas.
Obrue cæruleos Triton pater obrue uultus.

TRAIANO CABANILIO TROIAE, AC MONTELLAE DOMINO.

SALICES.

I uacat, & blãdos etiamnum uentilat ignes
Quæ dea cærulea uehitur super æquora concha,
Turrigeramq; Paphon, ditemq; Amathunta tuetur:
Accipe flumineas properatum carmen ad undas
O' mihi non dubia Cabanili cognite fama,
Sed longe uarios rerum spectate per usus.
Nam tibi me doctæ sic deuinxere sorores,
Sic mea felici permulcent pectora cura:
Vt uix ulla queam melioris tempora uitæ
Te sine, uix placidos per noctem ducere somnos.
En age dum Traiane tuis hæc præuia iussis
Tractanti, iam iamq; animo maiora paranti
Da ueniam, & tenues ne dedignare camœnas.
Forte inter uirides (si uera est fama) genistas
Capripedes Satyri, passimq; agrestia Panes
Numina cum Faunis, et montiuagis Syluanis,
Exercet dum Sol raucas per rura cicadas,
Vitabant æstus, quã pinguia culta uadosus
Irrigat, & placido cursu petit æquora Sarnus.
Grata quies nemorum manantibus undique riuis,
Et Zephyris densas inter crepitantibus alnos.
Dumq; leues aptant calamos, dum sibila pressis
Explorant digitis, tenuiq; foramina cera

O bducunt, uario modulantes carmina cantu:
A uricomæ uiridi speculantur ab ilice Nymphæ
D ulcia clarisonis soluentes ora cachinnis:
S ed prope ferre pedem metuunt. nam sæpe labores
A udierant Penæa tuos, & qualibus olim
I nfelix eheu uirgo Nonacria fatis,
I nfelix uirgo (quid enim non illa moueret?)
P ana metu fugiens é uertice Cyllenæo,
P ana deum Arcadiæ, quamuis pulcherrima, quãuis
D ianæ sacros inter lectissima cœtus,
N odosa tenerum mutarit arundine pectus.
Q uas simul ac nemorum petulans, effrenaque pubes
S emiferi uidere per herbida prata uagantes;
O cultamq; imis flammam traxere medullis:
S ic timidas blandis hortantur uocibus ultro.
Huc huc ô teneræ placidissima turba puellæ:
Q uid procul adstatis? potius succedite ripæ,
E t uiridi in prato molles de more choreas
D ucite: quandoquidem calamos inflamus inertes;
E t frustra ad surdas iactamus carmina syluas.
I llæ nil contra: celeri sed nuda parabant
C rura fugæ, tutosq; agitabant mente receptus,
S i quà forte uiam per saxa irrumpere, & altis
E uasisse iugis, deus, aut sua fata dedissent.
T um iuuenes, procul ô, clamant, procul iste puellæ
S it timor: ignauas animo depellite curas.
N ullæ hic insidiæ, nullæ per aperta latebræ:
C uncta patent: nullas abscondunt hæc loca fraudes.
N os quoq; non Lernæ monstris, non igne Chimæræ,
S cyllæis'ue lupis geniti, aut latrante Charybdi,

Qui uestra immani laceremus uiscera morsu:
S ed diuûm genus, & qui semper rupibus altis
V obiscum crebris uenatibus insultemus.
H is dictis permulsi animi, securaque tristem
C orda metum eijciunt: gressúq; per uda citato
P rata, deis tandem cupidis, ripǽq; propinquant.
T um manibus simul implicitis per gramina festas
E xercent choreas: aliosq;, aliosq; reflexus
I nter se latæ repetunt: nunc corpora librant
I n saltus: nunc molle latus, nunc candida iactant
B rachia: & alterna quatiunt uestigia planta.
H ic Satyri, quanquam uoces audire canentum
C rudeles, quanquam niueas spectare papillas
E xultant, oculisq; bibunt sitientibus ignem:
T anta tamen sæui gliscit uis effera morbi
P ectoribus, præcepsq; amor, & malesana libido;
V t calamis sensim eiectis, ruptóq; repente
F œdere, surgentes ab humo, uento ocyus omnes
E xiliant: spretáq; deûm pietate, fideq;
A h pauidas Nymphas, subitóq; horrore rigentes
I nuadunt auidi, sæuorum more luporum,
Qui lætas medijs proturbant lusibus agnas,
O blitasq; sui passim rapiuntq;, trahuntq;,
D um uiridi in campo cursant, aut ualle sub alta,
E t custos ignarus abest, & amica canum uis.
S ic illi. at miseræ discisso pectore Nymphæ
F rondiferam mœstis syluam clamoribus implent:
A tque huc, atque illuc fugiunt. non saxa, neque altis
T uta putant loca senta rubis. hinc ardua montis
P rærupti iuga, diffusos hinc stagna per agros

A dtonitæ circumspiciunt.uia nulla salutis:
E t iam spes prærepta fugæ:tum denique ad undas
C onsistunt trepidæ, flauosq; à uertice crines
C um lacrimis, gemituq;, & flebilibus lamentis
A bscindunt, Sarnumq; uocant, liquidasq; sorores:
D umq; uocant, fundo properat chorus omnis ab imo
N aïadum:properat uitreæ rex cærulus undæ
S arnus, inexhaustumq; uadis ciet agmen aquarum
R auca sonans. sed quid Sarnusue, aut illa natantum
A gmina Naïadum possint, ubi ferrea contra
S tant fata, & duro leges adamante rigescunt?
E rgo defectæ cura, auxilioq; deorum,
A c cœlum pariter Nymphæ, lucemq; perosæ,
V num illud, rebus tandem quod restat in arctis,
F inem optant.iamq; in fluuium se mergere adortæ,
M embra reclinabant, & aquas prono ore petebant:
C um subito obriguere pedes:lateq; per imos
E xspatiata ungues radix, fugientia tardat,
A dfigitq; solo uestigia.tum uagus ipsis
S piritus emoritur uenis:indignaque pallor
O ccupat ora:tegit trepidantia pectora cortex.
N ec mora:pro digitis ramos exire uideres,
A uratasq; comas glauca canescere fronde:
E t iam uitalis nusquam calor:ipsaq; cedunt
V iscera paulatim uenienti frigida ligno.
S ed quamuis totos duratæ corporis artus,
C audicibusq; latus, uirgultisq; undiq; septæ,
A c penitus Salices: sensus tamen unicus illis,
S yluicolas uitare deos; & margine ripæ
H ærentes, medio procumbere fluminis alueo.

FRAGMENTVM EIVSDEM AVTHORIS.

Optatos iam Euplea mihi circunſpice portus,
Quo liceat trepidas piſcanti includere prædas,
Et Zephyris releuare graues ſpirantibus æſtus;
Si qua mouet cupidam uelocis gratia cymbæ.
Tuq; ades ò noſtri merces non parua laboris,
Quem Phœbus mihi, quē doctæ, mea turba, puellæ
Conciliant; dumq; ipſe ratem de littore pello,
Da uela inſinuans, pelagoq; excurre patenti
Pars animæ Pudericæ meæ. te nam ſua Nereus
Per uada, te medio Doris uocat æmula fluctu,
Dū late horriſonum campus ſtrepit omnis aquarū.
Lucrinæ ad Veneris templum conuenerat omnis
Aenariæ, Prochytæq; manus: Zephyræus opacæ
Scilicet Aenaria, Prochytæ uenit Euthycus altæ,
Inſignes ambo calamis, & uerſibus ambo,
Aptus uterque fretis, piſcatibus aptus uterque;
Ille hamos uerſare, hic retia ſoluere in æquor.
Tum prior hæc Zephyræus. Adeſte ò littore ab omni
Piſcatorum artes; liquidas exquirite ſedes;
Vertite Tritonum latebras; penetrate receſſus
Nereïdum: nunquam noſtros ſedabitis ignes:
Nunquam me Pholoë, nunquā me Chloris amabit.
Ede tuos mecum tandem caua buccina cantus.
Teſtis Cymothoë, teſtis mihi candida Chlotho,
Optaui quoties medijs in fluctibus ægram
Proijcere hanc animam; quoties ego gurgite in alto
Occurri monſtris immanibus, horrida Cæte

Vt saltem miseros lacerarent dentibus artus.
E de tuos tandem mecum caua bucina cantus.
Omnia tentaui, terras, mare, nubila, cœlum,
Ventorumq́; domos, & tempora quattuor anni:
Omnia sed nocuere simul. uos ite puellæ,
Ite Deæ pelagi, furijs arcessite nostris
Nunc alios succos, aliasq́; Melampodis herbas.
E de tuos tandem mecum cauà bucina cantus.
Non magicos uersus, ignotaque nomina rerum,
Dissimilesq́; Deos, Erebumq́;, Chaosq́; refugi.
Ipsos quinetiam filo conuoluere rhombos
Edidici, partesq́; meas de littore Echinos,
De scopulis muscum, de fluctibus hausimus undam.
E de tuos tandem mecum caua bucina cantus.

ELEGIARVM LIBRI TRES,
ET TOTIDEM EPIGRAM-
MATON, NVPER
EMISSI.

M. D. XXXV.

NON SINE PRIVILEGIO.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, ELEGIARVM LIB. I.

AD LVCIVM CRASSVM.

E FOECVNDA tenet saxosi rura Petrini,
Rura olim proauis facta superba meis.
Et sinuessanas spectas, mea gaudia, nymphas,
Quiq; nouo semper sulfure fumat ager.
Et modo miraris ueteres in littore portus;
Nunc, Liris gelida quâ fluit amnis aqua.
Cunctaque felici figis uestigia cura,
Obseruas latiæ dum monumenta uiæ.
At mihi paganæ dictant syluestria Musæ
Carmina, quæ tenui gutture cantat Amor.
Fidaque secretis respondet sylua querelis:
Et percussa meis uocibus antra sonant.
Nec tantum populos, nec tantum horrescimus urbes,
Quantum non iustæ sæuitiam dominæ.
Hoc uitæ genus, hoc studium mihi fata ministrant:
Hinc opto cineres nomen habere meos.
Me probet umbrosis pastorum turba sub antris,
Dum rogat agrestem lacte tepente Palem.
Me rudis indocta meduletur arundine Thyrsis;
Et tam constanti laudet amasse fide.
Inde super tumulumq; meum, manesq; sepultos
Tityrus ex edera serta uirente ferat.

Hic mihi saltabit Corydon, & pulcher Alexis:
Damœtas flores sparget utraque manu:
Fluminibusq; sacris umbras inducet Iolas,
Dum coget saturas Alphesibœus oues.
Non mihi Mœoniden Luci, non cura Maronem
Vincere: si fiam notus amore; sat est.
Quid feret Aeacides nobis, quid cautus Vlysses?
Quid pius Aeneas, Ascanius'ue puer?
Ista canant alij; quorum stipata triumphis
Musa uagum è tumulis nomen in astra ferat.
At mihi tete auidis liceat uincire lacertis;
Osculaque optata sumere longa mora.
Et liceat posita mirari membra lucerna;
Noctis & insolitas nectere blanditias:
Atque manus, atque ora tuis componere in ulnis;
Te'q; meo lassam sæpe fouere sinu.
Sed quid ego, hei misero, uentosus inania fingo
Somnia; quæ forsan non feret ulla dies?
Felix, qui potuit duram exorare puellam;
Et capere optati gaudia coniugij.
Ille dies, noctis'q; suos decantat amores;
Et recolit ueneris dulcia furta suæ.
Ille etiam liquido perfusus odore capillos,
Exercet tenerum nocte iuuante latus:
In'q; sinu Dominæ primos reminiscitur ignes;
Quos leuiter pennis aureus afflat Amor.
Nec cupit, Aethiopum quæ canent uellera syluis;
Nec, quæ Sidonio lana cruore rubet.
Solus habet, fuscis quicquid portatur ab Indis:
Solus habet ripas aurifer Herme tuas;

Et quascunque metit segetes fragrantibus aruis
Medus, & assiduo sole perustus Arabs.
Non auro, aut gemmis miseri torquemur amantes.
Qui dominam poterit flectere, diues erit.
Diues ero ante alios, si te mea uita uolentem
Sustineam ignota pauper, & exul humo.
Nam quid rubra iuuant fulgentibus æquora conchis?
Aut quæ multa niger rura Sabæus arat?
Quid'ue torus prodest, pluma spectandus, & ostro;
Si non est gremio cara puella meo?
Si trahere infelix inter suspiria noctem
Cogor; & æternos esse, negare, Deos?
Num me neglectis deuouit saga sepulchris?
Num rumpunt somnos carmen, & herba meos?
Carmen inaccessa traducit ab ilice glandes.
Carmen nocturnæ supprimit ora canis.
Carmen & informi pallentem sanguine Solem
Inficit; & Lunæ sistit euntis equos.
Quid queror infelix? utinam mihi sola nocerent
Carmina; nec nostro pectore inesset Amor.
Ille uel Aeææ superat cantamina Circes;
Ille uel æmonijs nata uenena iugis.
Parce puer: non uana queror: tu uulnere nostro
Crescis; & exultas sæue cruore meo.
Quod si te nostræ cœperunt tædia uitæ:
Ne cesset, quæso, funeris atra dies.

AD IOANNEM PARDVM HISPANVM.

Arde decus patriæ, spes maxima Parde tuorũ,
Atque idem hispani gloria rari soli:
Quem iuuat immensi causas exquirere mũdi,
Primaque constanti corpora iuncta fide:
An magnum æterno uoluatur numine cœlum:
An propria hoc ingens mole laboret opus:
Cur salsi fluctus: cur ignibus æstuet Aetna:
Cur uomat epotas uasta Charybdis aquas:
Vnde nitor stellis: cur nox maior'ue, minor'ue:
Cur non ipsa suo lumine Luna micet.
Felix, cœlestes cui fas nunc scandere sedes:
In quas post obitum fata manere sinant.
At nos per syluas, & sordida rura capellas
Versamus: quando Phyllis amare iubet.
Et teneris nostros ulmis incidimus ignes;
Quos legat errantum cœtus Hamadryadum.
Et nunc capreolos, & nunc uenamur onagros:
Interdum sæuas fallimus arte feras.
Sæpe iuuat, pictas uisco captare uolucres:
Nec Satyris ipso cedimus aucupio.
Quòd mihi si liceat tenui reuocare cicuta
Trinacrij niueas Vpilionis oues:
Rura colam semper: populi ualeatis, & urbes:
Rura dabunt oculis grata theatra meis.
Illic gramineas, pastorum bella, palæstras
Aspiciam, & celeri præmia parta pede.

Nec me pœniteat sudibus certare colurnis;
  Aut armare cauis pectora corticibus.
Pugnabunt tauri, pugnabunt cornibus hirci:
  Victores molli cæspite serta ferent.
Plenaque pellitus lustrabit ouilia pastor:
  Ponet & agricolis rustica liba Deis.
Stabunt capripedes abiegno robore Fauni:
  Stabit & indocta falce dolata Pales.
Quorum solennes ictus cadet agnus ad aras;
  Ictus, ut innumeras expiet agnus oues.
Tum milium, & niueo statuet fumantia lacte
  Pocula; uotiuas concipietq; preces:
Et ter transiliet flammantes potus aristas,
  Ter quoque non tardo rustica turba pede.
Dij facite, inter oues, interq; armenta canendo
  Deficiam; & syluis me premat atra dies:
Vt me non docta deploret pastor auena:
  Vtq; sub umbrosa contumuler platano:
Ossaque pascentes uenerentur nostra capellæ:
  Nec procul à tumulo candida balet ouis.
Exultent alij panchæo munere manes;
  Et quærant parijs marmora cæsa iugis.
Mi sat erit, ueteres recolat si Phyllis amores;
  Conserat & uernas ante sepulchra rosas.

AD AMICAM.

Vlla meos poterit mulier præuertere ſenſus;
n *Ipſa licet cœlum linquat, & aſtra Venus.*
Tu puero teneris ignis mihi primus ab annis:
Vltima tu tremulo flamma futura ſeni.
Iam ſanxere ſemel nos inter fœdera diui,
Fœdera ad extremos non ſoluenda rogos:
Vt, ſi noſtra tuo ſupereſſet funere uita;
(Dij tamen in uentos omen abire ſinant)
Ipſe ego compoſito uenerarer operta ſepulchro
Oſſa, ferens mœſta thura, merumq; manu.
Vmbrarumq; ſacer cuſtos, tumuliq; ſacerdos
Concinerem querula triſtia uerba lyra.
Nec me complexa quiſquam diuelleret urna;
Quin cineri moriens oſcula ſumma darem.
At ſi (quod potius cupio) tibi fata dediſſent,
Lumina formoſa condere noſtra manu:
Tunc, mihi cum caros uultus ſpectare liceret;
Atque anima tecum iam fugiente loqui:
Ipſa meos tumulo manes laniata uocares;
Inq; tuo legeres oſſa minuta ſinu:
Flebilis & longos ſcindens ad buſta capillos,
Clamares nomen iam moritura meum.
Tum cineri, & mutæ perſoluens iuſta fauillæ,
Miſta dares rutilis lilia cana roſis.
Illic mœſta dies, illic conſumere noctem
Optares; nec te uinceret alter Amor:
Sed memor uſque uiri, canis ueneranda capillis,
Adferres tremula munera cara manu.

O mihi, dum tales tumulo reddantur honores;
Tam lentam Lachesis scindat auara colum.
Non, ut nostra nouos Arabum bibat urna liquores;
Vstus & aßyrio spiret odore cinis:
Aut ut clara mei noscat fama sepulchri;
Altaque marmoreus sydera tangat apex:
Sed magis ut liceat longas audire querelas;
Et gerere è lacrimis serta rigata tuis.
Tunc ego letheæ spatiatus in aggere ripæ;
Quà nitet obtuso lumine falsa dies;
Quáq; leuis Casiæ nemus, Ambrosiæq; uirentis,
Et fortunatos abluit unda greges:
Dulcia præteritæ repetens insomnia uitæ,
Ostendam Elysiis tot mea dona choris.
Felicesq; animas inter felicior ipse
Excipiam plausus lata per arua nouos.
Atque aliquis comitum, lætusq;, hilarisq; recentes
Sparget humi flores; & mihi serta feret.
Nec contentus eo, fidos extollet amores;
Narrabitq; aliis de pietate tua.
Sed quoniam teneræ uernant nunc læta iuuentæ
Tempora; & amplexus iungere fata sinunt:
Dulcia lasciuo iungamus gaudia lecto:
Iam properat mortis panda senecta comes.
Iam properant rugæq; graues, & serior ætas:
Nec dabitur molli ludere posse toro.
Interea cupidis nectamus colla lacertis:
Vltima iam soluet, cum uolet, hora duos.
Dii facite, hæc longos maneat spes certa per annos:
Candidus & pennis omnia firmet Amor.

AD LVCINAM, PARTVRIENTE CORNELIA PICCOLOMINEA, ANTONII GARLONII ALIFARVM DOMINI CONIVGE.

Ffer opem teneræ tandem Lucina puellæ:
a Auxilio, digna est, quam tueare tuo.
Te uocat; & madidis solam suspirat ocellis;
Et roseo tacitas fundit ab ore preces.
Illa quidem insueto languet male firma dolore,
Vixq; potest longæ tot mala ferre moræ.
At tu Diua ueni, tecumq; unguenta repostæ
Pixidis, & siqua est, quæ iuuet, herba, feras.
Sic flentis miseros iuuenis compescere questus,
Sic una poteris sorte leuare duos.
Lucis adest Dea magna: metum iam comprime Garlo:
Non frustra est lacrimis illa uocata tuis.
Da costum, myrrhamq; focis, quæq; orbe remoto
Cynnama per rubras nauita uectat aquas.
Ipse Deam uenerare, sacras proiectus ad aras;
Et genio annosum sæpe refunde merum.
Sed trepidi cessere metus, cessere querelæ:
Iam parit aduentu tacta puella Deæ:
Iam puerum est enixa: uides, ut lumine matrem
Exprimat? en, tenero quantus in ore decor.
Salue parue puer, cui iam felicia rident
Secula; cui pharetram sponte remittit Amor.
Nam siue auratis humeros armare sagittis,
Seu iuuet accensas sollicitare faces;

Seu potius iactare leues pueriliter alas,
Et dare neglectas post tua terga comas:
Quis te non paphijs eductum uallibus, aut quis
Idaliæ puerum non putet esse Deæ?
Viue precor; blandumq; oculis ridere parenti
Assuesce; & dulces disce mouere iocos.

AD IVLIVM SENENSEM, EXVLEM.

Cum mihi languentes dolor oppugnaret ocellos;
Cogerer & tristi soluere uerba sono:
Ingratos inter gemitus, mœstasq; querelas
Allata est manibus littera missa tuis.
Inspexi, agnouiq; tuas, mea numina, Musas,
Pieriosq; haustus, castaliumq; decus.
Poscis, ut iratum placent mea carmina Phœbum;
Et flectant duras ad tua uota Deas.
Non hoc ingenium, non hæc facundia nostra est:
I, precor, atque alio flumine pelle sitim.
Ille mihi faciles iampridem denegat aures;
Et uetat argutæ tangere fila lyræ.
Nec mihi iam solito latices de fonte ministrat,
Nec docet optatos Calliopea choros.
Quid petis extinctam dilapso a torre fauillam?
Quid miser a nostro uulnere quæris opem?
Iam tibi felici decurrunt carmina uena;
Et rapit ad patrium te tua Musa decus.
Ipsa mihi uisa est, te lamentante, Thalia
Ingemere, & tristi Delius ore queri:
Qualis strimonias olim cum fleret ad undas
Orpheus indignis uocibus Eurydicen:

Qui cantu Ismarij gelidis in rupibus Aemi
Adtonuit quercus, adtonuitq; feras:
Saxaque bistonijs deduxit montibus; & te
Currentem astrictis Hebre repressit aquis.
Scilicet egregios semper Fortuna poëtas
Tanget; & ancipiti deprimet usque rota?
Né ue sit extremos tantum submotus ad axes
Ille, Tomitana qui iacet exul humo:
Te quoque nunc rigidi premit inclementia fati;
Longius & patria cogit abesse domo.
Sed nisi per magnos quæratur fama labores;
Omnis in ardentes est abitura rogos.
Sic pius Aeneas, sic stirps Laërtis Vlysses
Maius post cineres emeruere decus.
Sic quoque sublatis Tirynthius undique monstris
Visit ab oëtæa regna paterna pyra.
Et te (crede mihi) tot sæua incommoda passum
Virtus sublimi ducet in astra uia.

IN FVNERE SARRI BRANCATII LVCRETIA VXOR.

Ergo importunæ ruperunt stamina Parcæ,
Stamina lanifica tam bene ducta colo?
Ergo ego, quæ fueram tali modo nupta marito,
Frigida nunc tristi conqueror in thalamo?
Quiq; his dignus erat uitam exhalasse labellis,
Occidit externis aduena littoribus?
Felices nimium, fortunatæq; sorores,
Quæ datis æternis thura sabæa focis.

O utinam nunquam amplexus, nunq̃ oscula nossem:
Essem pars uestri nempe ego parua chori.
Chare uir, audaci nimium confise iuuentæ,
Et nimium lacrimis umbra gemenda meis:
Quis te tam densos immittere corpus in hostes
Iussit? an ad pugnam non satis unus erat?
Me miseram, non ulla tuæ te cura puellæ,
Non subijt mœstæ certa ruina domus.
Tu mihi per sanctos solitus iurare hymenæos,
Per non lædendi fœdera coniugij;
Te non immemorem charæ fore coniugis unquam;
Et si letheus tingeret ora liquor.
Quin ipsa admonui; ne sic uiolentus in arma
Irrueres: eheu quò uiolente ruis?
Quò raperis? quò iam nostri tibi cura recessit?
An potes uxoris non meminisse tuæ?
Vix equidem credo; quamuis heu credere cogar;
Tam cito pectoribus me cecidisse tuis.
Sed cecidi; sic sors tulit impia; nullaque pro me
Vota salutares demeruere Deos.
Hectora sic coniux, sic coniux fleuit Achillem;
Sic misera extinctum Laodomia uirum.
Nunc mea uirginitas, quando inlibata remansit;
Seruetur cineri non uiolanda tuo.

AD DIVVM IACOBVM PICENVM.

Ancte senex, quem nec sceleris cõtagia nostri,
Nec pessum uitijs secla dedere suis;
Aequasti magnos qui paupertate triumphos;
Tantus amor niueæ simplicitatis erat.
Sylua tibi fides, uiridíq; é cæspite lectus,
Explebant mensas amnis, & herba tuas.
Talis erat priscis uictus mortalibus olim.
Sed priscis tantum uiuere cura fuit.
At te diuersos naturæ expendere casus
Iuuit; & instanteis diuûm aperire metus:
Submotumq́; oculis animo percurrere cœlum:
Quasq́; tenes sedes, mente adijsse prius:
Noscere prætereà cunctarum exordia rerum:
Quod uix humanæ conditionis erat.
Magnum opus; ut prima surgentis origine mundi,
Omnia sint senis edita luciferis:
Vtq; pater sancta demum cessare quiete
Perfecto artifices iusserit orbe manus.
His addis cultusq́; pios, ritusq́; uerendos,
Cunctaque legifero tradita sacra duci:
Quæq; suis castæ seclis cecinere Sybillæ:
Quæq; sacer uatum spiritus ore refert:
Sydereos partus, demissaque pignora cœlo,
Atque inopes cunas, stramineumq́; torum:
Speratumq́; diu terris, cœloq́; probatum
Verum hominem, uerum mente, animoq; Deum.
Hinc & supplicium infandum, atq; obprobria mortis,
Claraque de stygia ducta trophæa domo:

Deniq;

Denique ut ad patrem populo spectante suorum
Cesserit; igniferis praesideatq; locis:
Quantaq; nos maneant promissae gaudia uitae:
Quantaq; uenturae gloria lucis erit.
Miremur, tibi si placidi penetrale Tonantis,
Et patet immensi regia clara poli:
Cum tantum his superas meritis sit scandere in arces,
Qui plaga securum lactea monstrat iter.
Scilicet inde datur terras spectare iacentes,
Et circumfusi brachia curua maris;
Solis & ardentis radios, lunaéq; recursus:
Qualiter & pacta stent elementa fide:
Nec minus aeternis niteant ut sydera flammis:
Et peragant uarias noxq;, diesq; uices.
Felix, qui nostras potuisti linquere curas;
Et procul humanas despicere illecebras.
Felices, qui te colles uidere loquentem;
Quaéq; tibi gratos praebuit herba toros:
Quaéq; arbor, rupés ue sacra te fouit in umbra:
Et quae nunc manes continet urna tuos.
Nam licet incultis fuerit tibi uita sub antris;
Nunc pedibus data sunt astra terenda tuis.
Attamen ô dic sancte pater, dic addita coelo
Gloria, dic patriae fama, decusq; tuae:
Ecquid te solitis mulcet sapientia chartis,
Mollis ubi elysium concitat aura nemus?
An iuuat aurata meditantem carmina canna,
Nectere purpurea tempora cana rosa?
An mage uirgineis sedet inuigilare choreis:
Cum deceat coelo, quicquid in orbe libet?

An potius toto superûm spectante senatu,
Diluis æthereo crimina nostra foro?
Denique quicquid agis, nitidi nouus incola cæli,
Pectoribus nostris non leue numen eris.

AD PETRVM DE ROCCHA FORTI MAXIMVM REGIS GALLIARVM CANCELLARIVM.

Quòd pectus tibi forte, qđ ardua pectoris arx est;
Quòd forti dignum pectore nomen habes:
Quòd leges sua iura tenent te uindice; quodq́;
Omnia uirtuti peruia facta tuæ:
Autumni sedem, chelasq́; Astræa reliqui;
Aduenïq; tuos noster alumne lares.
In cunis ego te, si nescis, sedula foui.
Reptasti gremio sarcina grata meo.
Ipsa tuos finxi mores, animumq́;, manusq́;:
Ingeniumq́; sagax, iudiciumq́; dedi.
Hinc nostri cultusq́; frequens, optandaq; rerum
Cognitio, hinc fidei nomina tanta tuæ.
Ad te igitur duplices subnixo poplite palmas
Insuetis tendo sollicitata malis:
Ne patiare, meas Latio languescere uires.
Pendet ab auxilio spes mea tota tuo.
Deprimor audaces inter derisa ministros:
Nec fas ingenuum tollere ad astra caput.
Quodq́, diu partum est uirtute, & fortibus armis
Imperium, fœdæ seruit auaritiæ.

Nec mirum, uestro tantum cum distet ab orbe,
Terraq; censura sit procul illa tua.
Quis credat? tectis ciues pelluntur auitis;
Adrogat iniustas dum sibi fiscus opes;
Fiscus opes miserorum. hoc est, heu, parcere uictis?
Hoc est ausonio reddere iura solo?
Cogitur infelix alienas ire per oras
Nobilitas, patrijs expoliata bonis:
Culpaturq; fides domino seruata priori,
Et maris, & terrae non labefacta minis.
Scilicet est crimen duram contemnere mortem:
Scilicet est Reges crimen amare suos.
O bene fortunae memores, quicunq; superbas
Gentibus à uictis abstinuere manus.
Nam quamuis saeuos illectet praeda tyrannos:
Magnanimos Reges gloria sola iuuat.
Delentur nullos hominum benefacta per annos;
Quaq; licet faciunt nos ratione Deos.
At siquis ferae spernit praeconia famae;
Quercubus alpinis adnumerare potes.
Ergo tu, Regem cui fas lenire potentem;
Da desyderijs uela secunda meis:
Effice, iustitiae soliti reddantur honores:
Dignus es, altricem qui tueare tuam:
Sed soror ut nostros aequet clementia fasces:
Qua sine, dura nimis, difficilisq; uocer.
O decus, ò lapsi spes constantissima secli;
O uir fortuna fortior ipse tua.
Sic tibi contingat, Solyma de gente triumphum,
Captaq; per nostros signa uidere duces.

Sic Rhodanum Nilo spectes dare iura subacto:
Per'q; Araris ripas plurima laurus eat.
Hoc ego te, mecum hoc Phœbus, doctæ'q; Sorores,
Hoc pietas, hoc ius, nobilitas'q; rogant.

DE STVDIIS SVIS, ET LIBRIS IOVIANI PONTANI.

Qui primus patrios potuit liquisse penates,
Et maris, & longæ tædia ferre uiæ;
Quem non mœsta domus, quem nō reuocare parētes,
Non potuit fusis blanda puella comis:
Impius, & scopulis, & duro robore natus,
Atq; inter Tygres editus ille fuit.
Non mihi circunstat solidum præcordia ferrum:
Nec riget in nostro pectore dura silex:
Vt possim dulces'q; lares, limen'q; puellæ
Linquere; & ignoto quærere in orbe domum.
Sed Phœbi sacros cogor lustrare recessus,
Vocalem'q; undam, Thespiadum'q; choros:
Vt fugiam nigras supremo in funere flammas;
Et uolitem populi docta per ora mei:
Me'q; inter claros attollat fama poëtas;
Nec rapiat nomen nigra fauilla meum:
Et nostro celebrata superbiat umbra sepulchro;
Spernat & è phariis marmora cæsa iugis:
Non tamen ut magni tumulum tentare Maronis
Audeat; aut tantum speret habere decus.
Sed quis tam niueis uellat mea colla lacertis?
Quis uetet optato membra fouere sinu?

An tanti fuerit sacro Parnasus hiatu,
Perq; suas passim templa habitata deas!
Vt tibi sit nitidos lacrimis corrumpere ocellos;
Discessumq; fleas cara puella meum.
Ah pereat, quicunq; leues sectatur honores;
Et sequitur famæ nomina uana suæ.
Tecum ego nocturnis dubitem cessare choreis!
Tecum ego conspersa gaudia inire rosa?
Deductumq; leui crinem perfundere amomo!
Et noctem insolitis ducere blanditijs?
Scilicet & Turcas Pontanus in æquora classes,
Alfonsi & fortes ducat in arma manus,
Qui nunc nascentis canit incunabula mundi,
Aureaq; ætherea sydera fixa domo:
Vtq; imbres, lapidesq; pluant, ut nubibus ignes
Exiliant; salsas ut mare uoluat aquas:
Hesperidumq; hortos, excussaq; poma draconi,
Rusticaq; ad primos munera missa toros;
Delicias Lepidina tuas; resonansq; uicissim
Pastorum argutis carmen arundinibus:
Qualiter & fuluis radiet Sertorius armis;
Et pompeianus prælia tentet eques:
Audeat arguto ncu quis contendere uersu,
Ille uel æterno digna Marone sonat.
Te pater irriguis audit Sebethus in antris,
Iurgia ad ingratas dum iacis ipse fores.
Inde uocas sacrum festas hymeneon ad aras,
Optati referens fœdera coniugij:
Vtq; tuis primum surgens complexibus uxor,
Visa sit erepta uirginitate queri.

Felix, qui fidos expertus coniugis ignes,
Vidisti sobolis pignora certa tuæ:
Neniolasq; rudes cecinisti, & blanda parentis
Oscula, & ad cunas murmura nata suas.
Felix, exacultum torsit quæ Fannia uatem;
Quæq; illi regnum Cinnama subripuit.
Quamuis dissidij leges patiantur amaras,
Spectabunt cineres nomen habere suos.
Eridani post hæc sed te quis credat ad amnem
Populea canas fronde ligasse comas?
Et stellam cecinisse, atq; impendisse querelas;
Spectandos cum iam uix daret illa pedes:
Baianosq; sinus, myrtetaq; cognita nymphis,
Clausaq; sulphureis antra recurua iugis:
Tum superûm laudem, mutisq; incisa sepulchris
Nomina, collapsos & reparare rogos:
Denique Pindaricosq; modos, resonantia plectra,
Et Methymnææ fila nouasse lyræ:
Cum tamen interea motus, atq; agmina Regum,
Bellaq; campanæ discutis historiæ.
Quin & iucundo distringis secula morsu;
Dum uafer in stygio disputat amne Charon.
Varonisq; tui, Nigidiq; exempla secutus,
Grammaticæ haud spretas incipis ire uias.
Carminis hinc numeros nostris depromis ab ausis,
Dignatus pueri uerba referre senex.
Quid loquar, ut sacros Mariani exhauriat amnes
Aegidius, uerum dum canit ore deum?
Aut apta ingratos taxet sub imagine mores
Qui super infusas spernit Asellus aquas?

Te iuuenesq; senesq; colunt præcepta ferentem,
 Parthenope spreto quæ Cicerone legit:
Ex adytis quicquid diuûm sapientia pandit;
 Et Stagera tui dogmata firma senis:
Quid deceat fortemq; uirum; quæ Principis artes;
 Largificas præstet quæ dare dona manus:
Parendi leges quæ sint, legesq; loquendi:
 Edat ut argutos lingua diserta sales:
Quid fortuna homini, quid det prudentia; quantum
 Immanes animos incitus ardor agat:
Magnanimiq; uiri quæ sint ad singula partes,
 Siue colat pacem, seu fera bella gerat.
Nec fugis astrorum causas aperire latentes,
 Et Ptolemæi fata reposta poli.
Salue sancte senex, uatum quem rite parentem
 Præfecit terris Delius Ausonijs.
Non te læthææ carpent obliuia ripæ;
 Nec totum in cineres uertet auara dies.
Nec tibi plebeio ponetur in aggere bustum.
 Niliacas dabitur uincere Pyramidas.
Quid tibi uictrices expectas Vmbria palmas?
 Mœnibus has patriæ rettulit ille meæ.
Ille suis longum studijs, & laude fruatur:
 Me iuuet in Dominæ consenuisse sinu.

ELEGIARVM

AD IOANNEM SANGRIVM PATRICIVM NEAPOLITANVM, DE SVO IMMATVRO OBITV.

SI me sæuus Amor patrijs pateretur in oris
Viuere, uel saltem matre uidente mori;
Vt, quæ uix uno nunc sunt ingesta libello,
Essent illa suis continuata locis:
Forsitan immites potuissem temnere Parcas,
Ductaque de pulla tristia pensa cholo:
Nec me plebeio ferret Libitina sepulchro;
Aut raperet nomen nigra fauilla meum.
Nunc cogor dulcesq; lacus, & amœna uireta,
Pieridumq; sacros destituisse choros:
Nec pote, quæ primis effudit Musa sub annis,
Emendaturo subdere iudicio.
Sic heu, sic teneræ sulcis resecantur aristæ:
Implumes nido sic rapiuntur aues.
Pro superi, tenues ibit Syncerus in auras?
Nec poterit nigri uincere fata rogi?
At tu, quandoquidem Nemesis iubet, optime Sangri;
Nec fas est homini uincere posse Deam:
Accipe concussæ tabulas, atq; arma carinæ;
Naufragijq; mei collige relliquias:
Errantesq; cie quocunq; in littore manes;
Taliaq; in tumulo carmina cæde meo.
Actius hic iaceo: spes mecum extincta, quiescit:
Solus de nostro funere restat Amor.

IN MALEDICOS DETRACTORES.

Qvid ruis in sacros temeraria turba poëtas?
Sæuaq; mordaci prælia dente moues?
Desine sacrilega conuicia fundere lingua;
Desine; pro populo stat Deus ipse suo.
Quis nouus in furias armat dolor? ite profani,
Ite, nec immeritas consceleraste Deas.
An manet hoc Stygijs immersus Seuaca lacunis;
Dum flens Eumenidum uerbera torta timet?
Illum olim tinctæ iuuerunt felle sagittæ:
Nunc miserum facti pœnitet usque sui.
Parcite tam cari manes uiolare parentis,
Per stupra, & talos, per cyathosq; rogo.
Ars sua quenq; iuuet. non uos Helicona subire,
Non fas uirginei polluere amnis aquam.
Scilicet hanc sumpto Iouiani Musa cothurno
Hauriat; & magno digna Marone sonet.
Cui comes intactæ lustrans sacraria syluæ
Altilius, docto pectore carmen hiet.
Nec minus & Musæ repetens monimenta iocosæ
Compater, argutos ingerat ore sales.
Elysiusq; hedera comptus florente capillos,
Rara, sed Aonijs concinat apta choris.
Extendatq; armis titulos Aquiuiuus auitos;
Et doceat nostras cernere castra Deas.
Ipse suæ referat Cabanilius ardua Troiæ
Mœnia, & antiquos, Appula regna, lares.
Quiq; uelut tenera surgit nouus arbore ramus
Coruinus, quauis aure probanda canat.

Et qui Pierijs resonat non ultimus antris
  Albinus, referat Principis acta sui.
Tu quoq; quid cessas doctis deflere querelis
  Excidium patriae culte Marulle tuae?
Quiq; tot egregias animas, tot clara uirorum
  Ingenia enixu format, alitq; suo;
Nectat honorata Maius sua dicta corona;
  Tamq; pias ferulas, regia sceptra uocet.
Quin & rite suos genio Chariteus honores
  Praebeat, & festas concinat ante dapes.
Aelius at blandae fretus dulcedine linguae,
  Facunda totos conterat arte dies.
Nec te iam pudeat uenturo ostendere saeclo
  Eloquij uires Scala diserte tui.
Certent socraticis Zenonis scripta libellis;
  Cuius apis uernos intulit ore fauos.
At tu castalijs non inficiande choreis,
  Castalidos Carbo nunc cane regna tuae.
Te quoq;, quem gemina mulcet sapientia lingua,
  Parde iuuet studijs inuigilare tuis.
Atque alij, quorum doctas it fama per aures,
  Extremo properent uincere fata die.
Nos quoq;, si magnus non auersatur Apollo,
  Cantemus Nymphas, capripedesq; Deos.
Nam bene thespiacas, liuor licet audiat, undas
  Nouimus; & dextro pressimus antra pede.
At uos incautis socijs aconita parate;
  Et furtis miseras extimulate domos:
Oedipodisq; modo, thalamos foedate paternos;
  Si modo dat certum uulgus habere patrem:

Nocturnisq; dolis agitate, & cædibus urbem;
Perq; fora infestam reddite, perq; uias.
Hæc studia, has artes primis didicistis ab annis,
Non Aganippææ tangere fila lyræ.
Nam neq; Calliope uobis, nec dexter Apollo
Permessi sanctos exhibuere lacus:
Dira sed Alecto gemina comitata sorore
Pocula cœnoso de Phlegetonte tulit.
Ni mirum hinc nigro mores, & carmina tabo
Pallent; & fœdo liuor in ore sedet.
Fallor, an hos nobis misit grauis Aetna cyclopas:
Mitis & hanc sentis tu quoq; terra luem?
Heu mea Parthenope quæ te contagia lædunt?
Talia tu nunquam gignere monstra soles.
Dij patrij, quorum monitis huc aduena classis
Appulit, Euboicas constituitq; domos:
Littoribus talem nostris auertite pestem;
Mœnia felici si posuistis aue.
Vosq; umbræ insontes, quas iam lethale uenenum
Ante diem stygias ire coëgit aquas:
Vltrices huc ferte faces; fumoq; sequaci
Authores uestræ sollicitate necis.
Et uos ò uatum certissima numina, Musæ,
Numina carminibus non uiolanda meis,
Parcite, si uestras nunc primum læsimus aures:
Iusta lacessita sumpsimus arma manu.

ACTII SYNCERI SANNAZARII ELEGIARVM LIBER SECVNDVS AD ALFONSVM FERDINANDI FIL. ARAGONEVM SICILIAE REGEM.

ALFONSE, Inuicto laus accessura parenti,
Hesperios inter non leue nomen auos:
Quid me laudatos Parnasi mittis ad amnes?
Obruitur largo flumine nostra sitis.
Gloria Virgilio est, currus, atq; arma referre:
Nasonis medio sita in amore mori.
Battiaden docti sectatur Musa Properti:
Flaccus pindaricos diuidit aure modos.
Passeris exequias fracto canit ore Catullus.
Tu Nemesim laudas culte Tibulle tuam.
Omnia non uno desudant esseda campo:
Noster in exiguo tramite currit equus.
Si me castalia docuisset Phoebus in umbra;
Oraq; Gorgonea nostra rigasset aqua;
Meq; uel Aeschyleo donasset Musa cothurno;
Et foret in nostro grandior ore sonus:
Non ego Phasiacae canerem certamina pubis,
Aequora non prima sollicitata rate;
Non coniuratos subuertere pergama Reges,
Non Troiae profugos post duo lustra deos;
Thebanasue acies, fratrumq; immitia bella,
Saeuaq; discordi funera rapta pyra:
Teq;, tuosq; meo celebrarem carmine: nec me
Pignore tam grato dulce grauaret onus.

Nam canerem uictosq; duces, hispanaque regna,
Horridaq; à proauis bella peracta tuis;
Demissumq; genus antiqua ab origine Regum;
Quantaq; magnanimi gesta feruntur aui,
Dum Lybiæ tractus, ueteres Carthaginis arces,
Lotophagum dites & populatur agros;
Reginæ acitu mox Itala regna secutus,
Calcidicasq; arces, Parthenopemq; subit.
Sed quoniam instabiles animos muliebria uersant
Pectora; suspectos deserit ille lares;
Ac patriæ petit arua suæ; nec longa moratus
Vltores rursum ducit in arma Deos;
Obsessamq; intrat nymphis comitantibus urbem,
Quâ per operta uagus labitur antra liquor.
Aurea quin illo dicunt sub Rege fuisse
Secula. felices, qui meruere frui.
Quid patris inuictas acies, quid concita dicam
Classica per campos Daunia terra tuos:
Disiectosq; duces, populataq; castra, neq; ullis
Clara magis Regum prælia temporibus.
O mihi supremos si Parca indulserit annos;
Quanta canam; quantus uox mea plausus erit.
Tunc ego Mæonios ausim perrumpere fontes,
Sæuaq; terribili bella tonare tuba.
Vtq; alios sileam; tua fortia facta referrem;
Proueherentq; animos tot monumenta meos:
Vt puer extremas regni percurreris oras,
Lustratis referens præmia littoribus:
Et male pacatos sedaueris ante tumultus,
Quàm patrijs hostes finibus expuleris.

Primus honos, forti defensos milite Locros
 Seruasse, & muros urbs Meliboea tuos.
Necnon marte pari summas Caulonis in arces
 Venisse, inq; suo templa sacrata iugo;
Templa Deae, uastis late quae praesidet undis,
 Vna Iouis coniux fida, sororq; Iouis.
Testis Chratis erit, testes Sybaritides undae,
 Oraque, quae fluctus prospicit Ionios.
Adde, quòd Hetruscos oppleueris agmine campos;
 Et tibi captiuis fluxerit Arnus aquis:
Totq; pharetratas, Turcarum corpora, turmas
 Ausonijs dederis manibus inferias.
Gratia dijs Italis; praerupta Ceraunia, & arces
 Butroti, nostras pertimuere minas:
Captiuumq; ducem, fractosq; aspeximus arcus,
 Detulit huc domita quos tua classis aqua.
Hinc Ligurum furias, compressaq; iurgia ferro,
 Galliacaq; in partes oppida uersa duas.
Ipse ego quae uidi, referam: scit Thuscula tellus,
 Quaeq; cadit summo lympha Aniena iugo.
Nam duce te, latios ferro dum subruis agros;
 Tempora militiae prima fuere meae.
Bis nomentanas, bis magni Tyburis arces
 Vidimus ad nostros proijcere arma pedes:
Cum iam sit media trepidatum pene Subura;
 Et Capitolino uota parata Ioui.
Nec semel (ut fatear) Collinae ad limina portae
 Fregimus armatos, reppulimusq; duces.
Parce tamen ueneranda parens, si iusta secutus
 Signa sub Alfonso: Rex erat ille meus.

Lannuium infelix, fatis contraria nostris
Terra, potes certas tu uariasse uices.
Nam quod ad hostiles flexit uictoria partes:
Fortunæ magis hoc, q̃ fuit artis, opus.
Ille sed Eridani ripas non fractus in altas
Contendens, caræ regna sororis adit:
Metatusq; locum castris, insubria passim
Fudit, & Euganeis agmina missa iugis.
Dicite Io populi, turmas spectastis ouanteis;
Et per uictrices fœdera iuncta manus.
Ipse quoq; haud sileat quos cedere Farfarus hostes
Risit, & exutum uertere terga ducem.
Heus ubi nunc Roberte tuæ uocesq;, minæq;,
Campani peteres cum tibi iura soli?
Iam nostros Reges, iam sternere cuncta parabas:
Nunc fuga degeneres arguit ecce metus.
Hortarisq; tuos dimittere signa maniplos,
Heu pudor, & longæ præmia militiæ.
Hos tamen ille pius, quamuis diuersa secutos,
Alfonsus miti fouit, & auxit ope.
Macte animo custosq; hominum, macte optime Regum,
Ausoniæ tu sol, tu pater unus ades.
Quid memorem pacisq; artes, belliq; labores,
Perpetuumq; animi tempus in omne decus?
Sed me formosæ deterrent iussa puellæ,
Ne possim tantis inuigilare choris:
Et uetat asper Amor dulces contemnere curas;
Cogit & inuiso subdere colla iugo.
Nec prosunt lacrimæ, nec uerba precantia mortem:
Ille suas in me concutit usque faces.

Quare si nostri ueniet tibi nuncia lethi
Fama; triumphales iam propesiste rotas:
Atq; hæc ad cineres mœrens effare sepultos:
Sæuitia dominæ rapte Poëta iaces.

IN FESTO DIE DIVI NAZARII MARTYRIS, QVI POETAE NATALIS EST.

Ecce mihi totum lux expectata per annum
Iam redit; Aoniæ serta nouate Deæ.
Hæc me uitales genitum produxit in auras;
Iussit & erectum tollere ad astra caput.
Nunc mihi purpureis aram cumulate Hiacynthis:
Cingite & intexta limina nostra rosa.
Sic etenim coluisse decet geniumq;, laresq;:
Ferte coronato thura, merumq; foco.
Tuq; apio innexos dudum acceptura poëtas,
Splendida solenneis instrue mensa dapes.
Hic mihi puniceo Pontani Musa cothurno
Incipiet posito carmen hiare mero:
Naturæq; uias, teneriq; exordia mundi
Proferet; & certa cuncta obitura die.
Crassus at æterno frondis redimitus honore,
Soluat pierijs ora rigata modis:
Et mihi Linternumq; uetus, placidumq; Perinum,
Ostendatq; atàui regna opulenta mei:
Regna male ad seros heu peruentura nepotes;
Dum uersat uarias sors inimica uices.

Altiliusq;

Altiliusq́; nouos superis laturus honores,
Pindarica feriat carmina docta lyra.
Sforciadum mox dicat, Aragoniosq́; hymenaeos:
Iure quibus cantus aequet Homere tuos.
Nec gemat exilium Spartani Musa Marulli,
Ventura ad nostras ingeniosa dapes:
Verba sed antiqui reddat, numerosq́; Lucreti;
Dum magnis diuos laudibus accumulat.
Adde tuos Puderice sales; adde inclyta patris
Eloquia; adde animo tot bona parta tuo.
Iamq́; Panhormitae lusus, & scripta recense,
Et Iouianaeae tempora amicitiae.
Hos inter meritis rediens Aquiniuus ab armis,
Prodat honoratae praemia militiae:
Atque chori princeps docti argumenta Plutarchi,
Cumq́; suis referat dogmata principijs.
Ipse autem haud dubitet Cabanilius acta referre
Vel sua, uel magno iuncta parentis auo.
Nec Phoebo minus ipse suo, q̃ Marte probatus,
Phocaico pexas tingit in amne comas.
Tu quoque, quem iuuenem ueneror, dulcissime Garlon
Incipe iam docta plectra mouere manu:
Allifasq́; tuas mihi concine, dum uaga Lunam
Sydera per tacitum nocte sequuntur iter.
Talibus auspicijs geniales ducere coenas,
Thespiadumq́; modis concelebrare iuuat.

IN CALENDIS IANVARIIS, AD FVSCVM.

Exoritur lux alma; caputq; sol detegit aureum;
Qui toties nostros exhilarauit auos.
Exoritur: redit ecce anni melioris origo.
Quisquis ades, sancta concipe uoce preces.
Cingantur de more sacris fastigia templis,
Quæ uaga Sebethi Nais ab amne legit.
Ipse sui Ianus præpandat limina templi:
Cui geminum liquido stillet odore caput.
Illius & castus fument pia thura per aras:
Atque focos supra stet, uideatq; suos:
Nunciet & tibi Fusce nouos uirtutis honores.
Iam reor hæc animum uota fouere tuum.
Nec magis optaris, quas Lydius amnis arenas,
Quas uoluit flaui lympha superba Tagi.
Nec magis uberibus quicquid sibi colligit aruis
Medus, & assiduo sole perustus Arabs.
Iusta precor: latijs utinam discedat ab oris
Hostis, & indecori uictus oberret equo.
Victus Hydruntinas cogatur linquere terras;
Et plangat nostram sanguinolentus humum.
Hæc ueniet lux Fusce tuis lætissima uotis;
Cum pax optatas ducet in urbe moras.

IN MORVM CANDIDAM

Nunc Erato uirides capiti subnecte corymbos;
  Profer & auratæ fila canora lyræ.
Arboris umbriferæ casus referamus acerbos.
  Non erat hæc nostro fabula nota solo.
Audiat, & molli cantantes protegat umbra
  Ipsa; *
Olim baianis fuerat pulcherrima syluis
  Naias, errantes figere docta feras.
Quam liquidus clausis Lucrinus sæpe sub antris
  Optauit lateri iungere posse suo.
Nec semel illius pharetram laudauit, & arcum
  Pastorum incultis fistula carminibus.
Testes cumeæ, testes linternides undæ,
  Sanctaque gauranæ numina hamadryades,
Illam Syluanos, Panasq; odisse bicornes,
  Et quoscunque colit sylua, nemusq; Deos.
Sed quid fata parant? solitis Morinna redibat
  Montibus: hoc illi nomen, & omen erat:
Cum subito cœlum texit caligine nimbus;
  Et multa canam grandine fecit humum.
Illa hyemem fugiens, diuersa per arua cucurrit,
  Tecta caput sertis, grandine tecta caput.
Vallis erat prope sulfureos male peruia montes,
  Candida quam graio nomine signat humus.
Hanc super excisis pendebat] cautibus antrum,
  Agricolûm hirsutis nota domus gregibus.
Pugnantes huc forte coëgerat impiger hircos
  Semideusq; caper, semicaperq; Deus.

Quem procul ut uidit Nymphe: sic pectore toto
 Insequitur, tales & iacit ore sonos:
Quo properas ah dura, measq; ingrata querelas
 Despicis? aspectus ne fuge Nympha meos.
Mecum capreolos, mecum uenabere damas.
 Parebit iussis hoc pecus omne tuis.
Nil est, quod fugias: mihi, crede, recentia semper
 Pocula de niueo figna lacte madent.
Semper picta rosis, semper contexta ligustris
 De nostro poteris munera ferre sinu.
Dixit. at illa uolans celeres praeuertitur auras,
 Imbre nihil motos impediente gradus.
Iamq; petens tristesq; lacus, sterilemq; paludem,
 Consitaq; arbustis non minus arua nouis,
Aspicit exesi longe sub faucibus antri
 Obscurum caeco puluere noctis iter.
Huc, tanquam in latebras, se conijcit. haud minus ille
 Insequitur praedae tractus amore suae.
Iamq; patens caelum rursus, Solemq; uidebat;
 Liquerat & montem post sua terga cauum:
Dextra pontus erat, praeruptaq; saxa sinistra:
 Et iam defessam, iamq; premebat amans.
Protinus exclamans, Fer opem mihi Delia, dixit:
 Oraq; supremo diriguere sono.
Attulit auxilium Nymphae Dea; seq; uocanti
 Praebuit: illa cadens sponte recumbit humi:
Fitq; arbor subito: Morum dixere priores;
 Et de Morinna nil nisi nomen habet.
Pes in radicem, in frondes iuere capilli;
 Et quae nunc cortex, caerula uestis erat.

Brachia sunt rami; sed quæ nitidissima poma,
Quas male uitasti Nympha, fuere niues.
Fleuit Misenus, mutatam fleuit Auernus;
Fontibus & calidis ingemuere Deæ.
Quinetiam fleuere suis sebethides antris
Naiades, & passis Parthenopæa comis.
Sed tamen ante alios lacrimas in stipite fudit
Faunus; & hæc tristes addit ad inferias.
Inter syluicolas ô non ignota sorores;
Nunc morus, duris candida corticibus:
Viue diu; & nostros semper tege fronde capillos;
Cedat ut ipsa tuis Pinus acuta comis.
Tu nunquam miseræ maculabere sanguine Thysbes;
Immemor heu fati ne uideare tui.
Tu, nec fata negant, niueis uberrima pomis,
His olim stabis frondea limitibus:
Et circum pueriq; canent, sacilesq; puellæ,
Ducentes festos ad tua sacra choros.
Hactenus insigni cecinit testudine Musa;
Aoniasq; uolans læta reuisit aquas.

AD BACCHVM.

b Acche bimater ades: sic sint tibi nexa corymbis
Cornua; sic nitidis pendeat uua comis:
Seu te nunc Thebæ, seu te nunc Ismarus horrens,
Siue habet umbrosis Naxos amica iugis.
Huc pater, huc propera frondenti candide thyrso;
Huc potius gressus dirige Bacche tuos.

Seu mage quòd celsas puer exuperaueris alpes;
Dum patet in laudes belgica terra tuas:
Oceaniq; petis non explorata britanni
Murmura; nec canæ Tethyos antra times:
Exhaustos præferret ut illa ætate labores,
Aëria nomen uenit ab alpe tibi.
Quicquid id est, quicunq; huius tibi nominis author
Mons, & inaccessi uerticis asperitas:
Non mores, non facta, sed altæ mentis acumen
Vidit, & ingenij præuia signa tui.
Nam licet ipse animo nubes, & sydera uincas;
Cunctaq; sint sensu pene minora tuo:
Non te per duros aditus, rupeis'ue fragosas,
Sed per floriferum uallis adimus iter;
Vallis, perpetuo quam uestit gramine riuus;
Et quam uicini littoris aura fouet.
Hoc est, hoc (mihi crede) deos æquare merendo:
Hoc est æterni sceptra tenere Iouis.
Cætera mortales inter peritura labores
Desere, & hoc unum uita sequatur opus.

AD IVNIANVM MAIVM PRAECEPTOREM.

Cvm tibi baianæ spectantur ab æquore nymphæ,
Stagnaque uicinis hospita littoribus;
Quâ uetus herculeos perduxit semita tauros,
Longus excluso concita claustra mari;
Quâq; iacet Baulos inter lucumq; Sibyllæ,
Et Prochytæ rectum per iuga tendit iter:

Nos hic(ut nosti) duræ parere puellæ
Cogimur, & tristes ducere in urbe moras.
Nec tamen aut studijs animum intendisse seueris,
Aut prodest sanctas excoluisse Deas.
Cumq; tot unanimes dederint mihi fata sodales;
Auxilium, nemo est, qui mihi rite ferat.
Instat sæuus Amor, reficitq; in cote sagittas;
Nec patitur presso colla mouere iugo.
Et licet assiduis tabescant pectora curis:
Quærimus, unde queant tanta uenire mala.
Atq; utinam tristes Lachesis mihi finiat annos;
Claudat & ætatis tempora dura meæ:
Aut aliquis, sæui quæ sit medicina furoris,
Non uanus nostra cantet in aure Deus.
Sed iam laurigeris cessant oracula Delphis:
Mutaque Cumeæ uirginis antra silent.
Nec Pan Mænalia reddit responsa sub umbra:
Nocte licet pastor uiscera libet ouis.
Nec mihi chaonias spes est audire columbas:
Corni gerumq; pudet fata referre Iouem.
Oblitasq; loqui iampridem Græcia quercus
Mirata est posito conticuisse deo.
At tibi uenturos Mai prædicere casus
Fas est, & mites consuluisse deos.
Nec tantum aut aræ fumos, aut nuntia sentis
Fulgura, sed stygijs somnia missa locis;
Somnia, quæ miseram perturbant sæpe quietem;
Dum mens incertis pendet imaginibus.
O quotiens per te uanum posuisse timorem
Me memini, & lætos continuasse dies.

O quoties, trepidus cum non spernenda putarem,
 In nostrum caui damna futura caput.
Sæpe meæ tibi cum narrassem uisa puellæ;
 Dixisti, certos haud procul esse metus.
Sæpe illam madidos lustrare in flumine crines
 Iussisti, & misto soluere farra sale.
Quòd si olim terris talem te fata dedissent,
 Spreuisset Thuscos Martia Roma uiros.
Nam te quis melius calidas deprendere fibras,
 Consulere aërias aut potuisset aues?
Illa triumphatum regeret nunc legibus orbem;
 Nec foret in cineres obruta pene suos.
Nec fera uidisset cannensis funera pugnæ;
 Aut aquilas parthos tam male ferre duces.
Scipiadum patrijs habitarent sedibus umbræ:
 Tanta nec hispanum conderet ossa solum.
Te duce, ueridicæ patuissent scripta sibyllæ;
 Non intellecto quæ nocuere deo.
Fortunate deûm interpres, quem sydera norunt,
 Cui superûm mentes explicuisse licet.
Non te lethali tetigit puer improbus arcu:
 Quamuis & dominos implicet ille deos.
Nec tibi securos rumpunt suspiria somnos:
 Fallaces Veneris despicis insidias.
At nos incertis cæci iactamur in undis:
 Ducimus & nullo tempora consilio.
Et quisquam mihi nunc longos optauerit annos,
 Cum uideat uitæ tædia tanta meæ?
Non me Sisyphio superent impulsa labore
 Saxa; nec infernis dolia adacta uadis.

Et Tityi rostro cedet mihi uultur obunco,
Pomaque lethæis risa sub arboribus.
Vos igitur, qui me uictum iam fletis amici,
Sic mea compositis cædite busta notis.
Actius hic situs est: cineres gaudete sepulti:
Iam uaga post obitus umbra dolore uacat.

IN DOMINAE NATALEM AD IVNONEM.

IVnoni fer sacra, nouas lege musa coronas:
Natalis dominæ iam mihi festus adest.
Ipsa sed imprimis solennes indue cultus:
Et mihi purpurea tempora cinge rosa.
Vtq; aliquid gratas diuæ meditemur ad aras,
Affer inauratæ garrula plectra lyræ.
Tu quoque uitta tuos auro subnecte capillos:
Plurimaque in niueo pectore gemma micet.
Hæc mihi te mea lux seros promisit in annos,
Hæc mihi te certam iussit habere dies.
Quanta mihi hac primum fulserunt gaudia luce?
Quantus in hoc uno tempore uenit honos?
O mihi Erythræis merito signanda lapillis:
O mihi delicias inter habenda meas.
Quisquis ades, bona uerba, & lætos edite cantus;
Libaque de siculo dulcia melle date:
Albaq; mihi uestis nullo uiolata ueneno
Adsit; & in geminos defluat apta pedes.
Ante aram uiridi texant umbracula quercu
Formosis Dryades, rustica turba, comis.

Phœbus odorata circum tegat atria lauro:
At myrto duplices tu Cytheræa fores.
Ipsa Arabum merces Niseia turba ministret:
Lenæusq; ferat Naxia uina pater.
Omnia sint lætis operata ex ordine sacris:
Et cœlum niueis constrepat alitibus.
Magna parens Iuno, centum comitata ministris,
Huc ades; & uotis annue Diua meis.
Vos quoq; per uacuum quæ luditis aëra, nymphæ,
Cingite felici nubila summa choro.
Scilicet euentus hæc sint bona signa futuri:
Hæc eadem plenæ nuntia lætitiæ.
Ipse ego uestra sequar iucundo gaudia plausu;
Et peragam uarios ore, manuq; modos:
Quin etiam sertis, & thure calentibus aris,
Excipiam sancta numina uestra die.
At tu natalis, nullos non fauste per annos,
Semper honorata luce serenus eas.
Quodq; opto, innumeras (si quid prece posse putamur)
Cumææ uincas uatis olympiadas.

AD RVINAS CVMARVM VRBIS VETVSTISS.

Hic, ubi Cumææ surgebant inclyta famæ
Mœnia, Tyrrheni gloria prima maris;
Longinquis quo sæpe hospes properabat ab oris,
Visurus tripodas Delie magne tuos;
Et uagus antiquos intrabat nauita portus,
Quærens Dædaliæ conscia signa fugæ:

(Credere quis quondam potuit, dum fata manebant?)
Nunc sylua agrestes occulit alta feras.
Atque ubi fatidicæ latuere arcana sibyllæ,
Nunc claudit saturas uespere pastor oues.
Quæq; prius sanctos cogebat Curia patres,
Serpentum facta est alituumq; domus.
Plenaque tot passim generosis atria ceris,
Ipsa sua tandem subruta mole iacent.
Calcanturq; olim sacris onerata trophæis
Limina: distractos & tegit herba deos.
Tot decora, artificumq; manus, tot nota sepulchra,
Totq; pios cineres una ruina premit.
Et iam intra soliásq; domos, disiectaque passim
Culmina setigeros aduena figit apros.
Nec tamen hoc graijs cecinit Deus ipse carinis:
Præuia nec lato missa Columba mari.
Et querimur, cito si nostræ data tempora uitæ
Diffugiunt: urbes mors uiolenta rapit.
Atque unnam mea me fallant oracula uatem;
Vanus & à longa posteritate ferar.
Nec tu semper eris, quæ septem amplecteris arces:
Nec tu, quæ medijs æmula surgis aquis.
Et te (quis putet hoc?) altrix mea durus arator
Vertet; &, Vrbs, dicet, hæc quoque clara fuit.
Fata trahunt homines. fatis urgentibus, urbes,
Et quodcunque uides auferet ipsa dies.

MALA PVNICA.

Qvid miser externas perquiris Nauita gentes?
  Et tam longinquo gurgite quaeris opes?
Nec te uentorumq; minas, pelagiq; procellas,
  Non piget ignotae damna subire uiae.
Aspice, quam tenui uelemus cortice gemmas.
  Iam tibi, quicquid habent littora rubra, damus:
Seu uis purpureos roseo fulgore Hyacinthos:
  Infensam Baccho siue Amethyston amas:
Ardenteis seu quae torres imitantur, & igneis:
  Seu mage diluto lumine chrysolithos.
Sed rude diuitias extollit uulgus inanes:
  Nec meminit, quantis sit caput inde malis.
Diuitiae fera bella uiris, lethumq; tulerunt.
  Nam prius aeterna pace uigebat humus.
Diuitijs natoq; pater, natusq; parente
  Caeditur, & caro fratre uerenda soror.
Nec tantum saeuae tractant aconita nouercae:
  Sed iugulat partus mater auara suos.
Adde, quod & gemmae solo fulgore probantur;
  Adscitusq; illis quaeritur arte decor.
At nobis natura oculos tardare tuenteis,
  Et dedit, arenti pellere ab ore sitim.
Nec nostrae populos armant in praelia gemmae;
  Nec suadent magnos clam uiolare Deos.
Sed semper placidis uisunt conuiuia mensis:
  Stant ubi iucundo pocula plena mero.
Illic nos tenerae uir porrigit ipse puellae,
  Porrigit & cupido fida puella uiro.

Pacis opus fumus, & pacati munus amoris;
Quod capit à Satyro Nais amata suo.
Nec temere, infernis cum nos libasset in hortis,
Noluit ad matrem nata redire suam.
Nos quoque, dum libycos errat Pomona per agros,
Obstupuit pleno fracta rubere sinu:
Ac rarum mirata decus, mirata liquorem,
In sua de patrio transtulit arua solo.
Ergo Puniceæ laus hæc, & gloria syluæ,
Vincere gemmiferi lucida dona maris;
Pallentiq; graues depellere corpore morbos;
Aegraque Pæonijs ora leuare modis.
Quod nec Erythræi præstabunt littora ponti,
Non opibus pollens indica terra suis.
Tu uero, duplici fulgent cui tempora lauro,
Militiæ, & sacri Dux Aquiniue chori:
Accipe nos, laudum contentus luce tuarum:
Muneraque inuisæ despice luxuriæ:
Et seu carminibus, seu delassaberis armis;
Diluat exundans hæc tibi gemma sitim.

ACTII SYNCERI SANNAZARII ELEGIARVM LIBER III. AD FEDERICVM FERDINANDI FILIVM, ARAGONEVM, SICILIAE REGEM.

ERGO Ego fallaci tantum seruire puellæ
Natus, & aduerso semper amore queri?
Nec me pieria spectabit Phœbus in umbra
Inter certantes carmina ferre choros?
Quâ densos Helicon saltus, collesq; uirentes
Pandit; & Aonidum perluit antra liquor;
Dispositæq; iugis intexunt serta puellæ;
Pendentesq; sonant per caua saxa lyræ.
Iam libet intactis haurire è fontibus undam;
Et lustrare sacrum, quâ uia nulla, nemus.
Ardua sunt tentanda: nouas en carmina uires
Sumite: per durum gloria anhelat iter.
Nunc opus est alia crinem compescere fronde:
Nil mihi cum sertis Bacche iocose tuis.
Ipse audax uirides Parnasi in uertice lauros
Decerpam, aut syluis Pinde canore tuis.
Ipse lyram nullo percussam pollicis ictu
Suspendam ex humeris, præmia rara, meis.
Non ego nunc molles meditor lasciuus amores:
Nec iacio ad surdas carmina blanda fores.
Maior ad heroos me sublevat aura cothurnos:
Maior & in nostro personat ore deus.

Lætus ades Federice: tuas ex ordine laudes
Exequar: auspicijs fama petenda tuis.
Nam quanq̃ antiquis Regum bene fulta triumphis
Stat domus; & tantis se tibi iactat auis:
Maiorum tua non titulis innixa recumbit
Gloria, nec priscis gestit imaginibus:
Sed certat magnos uirtus ante ire parentes,
Aeternum & uera laude parare decus.
Nec tua facta olim titulo breue marmor habebit.
Immensum magni carminis illud opus:
Seu te quis teneris puerum miratus ab annis,
Aetatis referat tempora prima tuæ:
Seu casus rerum uarios, durosq́; labores,
Exhausta & sæuo prælia marte canat.
Egressum uix dum cunis Aeneia nutrix
Sensit, & aduentu mota repente tuo est:
Terq́; deos uenerata, caput ter sustulit urna;
Et tandem Phrygio lingua uoluta sono est.
En iterum sol magne, meæ post diruta Troiæ
Pergama, post latios spes mihi surgit auos.
Hac ætate uagi quondam per prata Scamandri,
Aenean uidi ludere sæpe meum.
Nec tu maior, eras cum iam post fata Creusæ
Reptares gremio pulcher Iule meo;
Certaresq́; iocis curas mihi demere aniles,
Deducens blandas nostra per ora manus.
His tamen auspicijs Albanæ ad sydera turres
Creuere, & rerum maxima Roma caput.
inc Decios, Fabiosq́;, hinc pectora dura Catones
Vidimus, & fasces Brute seuére tuos.

Vidimus & ductos non uno ex hoste triumphos,
Auctaq; iulæis stemmata Cæsaribus.
Ingredere ô, felixq; subi pede nostra secundo
Mœnia; propensos & uenerare deos.
Ingredere; Antiphatæ pollens tibi regia seruit,
Et Lestrigonio limina tuta metu.
Sit Ioue Creta potens; sint clari ab Apolline Delphi;
Laudet Amiclæos Tænaris ora duces.
Alciden, Bacchumq; ferant ad sydera Thebæ:
Terra rudimentis nostra beata tuis.
Nam te, dum rapidos arcet de finibus hostes;
Ardua magnanimus misit in arma pater.
Auspice te, nostræ nullis incursibus arces,
Succumbent nullis littora nostra minis.
Sed bene habet; cessere metus, cessere pericla:
Barbarus hostiles ad sua uertit equos.
Iam iuga, iam lati respirant undique campi:
Nec tubaueliferas concitat ulla rates.
Tu tamen ad patrios reuocabere uictor honores;
Maternosq; sinus, Parthenopemq; petes.
Mox Salentinos ibis metator in agros,
Quà secat Oebalia culta Galesus aqua.
Sed quò liuor edax non irruis? ecce repente
Fata iubent longas te procul ire uias;
Romanumq; patrem, sacrasq; inuisere sedes,
Imprimis magnos promeruisse deos.
Tum pontes, arcusq; ducum, delubra, uiasq;,
Cumq; suis cernes structa theatra foris.
Interea uaticanas numerare per ædes
Tot signa artificum, tot monumenta licet.

Mox Veios, ueteresq; Vmbros, fortesq; Sabinos
Transgresso, Adriacum stat superare latus;
Aemiliaeq; domos, Apenninumq; niualem,
Et Phaëtonteo proxima regna Pado.
Quis sumptus Leonora tuos, quis publica dicat
Munera, Atestinis edita principibus?
Iam ueteres superas diues Ferraria ludos;
Aurea dum celeri praemia ponis equo;
Effigiesq; deûm, spectandaque signa per aras
Extruis, & uarijs pegmata celsa locis.
Quis rursum Venetae miracula proferat urbis?
Vna instar magni quae simul orbis habet.
Vna Italûm Regina, altae pulcherrima Romae
Aemula, quae terris, quae dominaris aquis.
Tu tibi uel reges ciues facis. ô decus, ô lux
Ausoniae; per quam libera turba sumus:
Per quam barbaries nobis non imperat; & sol
Exoriens nostro clarius orbe micat.
Proxima sunt Gonsaga tuae spectacula terrae,
Donaque per magnos ante parata duces.
Mantua quess, largoq; exultat Mincius ore,
Ausus spumiferum tollere ad astra caput.
Mincius aeterni sacrum geniale Maronis;
Cui cedit flauo lucidus amne Meles.
Hinc populos Ticine tuos spectare licebit,
Dictaque lanigerae moenia pelle suis,
Taurinosq;, altasq; alpes, Poeninaque castra,
Et Rhodanum, & ripas magne Lemanne tuas.
Inde per immensum lati spatiabere campi;
Ostendit sacrum Mons ubi iura nemus.

Et ueteres felix custodit Claudius arces,
Claudius æternæ conciliator opis.
Hic formidatas acies, ipsumq́; uidebis
Elatum longa prosperitate ducem.
Finitimis dum bella parat, tibi que arma, uirosq́;
Commendans, magni ius dabit imperij,
Nimirum ingeniumq́; sagax miratus, & artes,
Quæq́; dabis mentis plurima signa tuæ.
Quapropter medijs generum te deliget armis,
Pollicitus natæ spemq́;, torumq́; suæ.
Ac uelut Oenomai currus, astumq́; secutus,
Eludet pacti fœdera coniugij.
Sed male ut Oenomao currus cessere, doliq́;;
Perfidiæ pœnas sic ferus iste luet.
Ter uictus, ter iam castris exutus ab hoste,
Postremo miseram corruet ante diem.
Nam deiectus equo, fossáq; inuentus in alta,
Obscœnam turpi sanguine tinget humum.
Nec iam erit, extremos funus qui curet ad ignes;
Non lapis, incisis qui tegat ossa notis.
Tu celsus, tu sublimis, tu uictor honorem
Accipies; tibi quem Gallia tota dabit;
Bisq́; tuis referet superatos Lingonas armis,
Ductaque bis pulsos signa per Eluetios:
Præterea quantum populorum Mosa coërcet;
Quantum cærulea Rhenus inundat aqua.
Atque erit is nostræ gentis uigor; omnia credi
Vt possint iusto succubuisse metu.
Hic ego te, laudesq́; tuas fortissime Iuli
Non sileam, & ualida prælia gesta manu.

Quem titulis Aquiuina domus prælustribus ornat;
Mortalesq; inter, semideosq; locat.
Et iam militiæ moles tibi creditur omnis;
Omnia sub leges allicis ipse tuas.
At te patrato iuuenum pulcherrime bello
Tempus erat patrijs dona tulisse Deis;
Mendacisq; simul fastus, odiumq; tyranni
Cum prope defenso deseruisse solo.
Eia age rumpe moras, inuisaq; castra relinque;
Fidaq; magnanimi limina regis adi:
Cui uel ad Oceani fines tot littora parent;
Iuraque dant sceptri Celtica regna sui.
Hic tibi felices tedas, certosq; hymenæos
Expediet, tutas & simul addet opes:
Testis erit Liger, Aruernis qui fusus ab antris
Libera deuexum per loca findit iter.
Interea patrem, campanaq; tecta reuise,
Debitaq; auspicijs hei mihi regna tuis;
Debita, sed fatis cito iam cessura malignis;
Euertet tantas cum ferus hostis opes.
Dij maris hetrusci, per quos Tyberinus, & Arnus,
Macraque cæruleis iungitur altus aquis;
Dum redit in patriam iuuenis, tot honoribus auctus,
Candida felici soluite uela noto.
Vosq; citæ puppes iussum properate per æquor:
Fata dabunt istas sæpe iterare uias:
Nec semel hos tractus, Ligurumq; uidebitis oras,
Aut Vari infaustum fluminis hospitium,
Vallatosq; sinus scopulis, Toroentia claustra,
Et sparsas medijs Stœchadas æquoribus.

Denique Phocaicosq; sinus, Marioq; refossum
Littus, & antiquae moenia Massiliae.
Donec fatales Turonum accedere muros
Permittant uestro fata sinistra duci.
Ah Liger, ah nimium lacrimis urgende meorum,
Qualia spectabis flumine busta tuo;
Busta, quibus magni ponant diademata reges;
Grataque solenni flore parentet humus.
Atque aliquis latio ueniens nouus hospes ab orbe,
Portet honoratas munus ad inferias;
Et dicat; Federice tuorum hic meta laborum
Haesit. habet nostros haec breuis urna deos.

QVOD PVERITIAM EGERIT IN PICENTINIS, AD CASSANDRAM MARCHESIAM.

Est Picentinos inter pulcherrima montes
Vallis: habet patrios hic pia turba Deos.
Quam super hinc caelo surgens Cerretia rupes
Pendet: at huic nomen Cerrea sylua dedit.
Parte alia sacrae respondent saxa Tebennae;
Quiq; rigens Merulae nomine gaudet apex.
Et circum nigra late nemus accubat umbra,
Plurima quâ riguis effluit unda iugis,
Semiferi, si uera canunt, domus horrida Fauni;
Conuectant auidae quò sua lustra ferae.
Accipit hic tergo formosum bucula taurum:
Accipit immundum sima capella marem.

Mille tori Dryadum, satyrorum mille recessus,
Antraque syluicolæ grata latebra Deæ.
Viuula nomen aquæ, tenuiq; subuncula riuo,
Et quæ de gelida grandine dicta sonat.
Huc mea me primis genitrix dum gestat ab annis,
Deducens caro nupta nouella patri;
Attulit indigenis secum sua munera diuis,
Imprimis docto florea serta gregi.
Grex erat Aonidum cœtu comitata sororum
Ipsa sui princeps Calliopea chori.
Delius argutis carmen partitus alumnis,
Flectebat faciles ad sua plectra manus.
Atque hic me sacro perlustrauere liquore;
Cura quibus nostræ prima salutis erat.
Tum lotum media puerum statuere chorea;
Et circum fusis obstrepuere sonis.
Denique præcinctumq; ederis, & uirgine lauru,
Ad citharam dulces edocuere modos.
Tantus erat lætis auium concentus in agris,
Vt posses ipsos dicere adesse deos.
Venerat omne genus pecudum, genus omne ferarum,
Atque illa festum luce habuere diem.
Tunc ego pastorum numero, syluestria primum
Tentaui calamis sibila disparibus.
Deductumq; leui carmen modulatus in umbra,
Innumeros paui læta per arua greges.
Androgeumq;, Opicumq;, & rustica sacra secutus,
Commoui lacrimis mox pia saxa meis,
Dum tumulum caræ, dum festinata parentis
Fata cano, gemitus dum Melisea tuos.

Ac tacitas per operta uias rimatus, & antra
 Inspecto, & uarijs flumina nata locis.
Mox maiora uocant me numina: scilicet alti
 Incessere animum sacra uerenda Dei;
Sacra Dei Regisq; hominum, dominiq; Deorum,
 Primæuum sanctæ relligionis opus;
Nuncius æthereis ut uenerit aliger astris,
 Dona ferens castæ uirginis in gremium.
Quid referam caulasq; ouium, lususq; canentum
 Pastorum, & Reges Arsacis ora tuos?
Nec minus hæc inter piscandi concitus egit
 Ardor in æquoreos mittere lina sinus;
Fallacesq; cibos uacuis includere nassis;
 Atque hamo undiuagos sollicitare greges;
Quādoquidem salsas descendi ego primus ad undas,
 Ausus inexpertis reddere uerba sonis.
Quid referam mollesq; Elegos, miserabile carmen,
 Et superis laudes non sine thure datas?
Quæq; alijs lusi numeris, dum seria tracto,
 Dum spargo uarios per mea dicta sales.
Multaque præterea, dilectæ grata puellæ,
 Adscisco antiquis rursus Hethrusca modis.
Vt sileam nunc impensos tot regibus annos;
 Tot data belligeræ tempora militiæ:
Et sileam uexata malis mea corpora morbis,
 Vixq; Machaonia restituenda manu.
Adde graues populiq; fugas, procerumq; ruinas,
 Inflicta & miseris urbibus exilia.
Ipse per infestos tecum Federice labores
 Multa adij terra, multa pericla mari.

Tuſcorumq; uadis, Ligurumq; exercitus undis,
Poſtremo littus Maſſilienſe ſubi.
Iam Rhodanum, Volcasq; feros, uocontiaque arua
Legimus, & fines belgica terra tuos.
Bisq; pruinoſas curſu ſuperauimus alpes:
Bis metas magni uidimus Oceani.
Atque hic te tandem defleuimus optime Regum;
Quantum Hecube natos fleuerat ipſa ſuos;
Quantum diſciſſis fratres Caſſandra capillis,
Andromacheq; ſui dum legit oſſa uiri.
O fatum infelix, o ſors male fida, quid illic
Egimus? o triſti merſa carina loco.
Cum nullum interea frugis genus imbre, uel æſtu
Redderet ingenio Muſa uocata meo.
Et iam miramur, longo ſi preſſa labore
Amiſit uires paruula uena ſuas.
Ipſe Deum ſimul, atq; hominum celebrator Homerus
Deficeret, ne dum ſegnis, inersq; lyra.
Deficeret pater ipſe, & carminis auctor Apollo;
Pegaſidum ſacras qui tenet unus aquas.
Ergo, tanta meæ cum ſint diſpendia uitæ
Facta; potes noſtram quisque dolere uicem;
Quod non ingenio, quod non proficeamus arte;
Quod mea ſit longo mens prope uicta ſitu:
Quod mala ſubrepens imos ceu peſtis in artus
Irruerit, fracto corpore, ſegnities;
Nec pote iam lapſæ ſtudium reuocare iuuentæ;
Ingenij cum ſit tacta ruina mei.
Tu ſaltem bona poſteritas ignoſce dolori;
Qui facit, ut ſpreto ſit mea fama loco:

Musarum spolier'q; bonis, & nomine claro
Vatis; & hæc ultro credar habere mala.
Prosit, amicitiæ sanctum per sæcula nomen
Seruasse, & firmam regibus usque fidem.
Vos'q; uel ignauo, uel tardo parcite amici;
Cui natura suas dura negarit opes;
Dum tamen ambitione mala, atque libidine turpi,
Et caream inuisæ crimine auaritiæ.
Tu quoque uel fessæ testis Cassandra senectæ,
Quam manet arbitrium funeris omne mei;
Compositos tumulo cineres, atque ossa piato.
Neu pigeat uati soluere iusta tuo.
Parce tamen scisso seu me mea uita capillo;
Siue: sed heu prohibet dicere plura dolor.

DEOS NEMORVM INVOCAT IN EXTRVENDA DOMO.

DIi nemorum saluete: ego uos de rupe propinqua,
De summis patriæ mœnibus aspicio:
Aspicio, ueneror'q;, cauæ mihi plaudite ualles;
Garrula uicinis perstrepat aura iugis.
Vos quoque per'q; focos felicia dicite aues
Verba, per intectas flore decente uias.
Victima solennes eat inspectanda per aras,
Turbaq; palladia fronde reuincta comas.
Mos'q; ut ab antiquæ repetatur origine Romæ,
Exterior forda cum boue taurus aret.
Ac prius infosso tectum quàm cingere sulco
Incipimus, iustos thure piate Deos.

Nulla per obductum decurrant nubila cœlum:
  Candidaque augustum concinat omen auis.
Exurgat paries, uentos qui pellat, & imbres;
  Qui multa circum luce serenus eat.
Adsit dispositis series concinna columnis;
  Quæq; ornet medias crebra fenestra fores.
Ipse biceps primo custos in limine Ianus
  Occurrat lætis obuius hospitibus.
Protinus à dextra sacræ, mea turba, sorores
  Cingant uirgineis atria prima choris.
A' leua nitidis stratum Pythona sagittis
  Miretur posita Cynthius ipse lyra.
Aedibus in medijs parui sinus amphitheatri,
  Visendas Regum præbeat historias.
Ac primum triplici sese defendat ab hoste
  Fernandus rapido iam metuendus equo.
Alfonsusq; pharetratas, dira agmina, gentes
  Cogat Hydruntinis cedere littoribus.
Tum iuuenis Rex ipse, & Regum insignibus auctus
  Alpinos adigat linquere castra duces.
Postremo Federicus, auito lætus honore,
  Dalmaticas grandi classe refringat opes.
Infestosq; Deos, metuendaque iura minatus,
  Indicat nato bella gerenda suo.
Hic bene conueniens membris uariantibus ordo
  Aspiciat celebres è regione situs.
Exhedræ, Xistiq; Tablinum, Hypocausta, Dietæ,
  Et quæ priuatis usibus apta uelim.
Atque aliæ occasus, aliæ uertantur in ortus,
  Quæq; habeant Borean, quæq; inhibere Notum,

Iungantur longis quadrata obliqua rotundis;
   Et capiat structos plurima cella toros.
O studijs placitura meis, o mille per artes
   Ocia pierijs nostra iuuanda modis.
Hic ego tranquillo transmittam tempora cursu;
   Dum ueniat fatis mitior hora meis.
Viximus erumnas inter, lacrimosaque Regum
   Funera: nunc patria iam licet urbe frui:
Vt quod tot curæ, tot detraxere labores,
   Restituat nati Parthenopea suo.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER PRIMVS.

AD FEDERICVM REGEM.

CRIbendi studium mihi tu Federice dedisti,
Ingenium ad laudes dum trahis omne tuas:
Ecce, suburbanum rus, & noua prædia donas:
Fecisti uatem, nunc facis agricolam.

AD VILLAM MERGILLINAM.

Rupis o sacræ, pelagiq; custos,
Villa Nympharum domus, & propinquæ
Doridos, Regum decus una quondam,
Deliciæq;;
Nunc meis tantum requies camœnis;
Vrbis inuisas quoties querelas,
Et parum fidos popularis auræ
Linquimus æstus;
Tu mihi solos nemorum recessus
Das, & hærentes per opaca laurus
Saxa: tu fontes, Aganippidumq;
Antra recludis.
Nam simul tete repeto; tuasq;
Sedulus mecum ueneror Napæas:
Colle Mergillina tuo repente
Pegasis unda

Effluit de qua chorus ipse Phœbi,
Et chori Phœbus pater, atque princeps,
Nititur plures mihi iam canenti
Ducere riuos.
Ergo tu nobis Helicon, & udæ
Phocidos saltus, hederisq; opacum
Thespiæ rupis nemus, & canoro
Vertice Pindus.
I puer, blandi comitem laboris
Affer è prima citharam columna;
Affer & flores; procul omnis à me
Cura recedat.
Principis nostri decus, atque laudes
Fama, per latas spaciata terras,
Euehat, quà sol oriens, cadensq;
Frena retorquet;
Quàq; non notos populos, & urbes
Damnat æternis Helicæ pruinis;
Quàq; feruentes cumulos arenæ,
Dissipat auster.
Ille crescentes ueneratus annos
Vatis, antiquum referentis ortum
Stirpis, & clarum genus, & potentum
Nomen auorum;
Contulit larga numerosa dextra
Dona; & ignauæ stimulos iuuentæ
Addidit, syluas, & amica Musis
Ocia præbens.

CALENDAE MAII.

Maius adest; da serta puer: sic sancta uetustas
Instituit; prisci sic docuere patres.
Iunge hederam uiolis; myrtum subtexe ligustris;
Alba uerecundis lilia pinge rosis.
Fundat inexhaustos mihi decolor indus odores:
Et fluat assyrio sparsa liquore coma.
Grandia fumoso spument chrystalla Lyæo;
Et bibat, in calices lapsa corona meos.
Post obitum non ulla mihi carchesia ponet
Aeacus. Infernis non uiret uua iugis.
Heu uanum mortale genus, quid gaudia differs?
Falle diem: medijs mors uenit atra iocis.

IN TVMVLVM LADISLAI REGIS.

Miraris niueis pendentia saxa columnis
Hospes, & hunc, acri qui sedet altus equo.
Quid si animos, roburq; ducis, præclaraque nosses
Pectora, & inuictas dura per arma manus?
Hic capitolinis deiecit sedibus hostem:
Bisq; triumphata uictor ab urbe redit:
Italiamq; omnem bello concussit, & armis:
Intulit hetrusco signa tremenda mari.
Ne'ue foret latio tantum diademate felix;
Ante suos uidit gallica sceptra pedes.
Cumq; rebellantem pressisset pontibus Arnum;
Mors uetuit sextam claudere Olympiadem.
I nunc, regna para, fastusq; attolle superbos:
Mors etiam magnos obruit atra Deos.

AD FEDERICVM REGEM.

Clausa quòd effrẽssis erumpunt ossa sepulchris,
Et reserant ueteres putria saxa rogos.
Nimirum tanto cupiunt sub principe manes
Viuere; & ad nutus umbra uocata uenit.
Vtq; decet; longo mansuras tempore sedes
Spondent, & regnis ocia læta tuis.
Quæq; diu ambiguis tecum fortuna uagata est
Passibus; hic certa stat bene nixa rota.
Sume animos Federice: tuis hic meta periclis
Hæret: habent manes, & pia busta fidem.

AD NINAM.

Sexcentas Nina da, precor, roganti
Sed tantum mihi basiationes:
Non quas dent bene filiæ parenti;
Nec quas dent bene fratribus sorores:
Sed quas nupta rogata det marito;
Et quas det iuueni puella caro.
Iuuat me mora longa basiorum;
Ne me tam cito deserat uoluptas.
Nolo marmora muta, nolo pictos
Dearum Nina basiare uultus:
Sed totam cupio tenere linguam,
Insertam humidulis meis labellis;
Hanc & sugere; morsiunculasq;
Molles adijcere; & columborum
In morem, teneros inire lusus;

Ac blandum

Ac blandum simul excitare murmur.
Hæc sunt suauia dulciora melle
Hyblæo, & siculæ liquore cannæ.
Hæc sola ambrosiæq;, nectarisq;
Succos fundere, sola habere possunt.
Quæ si contigerint mihi; tuisq;
Admouere sinas manum papillis:
Quis tunc diuitias, quis aurum, & omnes
Assis me putet æstimare reges?
Iam non maluerim mihi beatas
Auroræ, Venerisq; habere noctes:
Non Hebes thalamos beatiores:
Non, si deserat hæc suum maritum:
Non si me roget usquequaque: non si
Aeternam mihi spondeat iuuentam.

DE NATALI ALTILII VATIS.

Musarum lux alma, meus cui thura quotannis,
Cui rite Altilius fundit in igne merum:
Accipe seruatos hyberno frigore flores;
Quæq; madent siculis annua liba fauis.
Quandoquidem magnum Latio, rarumq; dedisti
Pignus, & Aonijs non leue nomen aquis.
At tu, sic tristeis nunquam experiare tenebras;
Sic Phœbi nitido semper honore mices:
Fausta, precor, longos tamen expectata per annos,
Altilioq; tuo concolor usque redi.

AD FEDERICVM REGEM.

Hybernas tibi pampineis cum uitibus uuas
 Mittimus, ô regni gloria, honosq; tui.
Prœla uacant; riget omnis ager; spumantia tandem
 Musta silent; mensis est tamen una tuis.
Iam pater Autumnus uernantia lilia mittet;
 Talia si medio frigore bruma dedit.

DE EXPEDITIONE AL-FONSI REGIS.

Venturos olim Romana ad mœnia Turcas,
 Dixerunt uates: credite, uera canunt.
Scilicet Alfonsum Turcas in bella trahentem
 Expectas fatis anxia Roma tuis.
Pone metum, uincet; sed te meliora manebunt
 Imperia; Alfonso principe maior eris.

IN TVMVLVM LAVRAE PVELLAE.

Et lacrimas etiam superi tibi Laura dedissent:
 Fas, etiam superos, si, lacrimare, foret.
Quod potuit tamen, auratas puer ille sagittas
 Fregit, & extinctas mœsta Erycina faces.
Sed quamuis homines tangant tua fata, Deosq;:
 Nulli flebilior, quàm mihi, uita iaces.
Felices animæ, quibus is comes ipsa per umbras;
 Et datur Elysium sic habitare nemus.

DE PARTV NISAEAE CHARITEI CONIVGIS.

Dum parit, & longas iterat Nisæa querelas;
Scinditur incerta seditione polus.
Pierides puerum, Charites optare puellam:
His Venus, ast illis docta Minerua fauet.
Astat amans Veneri Mauors, Phœbusq; Mineruæ;
Magnanimusq; æqua Iuppiter aure sedet:
Cum subito aurato surgit puer improbus arcu;
Et cœlum notis territat omne minis.
Assensere metu superi. pater ipse Deorum
Risit; & Aonias iussit abire Deas.
Exultat palma Venus; & nascente puella
Augentur Charites, Cypria turba, Deæ.

AD FEDERICVM REGEM.

Edicto nuper cum tu Rex magne caueres,
Audaci nequis stringeret arma manu:
Deposuisse tuum uel primus diceris ensem,
Et monstrasse palam primus inerme latus.
Quid maius populis ue tuis Federice, uel urbi
Accidere huic nostræ per tua dona potest?
Post domitos hostes, inter tot commoda pacis,
Contigit exemplis uiuere posse tuis.
Publica nimirum res tunc sibi constat, & æquum
Imperium; cum Rex, quod iubet, ipse facit.

DE EMENDATIONE CATVLLI AD IOVIANVM.

Doctus ab Elysia redeat si ualle Catullus;
Ingratosq; trahat Lesbia sola choros:
Non tam mendosi mœrebit damna libelli;
Gestiet officio quàm Iouiane tuo.
Ille tibi amplexus, atque oscula grata referret;
Mallet & hos numeros, quàm meminisse suos.

DE BORGIA, ALEXANDRI PONTIFICIS FILIO.

Qui modo prostratos iactarat cornibus ursos,
In latebras taurus concitus ecce fugit.
Nec latebras putat esse satis sibi: Tybride toto
Cingitur; & notis uix bene fidit aquis.
Terruerat montes mugitibus: obuia nunc est,
Et facilis cui uis præda sine arte capi.
Sed tamen id magnum; nuper potuisse uel ursos
Sternere, nunc omnes posse timere feras.
Ne tibi Roma nouæ desint spectacula pompæ;
Amphitheatrales reddit arena iocos.

AD EVNDEM, DVM AB VRSINIS PREMERETVR.

O taure, præsens qui fugis periculum:
(Nam te nec odio, tædió ue tam bonas
Spreuisse syluas, tam bonos putem lacus)
Dic, quis propinqua nubibus tibi iuga
Molestus inuidet? iuga illa iam tuis
Sudata cornibus, tuisq; prælijs
Deuicta? quis saltus, & amnium uberes
Cursus, torosq; marginum uirentium?
Quis uda riuis prata? quis recondita
Nemora? quis umbras sibilantium arborum
Male aduocatos abstulit tibi Deus?
Non amplius uidebis, ah miser, miser,
Amata regna; non uidebis amplius
Vos amores; non licebit, heu, tibi
Posthac cubanti sub genistulis tuis,
Molliue fulto niueum amaraco latus,
Audire uoces ruminantium gregum;
Meridianum non inire somnulum.
Quæ nunc adibis tesqua? quæ petes loca
Miselle taure? quas subibis ilices?
Vbi myricæ? ubi uirentis arbuti
Iucunda sedes? ubi salicta, & omnibus
Eheu iuuencæ præferenda pascuis?
Iuuenca, solos quæ relicta ad aggeres
Padi sonantis, heu malum sororibus
Omen, dolentes inter orba populos
Te te requirit; te reflagitans suum,

Implet querelis nemus;& usque mugiens
Modo huc,modo illuc furit,amore perdita:
Omnia peragrat arua;lustrat omnia;
Num qua bisulcæ signa cernat ungulæ:
Quærit per alta montium cacumina;
Quærit per ima uallium cubilia,
Memor locorum,non tamen sui memor:
Te mane primo,te rubente uespero
Luget:nec illam Luna cum recurreret
Cælo,nec atræ noctis alma sydera
Videre dormientem.abire flumina,
Abire solem,abire cernit omnia;
At ipsa mæstam sola non abit domum,
Humi recumbens,strata sub nudo æthere.
Hanc & puellæ nemorum,& ipse corniger
Syluanus aspicit;hanc bubulcus intuens,
Miser bubulcus,nec iuuare eam ualens,
Tantum,quod unicum in malis refugium habet,
Suspirat,ingemit,deûm inuocat fidem,
Iratus ursis,quòd coëgerint procul
Abire syluis albulum iuuenculum,
Et tam uenustam clamitare buculam.

IN GEMMAM SVAM.

Hæc,mihi quæ roseos iussit sordere hiacynthos,
 Et nitet articulis unica gemma meis;
Cuius in exiguo ductor stat troicus orbe,
 Anchisesq;senex,Ascaniusq;puer:
Quis credat?ueteres inter neglecta ruinas,
 Et uili latuit semisepulta solo.

Tu tamen obrueras; nec te Sinuessa pudebat
Hoc decus heu terris occuluisse tuis.
Scilicet Aenean natumq́;,patremq́; gerentem,
Ignibus ereptos obrueresq́; Deos?
Parcere debueras,cui iam pia flamma pepercit;
Nec te tam turpi dedecorare nota.
Et dubitem Belgasq́; feros,rigidosq́; Britannos
Hac comite ignotos & penetrare sinus?
Hæc est Iliacos pietas spectata per ignes;
Cum uerita est profugos lædere flamma deos.

DE VENERE, ET MARTE.

Dum Venus armatum complectitur obuia Martem;
Distrinxit teneram fibula adunca manum.
Sensit,& ante Iouem ridens ait æmula Pallas:
Bella iterum gessit cum Diomede soror.

DE ENDYMIONE, ET LVNA.

Spreuerat hirsutas pascentem Pana capellas
Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.
At postquam niueæ conspexit munera lanæ;
Post habuit notas Endymionis oues.
Qui simul ac tristes somno inclinaret ocellos;
Mors hæc,mors,inquit,non mihi somnus erit.

DE FERDINANDO IVNIORE.

Corniger æsculea Faunus recubabat in umbra;
Cum prope latrantes sensit adesse canes.
Mox iuuenem superis similem,diuinaque tela
Conspiciens,trepido sic mouet ora sono.

Seu Mars, siue alto Phœbus descendis Olympo;
Iam iam linquo omnes te ueniente feras.

DE POGGIO FLORENTINO HISTORICO.

Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hostem;
Nec malus est ciuis, nec bonus historicus.

DE BARTH. PLATINA.

Ingenia, & mores, uitasq́;, obitusq́; notasse
Pontificum; argutæ lex fuit historiæ.
Tu tamen hinc lautæ tractas pulmenta culinæ:
Hoc Platina est, ipsos pascere Pontifices.

DE PACE POST SEXTI MORTEM.

Dic unde Alecto pax hæc effulsit; & unde
Tam subito reticent prælia? Sextus obit.

DE DIANA, ET FERDI. II.

Errabat Diana suis immixta puellis;
Cum procul ecce mei conspicit ora Ducis;
Atque ait: huc Nymphæ concedite; nanq; propinquat,
Qui regit in sæuas certius arma feras.

DE MANE, ET VESPERE

Sol iubet exoriens, Faunos, Dryadasq́; puellas
Quærere, & herboso ducere monte choros.
Decliuis, uitreas suadet descendere ad undas,
Doridaque, & lusus ò Galatea tuos.
Causa patet: quia, sublimes cum tendit in arces,
Nos quoque per saltus, & iuga summa rapit.
Cum uero hesperios petit imæ Thetyos amnes;
Exemplo ad fontes nos uocat ipse suo.
Hinc adeo natura hominum loca mane requirit
Ardua; cæruleis uespere gaudet aquis.

DE VVLTVRNO, ET PVERO REGIO.

Miramur tacitis Vulturnum currere lymphis,
Et tardos dura compede ferre pedes.
At magis occulto mirabimur urier igni,
Et puerum tota nocte uocare suum.
Tu'ne etiam formose puer uaga flumina torques?
An fuerit reges perdomuisse parum?
Quin etiam combure Deos; dominoq́; Deorum
Arma moue; & pulso da Ganimede merum.

IN QVINTIVM.

Clara tibi uideor scripsisse epigrammata Quinti.
Sunt, fateor: medio scripsimus illa die.
Tu latebras obscurus amas; quia lumine nullo,
Atque intempesta scribere nocte soles.

DE MERCVRIO, ET AMORE.

Dum comes aligero Cyllenius iret Amori
Aliger; incauto subripuit faculas.
Deprenso tum fure, manum referebat ad arcum;
Sed non inuenta risit Amor pharetra.

IN TVMVLVM ANNIBALIS.

Annibal huc uictas secum Carthaginis arces
Transtulit: hæc ambos terra libyssa tegit.

DE VENERE, ET IVNONE.

Confidit nimium iaculo dum pulcher Adonis;
Inguina setosus candida rupit aper.
Accurrit miseranda Venus. tum nupta tonantis;
Quid gemit hæc? nullo Mars meus ictus apro est.

IN FABIANVM.

Esse tibi sapiens, & uir Fabiane uideris:
At mihi nec sapiens, nec Fabiane uir es.

DE PRAETORE PRAESIDE DESIDE.

Ait nefastas esse nundinas prætor;
Fari recusat: quid nefastius dicas?

ATRAMENTVM SCRIPTORIVM.

Ferrum putre situ spumanti feruet aceto,
Mandet ut æternis scripta uoluminibus.
Scilicet hoc illud, uatum uolitare per ora:
Hoc est, Pyramidas uincere Nile tuas.
Infelix fatum: sanies rubiginis ergo
Eripit inuiso nomina nostra rogo?

AD FEDERICVM REGEM.

Ne tibi non aliquid Iani misisse calendis
Arguar, aut lætam non celebrasse diem:
Mittimus hybernis seruatas mensibus uuas;
Insuper & faustas addimus ore preces;
Vt tibi qui nitido cum sole renascitur annus,
Felici redeat candidus usque pede.

IN MANCINVM.

Qui ferro fratres, stupro Mancine sorores
Fas uiolare putat; quid putat esse nefas?

TVMVLVS MAXIMILLAE.

Hic hic siste precor gradum uiator.
Hoc sub marmore Maximilla clausa est:
Quacum frigiduli iacent amores,
Et lusus, Veneresq;, gratiæq;.
Hanc illi miseræ seuera Clotho

Pro dulci thalamo domum parauit.
Has matri dedit, has patri querelas
Pro plausu, choreisq; nuptiarum.
Quid firmum tibi, quid putes uiator
Mansurum inuiolabile, aut perenne?
Siquæ deliciæ iuuenculorum,
Et decus fuerat puellularum,
Nunc eheu iacet ecce Maximilla,
Luctus perpetuus iuuenculorum,
Aeternæ & lacrimæ puellularum.

DE MIRABILI VRBE VENETIIS.

Viderat hadriacis Venetam Neptunus in undis
Stare urbem, & toto ponere iura mari.
Nunc mihi tarpeias quantumuis Iuppiter arces
Obijce, & illa tui mœnia Martis, ait.
Si Pelago Tybrim præfers; urbem aspice utranque:
Illam homines dices, hanc posuisse Deos.

DE ALFONSO DVCE CALABRIAE.

Alfonsus magnum dum traijcit Apenninum;
Castraque non solita primus in alpe locat:
Armorum sonitus, galeasq;, ærataque tela
Syluarum dominæ pertimuere Deæ.
Nec minus occultas satyri petiere latebras,
Assueti imbelles ante uidere feras:
Spectaruntq; procul celsa de rupe silentes;
Agmina dum, & magnos cogeret ille duces.

Atque aliquis signa aspiciens, miratur, & inquit:
Imperium uobis urbis, & orbis erit:

DE INNOCENTIO VIII. PONTIFICE MAX.

Innocuo priscos æquum est debere Quirites.
Progenie exhaustam restituit patriam.

AD VENEREM.

Quid mihi te facilem blandis promittis ocellis,
Si miserum sic post uris acerba Venus?
Non decet hoc superos. aut te mihi fronte serena
Concilia; aut toruo lumine bella moue.

DE GALLA.

Omnes, quos scripsi, uersus uult Galla uidere:
Mittam ego, pro libris si mihi labra dabit.

DE VETVSTINO.

Emit sepulchro prædium Vetustinus,
Sed quod futuros non sequatur heredes;
Iratus æque mortuisq;, uiuisq;.
Scribiq; curat grandibus notis, demens,
Viginti in agro, in fronte ter pedes octo.
Habitat sub urbe scandulis tribus tectus;
Ne pensione degrauetur, aut sumptu.

Dormit grabato, quo nec ipse iam uellet
Dormire cimex, nec lacerta, nec sorex.
Cœnat per hortos alliumq;, cæpasq;,
Et salmagorum iure liuidos caules:
Vel, siquid optat unctius sibi poni,
Piscatur ipsis in paludibus ranas:
Aut é cloaca colligit meras sordes,
Putrem palumbum, mortuum'ue caponem.
Et doliorum turbidam bibit fæcem,
Tanquam falernum consulare, uel chium,
Opimianæ quod refuderint cellæ.
Nec iam pro festis hoc, sed idibus tantum
Sacrisq; potat ferculis calendarum.
Et mane ueste currit anxius rapta
Ad architectos, marmorumq; sectores,
Vt de sepulchro conferat nouas lites.
Quos iam misellos pessimis modis mulctat;
Ducit, reducit, distrahit, rapit, uexat,
Per angiportus, uiculosq;, cliuosq;,
Et per ruinas urbis, & per anfractus:
Monstrat theatra, porticusq; priscorum,
Arcusq; claris principum sacros armis;
Hinc & deorum templa, & obrutas thermas,
Et quicquid altis fornicum subest cliuis:
Nec iam fauissas linquit, & nigros manes.
Demum trecentis cum laboribus fractos,
Et æstuantes pariter, & fame siccos
Vix officinæ post meridiem reddit
Iam feriatæ, uectibusq; adhuc clausæ.
Culpat coronas; zophorumq; permutat:

Spiras reformat, & scapos columnarum:
Et nunc hetruscas, nunc corynthias mauult:
Nunc doricarum laudat ordinem tantum;
Guttas, trigliphos, tænias, thoros, plinthos.
Quid cum columnis nunc tibi Vetustine,
Aut cum uoluta, ionicis ue puluinis?
Dormi misselle; sat diu laborasti:
Cœnare fessos & aliquando permitte.
Aut, si sepulchri cura te coquit tanta,
Cadauer istud uel gemonijs conde.

IN TVMVLVM NEAERAE.

Quæ uoces? Charitum. quæ circum pompa? Neæræ.
Vnde odor hic? cineri thura ministrat Amor.
Vnde pyra? ex pharetra. qui nam struxere? lepores.
Ast hæc illacrimans quæ legit ossa? Venus.
Fortunate lapis, tumuloq; beatior omni,
Tu tegis in terris siquid honoris erat.

DE HYBLA.

Hybla mei quondam dulcissima cura Marulli;
Hybla suburbano nuper humata solo:
Accipe quæ multo promuntur uerba dolore:
Accipe de lacrimis humida serta meis.
Te rosa, te uiolæ, te mollis amaracus ornet:
Te pia suspenso pondere uelet humus.
Et tibi, quod raræ possunt sperare puellæ;
Contingant uatis carmina docta tui.

DE AVFIDIO.

Dum caput Aufidio tractat Chirurgus, & ipsum
Altius exquirit, quo uideat cerebrum.
Ingemit Aufidius; quid me chirurge fatigas?
Cum subij rixam, non habui cerebrum:

AD ALFONSVM.

Qui prius herculeæ sensit Leo uulnera clauæ,
Hic Alfonse tuos corruet ante pedes.
Quæq; uiret nostras quercus passura secures,
Deseret immundos fulmine tacta sues.
Victa dabit Bellona manus: pax arua reuiset:
Claudentur diræ Marte sedente fores.
Tunc pia Parthenope lætos tibi ducet honores.
Per fora, per uicos ocia uulgus aget.
Sebethosq; pater fluuijs metuendus hetruscis,
Aurea cæruleum tollet ad astra caput.

IN LYDAM.

Cum dixi medio tibi macram algere sub æstu,
Non dixi fluuium Lyda: quid ergo? cutem.

IN OLLVM.

Omnia facturum te dicis, nil facis Olle.
Nil mirum: leuius dicere, quàm facere est.

AD RVFVM.

Tanq́ priſca mihi, ſaxoq́; inuenta uetuſto,
Diſticha Ruſe ſoles ſæpe referre tua.
Stultum adeo me Ruſe putas? ego tam mala credam
Carmina romano marmore poſſe legi?
Archemoro longos affingis Neſtoris annos.
Andromaches puerum Laomedonta uocas.
Deſine mentiri Pyliam, Phrygiamq́; ſenectam.
Sint uetera hæc alijs, mi noua ſemper erunt.

DE CYPARISSO PVERO.

Flebat adhuc mœrens ceruo Cypariſſus adempto,
Cum ſua conſpexit cortice membra tegi.
Delius exclamat: quid noſtro ſylua dolore
Creſcis? Tu Daphnen, tu Cypariſſon habes.

DE HARMOSYNE.

Harmoſynen quiſquis ſeu uir, ſeu fœmina uidit,
Deperit: an ne oculos Actus unus habet,

IN ALEXANDRVM VI. PONT. MAX.

Piſcatorem hominum ne te non Sexte putemus;
Piſcaris natum retibus ecce tuum.

IN EVNDEM.

Europen tyrio quondam sedisse iuuenco
 Quis neget? hispano Iulia uecta boue est.
Ille sed astrigeri partem uix occupat orbis:
 Hic cœlum, atque deos sub ditione tenet.
Vnde igitur, si par meritum, non par quoque fatum?
 Romanam amplexu plus tenuisse fuit.

DE IVCVNDO ARCHITECTO.

Iucundus geminos fecit tibi Sequana pontes:
 Iure tuum potes hunc dicere Pontificem.

DE AENEA, ET DIDONE.

Immemor ah miseræ cur ensem linquis Elisæ
 Nate deæ? profugas non grauat ille rates.
An ne parum fuerat causam dare mortis acerbæ,
 Ni ferrum fugiens tu quoque triste dares?
Tolle precor tumidas tecum hoc, iam tolle per undas.
 Discessu, satis est, si perit illa tuo.

IN CAECILIANVM.

Si tibi per genium fas est iurare Mineruæ,
 Per Veneris flauas Cæciliane comas;
Nec iubar excipitur solis, nec cornua Phœbes,
 Nec capitolini crura, caput'q; patris:
Cur mihi tu uentrem, cur intestina deorum,
 Hispana tactus religione, sonas?
Non pudet heu cœlum rebus fœdare pudendis?
 An credis magnos hæc quoque habere deos?

AD MARINVM CARACCIOLVM.

O dulce ac lepidum Marine factum,
Dignum perpetuo ioco, atque risu,
Dignum uersiculis, facetijsq́;,
Necnon & salibus Marine nostris.
Ille maximus urbis Imperator
Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
Cæsar patris ocellus, & sororis,
Fratrum blanditiæ, quies, uoluptas,
Montis pupulus ille uaticani,
Ille inquam dominæ urbis inquinator,
Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
Cynædi patris impudica proles,
Mœchus ille sororis, atque adulter,
Fratrum pernicies, lues, sepulchrum,
Montis bellua tetra uaticani;
Quingentas modo qui uorauit urbes
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Vrbes sub ducibus suis quietas,
Quascunque aut Latium ferax uirorum,
Aut Campania pinguis, aut per alta
Diuisi iuga continent Sabini;
Hisq́; ingessit Ariminum, Pisaurum,
Vrbinum, Populoniamq́; magnam,
Camertes pariter, Forumq́; Liui,
Corneliq́; forum, Fauentiamq́;,
Et quantum Aemiliæ est, Hetruriæq́;,
Quantum circuitu hinc & inde longo
Neptuni lauat æstuantis unda.

At nunc quis neget esse opus deorum?
Dum uecors animi impotente morbo,
Quærit plura, nec est potis misellus
Explere ingluuiem periculosam;
Ecce ecce euomit; ò Iouem facetum,
O pulchram Nemesim, ò uenusta fata.
Verum scilicet id Marine, uerum est,
Quod dici solet, en fides probat nunc;
Fortunam si auide uorare pergas;
Eandem male concoquas, necesse est.
Vt iure euomere hunc putemus ipsum,
Qui tantum miser hausit oppidorum.
Ast id omne, quod hausit, oppidorum,
Quod quinque assiduis uorauit annis,
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Scis quot euomit diebus? uno;
O lucem niueam, ò Iouem facetum,
O pulchram Nemesim, ò uenusta fata,
O dulce, ac lepidum Marine factum.

IN ALEXANDRVM VI. PONT. MAX.

Visuram se iterum Sixtum cum Roma putaret;
Pro Sixto Sextum uidit, & ingemuit.

DE CAES. BORGIA.

Aut nihil, aut Cæsar uult dici Borgia: quid ni?
Cum simul & Cæsar possit, & esse nihil.

AD EVNDEM.

Omnia uincebas: sperabas omnia Cæsar.
Omnia deficiunt: incipis esse nihil.

DIES GENIALIS.

Aureli perfunde meis unguenta capillis
Tu super, & uernas sparge Nearche rosas.
Sed prius æstiuum ramis defendite solem;
Et uiridi mollem sternite fronde torum.
Non plumæ, non picta iuuant me stragula, nec quæ
Pauonis uario sponda colore nitet.
Larga coronata disponite pocula mensa;
Sætino & gelidas adsociate niues:
Certatimq́; leues potanti inducite somnos.
Sic iuuat ætatis ducere fila meæ.
An scimus miseri, quid lux uentura minetur?
Viuamus: mortem fallere nemo potest.

AD AMICAM.

Da mihi tu mea lux tot basia rapta petenti,
Quot dederat uati Lesbia blanda suo.
Sed quid pauca peto, petijt si pauca Catullus
Basia? pauca quidem, si numerentur, erunt.
Da mihi, quot cœlum stellas, quot littus arenas,
Syluaq; quot frondes, gramina campus habet;
Aëre quot uolucres, quot sunt & in æquore pisces;
Quot noua cæcropiæ mella tuentur apes.
Hæc mihi si dederis; spernam mensasq́; Deorum,
Et Ganimedæa pocula sumpta manu.

IN ANNVM IVBILEVM ALEXANDRI VI. PONT. MAX.

Pollicitus cœlum Romanus & astra sacerdos,
Per scelera, & cædes ad Stygas pandit iter.

AD BASSVM DE PHYLLIDE.

Cum de cathedra Basse surgeret nuper
Mammosa Phyllis; tunica mollis, ut sæpe
His accidit, qui obesulas habent clunes;
Intrauit illuc, unde prodeunt auræ,
Quæ de Sabæis messibus nihil spirant:
Quod ut animaduertit dicaculus quidam;
Vrbaniorem ut se faceret, ait ridens:
Heus Phylli, quis nam mordicus tenet uestem?
Vorabit hanc, ni præcaues. Ad hunc Phillis,
Immo, inquit, ut scias, sibi labra abstergit:
Accede pupe, basiare te nam uult.

AD VESBIAM.

Aspice, quàm uarijs distringar Vesbia curis.
Vror, & heu nostro manat ab igne liquor.
Sum Nilus, sumq́; Etna simul: restringite flammam,
O lacrimæ, lacrimas ebibe flamma meas.

AD AEGLEN.

Si tibi sum Phœbus, si sum tibi Iuppiter Aegle:
Cur tu non Daphne sis mihi, non Danaë?

AD PVLICIANVM.

Ait nescio quis Pulicianus,
Ni pulex magis sit uocandus hic, qui
Vnus grammaticus, sed his minutis
Vel longe inferior, minutiorq; est;
Diuinum sibi passerem Catulli
Haudquaquam bene passerem sonare;
Nec iam id esse, quod autument legentes,
Sed quod uersiculis parum pudicis
Ludens innuat ipse Martialis:
Da mi basia, sed Catulliana:
Quæ si tot fuerint, quot ille dixit;
Donabo tibi passerem Catulli:
Vt sit, quod puero poëta possit
Post longas dare basiationes,
Quod saluo nequeat pudore dici.
Proh dij, quàm uafer es Puliciane;
Solus qui bene calleas poëtas.
Nimirum, & quod ab omnibus probetur,
Mutandum quoque suspicaris illud,
Quod nunc illepidumq;, & infacetum
Mendosis epigrammaton libellis
Insulse legit imperita turba:
Sic forsan tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni
Cum sit simplicius q;, rectius q;,
Mitti, dicere, mentulam Maroni.
Sed quid uos Aganippides puellæ
Ridetis? meus hic Pulicianus

Tam bellum sibi passerem Catulli
Intra uiscera habere concupiscit.

DE EODEM.

Vanas gigantum iras, & impetus graueis
Miratur aliquis audiens mortalium;
Ausumq; cœlo uincula inferre irrita
Sæuum Typhoëa, cum iugosum Pelion
Adderet Olympo, matre nec terra satum
Agnosceret sese; impium donec pater
Iratus ardenti igne substulit caput;
Vt par erat: nam quis petat sanus Deos?
At nunc quis hoc, quis hoc ferat mortalium?
Iners, pusillus, unus, heu pulex ciet
Turmas, cohorteis, copias, manipulos
Muscarum; & altos scandere adparat toros
Heroum; opacis qui sub umbris arborum
Strati, ac perenni flore subfulti caput,
Ducunt quietem perpetem, æternam, optimam;
Nec nostra curant dicta, uel facta amplius,
Vt qui beatos incolant tuti locos;
Et nomen alta in arce sacrarint suum,
Functi periclis, & malis laboribus;
Cunctasq; fortunæ improbæ calcent minas,
Ne dum pusilli pulicis morsus leueis.
At tu moleste, amare, uesane, impie
Pulex, inepti concitator agminis,
Quò proripis te? quò uocas muscarias
Istas phalanges? quò uolatileis globos

Impellis audax? i procul miser, miser,
I criminose maximam in malam crucem.
Haud fas quietas manium sedes Deûm
Muscas subire, pulicumq; copias.
Nil hic negoci uel tibi, uel pessimis
Tuis maniplis: quid moraris impie?
Abi profundam in noctem, & ultimum Chaos.
Speranda certe gloria hic nulla est tibi.
Quos dij probauere semel, hos semper probant.

ACTEON MARMOREVS.

Viderat idæo nudas in uertice diuas
Phryx Paris, & dixit; uincis utranque Venus.
At si, Gargaphijs quam nos male uidimus undis,
Vidisset; poterat dicere; cede Venus.

ORPHEO RESPICIENTI.

Hoc fuit infelix, & adhuc heu respicis Orpheu,
Quod te, quod miseram perdidit Eurydicen.

ECHO LOQVITVR.

Vidi, arsi, fleui, tristemq; (heu fata) repulsam
Spreta tuli: sum nunc uox, sonus, aura, nihil.

EADEM IOCATVR.

Cum facie caream, quæris, cur dicar imago:
Cum tua uerba sequar; dic, ubi lingua mea est?

IN MALVM LIBRVM.

Si sapis, hospes abi; miserum neu tange libellum.
Non hic Mæoniden, Virgilium'ue leges,
Sed fœdas Bauij chartas, & olentia Mæui
Carmina, Romani dedecus eloquij.
Quid dubitas sacros incendia poscere lucos;
Abnuerit liquidas si dare Phœbus aquas?

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER SECVNDVS.

CVM Vehor picta uacuus phaselo;
Et modo septos iaculis echinos,
Nunc bene hærentes scopulis laboro
Vellere conchas:
Tange uocales studiosa chordas
Musa; & auratum moderare plectrum:
Pauca de multis referamus acta
Regis amati.
Qualis herboso spaciata campo
Virgo, iam matris decus, & uoluptas,
Nectit e' solis uiolis coronam,
Cætera linquens:
Hic ubi ueras imitata turres
Tot simul pinnis, niueisq; tectis,
Rupe Mergillina sedens, propinquum
Spectat in æquor,
Adsit ex imo Galatea fundo,
Nil timens sæuos Polyphœmi amores;
Nec mihi durum refluens canenti
Obstrepat unda.
Sit licet magnus, trepidasq; turmas
Fregerit primis Federicus ausis;
Cum puer celsas penetrauit alpes,
Saxaque Rheni:

Texerit latis pelagus carinis,
Dalmatûm diteis populatus urbeis:
Senserit presso prope fulminantem
Ore Timauus:
Cinxerit sacra meritum corona
Et caput; Gallos quoniam feroceis
Contudit: totas reuocarit orci ex
Faucibus urbeis:
Nil tamen maius, nihil egit unquam
Fortius; quàm quòd titubante regno,
Cum sibi sceptrum, & diadema posset
Sumere tutus;
Coniugem caram, propriosq; natos
Liquit, & fidas lacrimas clientum,
Fratris heu pulsam sobolem secutus
Per mare uastum.
Ergo nunc illi moderator alti
Aetheris; cui sunt pia facta curæ;
Regium frontis decus, & negatos
Addit honores.
O fides, rarum, placidumq; numen;
O mihi nullis reticenda seclis;
Te te ego æternum prece, uictimisq;
Pronus adorem.

DE ANDREA MATTHAEO AQVIVIVO.

Cernis,ut exultet patrijs Aquiuiuus in armis;
Duraque spumanti frena relaxet equo?
Quis mitem illum Permessi hausisse liquores
Credat,& imbellem excoluisse lyras?
Consurgunt niueæ fulgenti in casside cristæ:
At clypeus toruo Gorgonis ore tumet.
Macte animo,rigidum Musas qui stringere ferrum,
Qui Martem doctos cogis amare choros.
Hæc ducis est uirtus;non uni insistere palmæ;
Sed nomen factis quærere,& ingenijs.

IN BVBONEM.

Nam quis te inepte bubo tam stolidus furor
Adegit importunum inire prælium,
Isto indecenti rostro,& alis luridis?
Quid bellicosæ uolucris insulse asperos
Lacessis ungueis?desine miser,dum licet;
Ne dormientis excites somnum tuo
Cum maximo(ut par est)malo,ac clade ultima.
Sed peruenire uis in ora uulgi;& hac
Via cupis scelestæ fieri notior?
Non assequere;nec profecto tam bono
Fruere fato.An hoc pudendo sanguine
Se tingat Aquila,fulminum & cœli immemor?
Ponenda honestæ mortis hæc spes est tibi.

EPIGRAMMATON IN LVCRETIAM DE ALEXANDRO SEXTO.

Ergo te semper cupiet Lucretia Sextus?
O fatum diri nominis: hic pater est?

AD MATHONEM.

Vt mandem uictura meis tua nomina cartis;
Dicis amicitiam te Matho uelle meam.
Et tibi semper in ore duces, quos Graius Homerus,
Quos noster latia uexit in astra tuba.
Dumq; ego sum tanti te iudice, uenit ab horto
Cum donis holitor bis'ue, semel'ue tuus;
Scilicet æterni pretium mihi grande daturus
Nominis, & fidæ pignus amicitiæ.
O Matho, q̃ felix & amico, & uate reperto es,
Quàm felix horto, muneribusq; tuis;
Si quod dijs genitis uix tot peperere labores,
Id tibi lactucæ, prototomiq; dabunt.

DE PATRIA HOMERI.

Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Ios, Argos, Athe
Cedite iam: cœlum patria Mœonide est. *(næ*

DE LVNA, ET PANE.

Effudit longas tegeæa in rupe querelas
Pan captus forma candida Luna tua.
Cumq; leui calamos cera coniungeret, addit;
Prædata es sensus tu quoque canna meos.

IN TVMVLVM AMARANTAE.

Hic Amarantha iacet; quæ, si fas uera fateri,
Aut Veneri similis, uel Venus ipsa fuit.

AD FERRANDVM REGEM.

Ex ferro nomen tibi sit licet, aurea condis
Secula; nam sub te principe nemo metit.

DE SVMMONTII PIETATE.

Excitat obstrictas tumulis Summontius umbras;
Impleat ut sanctæ munus amicitiæ.
Vtq; prius uiuos, sic & post fata sodales
Obseruat; tristes & sedet ante rogos.
Nec tantum uiolas cineri, ac bene olentia ponit
Serta; sed et lacrymis irrigat ossa pijs.
Parua loquor: cultis reparat monumenta libellis;
Cum possint longam saxa timere diem.
At tu, uiuaci quæ fulcis nomina fama,
Poscenti gratas Musa rependa uices:
Vt quoniam dulces optat sic uiuere amicos;
Viuat, & in libris sit sacer ille meis.

DE VENERE, ET DIANA.

Incultam aspiciens syluis Cytherea Dianam,
Risit, &, An tendes retia semper? ait.
Cui Dea casta: Feris cur non ego retia tendam;
Tendere si potuit uir tuus illa tibi?

AD AEGLEN.

Absentem quæris, præsentem despicis Aegle.
Non redamas; sed me uis in amore mori.

DE VENERE, ET PRIAPO.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
Sæuaque fœminea sumpserat arma manu.
Pone Dea, exclamat petulanti uoce, Priapus;
Pone; decent istas hæc magis arma manus.

IN GELLIAM.

Quem tu nunc patruum, nunc patrem Gellia dicis;
Hic tibi nec patruus Gellia, nec pater est.

IN FLACCVM.

Non largitur opes, & uult epigrammata Flaccus.
Iure suo hæc poscit; uult sibi uerba dari.

DE PETO COMPATRE.

Petus deliciæ tuæ Dione;
Vni cui Charitum sales beatos,
Cui fontes dederas facetiarum,
Ac risus simul eleganter omnes;
Petus mortuus est tuus Dione,
Petus compater usque ad astra notus.

Qui puro niueæ colore mentis
Vincebat nitidissimos olores.
Cui de lactolis tuis papillis
Donarunt uiolas iocusq́;, Amorq́;,
Donauit teneram Thalia myrtum.
Mox promens citharam decentiorem,
Versus addidit eruditiores.
O sæuæ nimium, malæq; Parcæ,
Vestros non potuit tenere fusos
Petus; qui rapidas domare tygres,
Qui duras potuit mouere quercus,
Vestras non potuit tholos morari.
Sic, sic occidis heu miselle Pete:
Nec te Pierides tuæ, nec ipsa
Quæ te per Paphon, & Gnidon uirentem,
Per colles Amathuntios uocauit,
Fatis eripuere tam malignis.
At non unanimes tui sodales,
Quos tu pectore tam pio colebas,
Quos tristes obitu tuo relinquis,
Hoc duro tibi defuere casu.
Quin me transligerim, ferosq; Celtas,
Lustrantem Morinûm pigras paludes,
Dum quæro Oceani ultimos recessus;
Veris nuncius obruit querelis.
Ergo quid tibi tam uagus uiator,
Cui nec pulchra Neapolis, nec alti
Colles Pausilypi, nec ipse adesset
Sebethos pater, aut pater Vesæuus;
Inferre exequiarum amice possem?

Rupem, quam uagus hinc, & inde Nereus
Alterna ueniens retundit unda,
Accessi; & procul angulo in supremo
Stans, supra pelagi alluentis æstus,
Manes terq́;, quaterq́; conuocaui.
Hic fudi lacrimas amariores:
Hic uici gemitus uel unus omnes,
Omnes & simul omnium querelas.
Mox quamuis cineri tuo decentem
Pontanus tumulum pararit, ac te
Cognatas ueneretur inter umbras;
Quamuis & diuturnius sepulchrum,
Quod nec secula uincere ipsa possint,
Diuinis paret excitare chartis:
Nostrum non tibi qualecunque munus
Inter frigora, solitudinesq́;
Cessauit; nec honore te supremo
Fraudaui miser: hoc scit ipsa Tethys;
Scit late Oceani unda Gallicani.
Stant aræ tibi, stat uidenda nautis
Terreni tumuli pusilla moles;
Et buxus super, & dicata quercus.
Nam myrtum regio illa non habebat.
Quæ iussit pietas sacrare, ut esset
Naturæ tibi terminus sepulchrum.

IGNES NOCTVRNI ROMAE.

Aspicis, ut picti uultus imitetur olympi,
Certet & astriferos uincere Roma polos.
Scilicet hos Auguste tibi largitur honores;
Ne cupias magni tecta uidere Iouis.
Alta coronatæ iactant incendia turres:
Et uaticano fulmina monte tonant.
Dumq; palam tantos cupit ostentare paratus
Vrbs nimium in laudes ambitiosa suas:
Viuant astra, inquit, summo contenta Tonante;
Pareat Augusto dum modo Roma suo.

DE TYRANNIS, ET BRVTO.

Cum tot Tarquinios passim consurgere cernas;
Miraris, Brutum cur ferat Italia?

IN TVMVLVM PVERI.

Nate patris, matrisq; amor, & suprema uoluptas,
Accipe, quæ nobis te dare par fuerat.
Busta eheu, tristesq; notas damus; inuida quando
Mors immaturo funere te rapuit.

DE HERCVLE, ET GANYMEDE.

Palluit Alcides teneri Ganimedis amore:
Et uetus amissi cesserat ardor Hylæ.
Quid linquet nobis puer hic? ait uxor: honores
Eripuit quondam; nunc rapit ecce uirum.

IN VFENTEM CRAPVLATOREM.

Non futuit, non pædicat, non irrumat Vfens:
Ista olim: quid nunc? aut uomit, aut comedit.

IN DEGENERANTEM.

Nomen aui, non facta refers: diceris ab illo
Alter, sed iuuenis tu, precor, ille senex.

DE IOVE, ET CVPIDINE.

De Veneris nato questa est Dictynna Tonanti,
Quod nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tum pater accito ostendens graue fulmen Amori,
Hoc tibi sæue puer spicula franget, ait.
Cui lasciuus Amor motis hæc reddidit alis:
Quid si iterum posito fulmine Cycnus eris?

IN RICCIVM.

Aegrotat sedis uitio, & male Riccius audit.
Quid, si esset surdis Riccius auriculis?

DE DANAE, ET IOVE.

Formosam Danaën muniebat ahenea turris:
Et satis hoc uanus credidit esse pater.
Indoluit, teneræ miseratus fata puellæ
Iuppiter; & subito factus amator, ait.

Ergo arcere potes natam diuisq;, uirisq;:
At si non arces imbribus; imber ero.

DE LVCIO GRAMMATISTA.

Noctes, & noctem iterat dum Lucius; illi
Perpetuam noctem præbuit altus Arar.

DE ALEXANDRO VI. PONT. MAX.

Bello, inimicitijs, furtisq;, & cædibus haustam
Italiam cernis Sexte, & obire potes?

DE EODEM.

Dic in amicitiam coëant, & fœdera iungant
Mortales; dixit Sextus, & occubuit.

EPITAPHIVM EIVSDEM.

Fortasse nescis, cuius hic tumulus siet.
Adsta uiator, ni piget.
Titulum quem Alexandri uides; haud illius
Magni est, sed huius; qui modo
Libidinosa sanguinis captus siti,
Tot ciuitates inclytas,
Tot regna uertit; tot duces letho dedit;
Natos ut impleret suos.
Orbem rapinis, ferro, & igne funditus
Vastauit, hausit, eruit;

Humana iura, nec minus cœlestia,
Ipsosq; substulit Deos:
Vt scilicet liceret (heu scelus) patri
Natæ sinum permingere,
Nec execrandis abstinere nuptijs
Timore sublato semel.
Et tamen in urbe Romuli hic uel undecim
Præsidet annis Pontifex.
I nunc, Nerones, uel Caligulas nomina,
Turpes uel Heliogabalos.
Hoc sat uiator: reliqua non sinit pudor.
Tu suspicare, & ambula.

DE EODEM.

Mirum, si uomuit nigrum post fata cruorem
Borgia: quem biberat, concoquere haud potuit.

DE EODEM.

Nomen Alexandri ne te fortasse moretur
Hospes, abi. iacet hic & scelus, & uitium.

DE VVLCANO, ET VENERE.

Horrida cœlicolis narrabat prælia Mauors,
Sæuaq; terribili capta trophæa manu:
Quo'd Venus audiret, doluit Vulcanus; &, Heus tu,
Inquit, an expectas, ut mea uincla canat?

DE SE IPSO.

Miraris, liquidum cur non dissoluor in amnem,
Cum nunquam siccas cogar habere genas.
Miror ego, in tenueis potius non isse fauillas,
Assidue carpant cum mea corda faces.
Scilicet ut misero possim superesse dolori;
Sic lacrimis flammas temperat acer Amor.

DE HERCVLE, ET IOVE.

Pendebat Phrygij Tirynthius ore ministri;
Delicias magno dum facit ille Ioui.
Tum pater. haud equidem faui fortissime, dixit,
Formosum rapuit cum tibi Nais Hylan.

DE VENERE, ET PALLADE.

Induerat thoraca humeris, galeamq; decoro
Aptarat capiti, Marte iubente, Venus.
Nil opus his, Sol, Diua, inquit; sumenda fuerunt,
Cum uos ferratæ circuiere plagæ.

CATONIS TVMVLVS.

Hic, ubi libertas, magni & iacet umbra Catonis;
Quàm melius poterant Cæsaris ossa tegi.

DE VENETORVM SIGNIS.

Romanas Aquilæ postquam liquere cohortes;
Magnanimus turmas ducit in arma Leo.

DE ANDREA MATTHAEO AQVIVIVO DVCE HADRIAE.

Mœsta bituntinæ duxerunt ocia Nymphæ;
Nec Faunis solitos exhibuere choros.
Scilicet optato quicquid sine principe cernunt,
Ingratum est, tantus principis urget amor.
Nec satis est, positis arcum spreuisse sagittis,
Questubus & totos continuasse dies.
Ast etiam nostris faciunt conuicia terris:
Et nos Syrenas, Lotophagosq; uocant.
Vera loquor: diuæ ueniam date uera loquenti:
Non amor hic certe, sed magis inuidia est.

DE THELESINAE CRINIBVS.

Dum nectit flauos auro Thelesina capillos;
Contraxit radios Phœbus, & erubuit.
Mox hæc ad superos: en auro iungitur aurum:
Hoc est mortales, hoc superare Deos.

IN GALEATIVM CARACCIOLVM.

Hippolyten, Leden, Thelesinam diligis unus:
Dic mihi, quid tota restat in urbe boni?

IN THEATRVM CAMPANVM.

Dicite semidei, syluarum numina, Panes,
Et siqua aduentu es Nympha fugata meo:
Cui licuit tantas saxorum euertere moles,
Quas iam disiectas uix nemora alta tegunt?
Hisne olim sueta est cuneis campana iuuentus
Amphitheatrales læta uidere iocos?
Nunc ubi tot plaususq; hominum, uocesq; canoræ,
Tot risus, tot iam gaudia, tot facies?
Scilicet, heu fati leges, rapit omnia tempus;
Et quæ sustulerat, deprimit ipsa dies.

DE FONTE MERGILLINES.

Est mihi riuo uitreus perenni
Fons, arenosum prope littus; unde
Sæpe discedens sibi nauta rores
Haurit amicos.
Vnicus nostris scatet ille ripis,
Montis immenso sitiente tractu,
Vitifer qui Pausilypus uadosum ex-
Currit in æquor.
Hunc ego uitta redimitus alba,
Flore, & æstiuis ueneror coronis;
Cum timent amnes, & hiulca sæuum
arua leonem.
Antequam festæ redeant calendæ
Fortis Augusti, superantq; patri
Quattuor luces; mihi tempus omni
Dulcius æuo.

Bis mihi sanctum, mihi bis uocandum,
Bis celebrandum potiore cultu,
Duplici uoto, geminaq; semper
Thuris acerra.
Nanque ab extremo properans eoo,
Hac die primum mihi uagienti
Phœbus illuxit, pariterq; dias
Hausimus auras.
Hac & insigni peragenda ritu
Sacra solennes ueniunt ad aras;
Nazari unde omnes tituli, meaq;
Nomina gentis;
Nazari uastas cohibentis undas
Aequoris, sæuosq; domantis æstus,
Quicquid & uani truculenta iussit
Ira Neronis.
O decus cœli, simul & tuorum,
Rite quem parua ueneramur æde;
Cui frequentandas populis futuris
Ponimus aras:
Si mihi primos generis parentes,
Si mihi lucem pariter dedisti:
Huc age; & fontem tibi dedicatum
Sæpe reuise.

DIVO NAZARIO.

Natali quòd Diue tuo lucem editus hausi;
Quòd tua nascenti lux mihi prima fuit:
Actius hoc riguo paruum cum fonte sacellum
Dedico; tu nutu fac rata uota tuo.

Vt quæ sextiles lux uenerit ante calendas
Quarta, sit hic generi bis celebranda meo;
Et quod solennes reuocat tua festa per aras;
Et quod natalem contigit esse meum.

DE LAVRO, AD NERITINORVM DVCEM.

Illa deûm lætis olim gestata triumphis,
Claraq; Phœbææ laurus honore comæ,
Iampridem male culta, nouos emittere ramos,
Iampridem baccas edere desierat.
Nunc lacrimis adiuta tuis reuirescit; & omne
Frondiferum spirans implet odore nemus.
Sed nec eam lacrimæ tantum iuuere perennes;
Quantum mansuro carmine quod colitur.
Hoc debent Aquiuiue Duces tibi, debet & ipse
Phœbus; nam per te laurea sylua uiret.

IN TVMVLVM COTTAE VERONENSIS.

Sperabas tibi docta nouum Verona Catullum:
Experta es duros bis uiduata deos.
Nulla animum posthac res erigat: optima quando
Prima rapit celeri Parca inimica manu.
Quæ tamen ut uidit morientis frigida Cottæ
Ora; suum fassa est crimen, & erubuit.

IN PICENTEM MEDICVM.

Quòd noctu latras, quòd sellas olfacis unus;
Da ueniam Picens; hoc canis est uitium.
Sed quia tu Cynicus uis dici, & Clinicus idem;
Esse idem poteris Merdicus, & Medicus.

DE FERDINANDO IVNIORE.

Si merita audieris Ferrandi; Nestora credas:
Si numeres annos; dixeris Antilochum.

DE CARD. S. PETRI AD VINCVLA.

Ne ualeam superi; bene si facere hic pote; quem sors
Exilio, & uinclis uexit ad imperium.
Et peream; ni cuncta euertere iam uolet hic; qui
Nil meminit præter uincula, & exilium.

TVMVLVS, IN QVO PLORATVR FILIVS VNICVS.

Cur heu lætitiam falsò dixere parentes?
Tristitiam, qui me dicere debuerant.
Natus erat miseræ lux unica, matris ocellus
Vnicus; hunc Lachesis noxia subripuit.
I nunc, uel Nioben confer mihi; cuius habet sors
Hoc melius; fieri saxea quòd potuit.

IN PICTVRAM.

Anna parens, cui cœlestem sperare nepotem
Contigit, intactæ uirginis Anna parens:
Vt tandem te te meliori in sede locares,
Credibile est artes edidicisse nouas.
Scilicet obscœnæ semper conuicia turbæ,
Et scelera antiqui perpetiar domini?
Vix hæc; & medicas inuadis protinus artes;
Nec mora, iam cæcis lumina restituis.
Accurrunt ægri; complentur compita rhedis;
Occupat angustas sedula turba uias.
Ecce in quo picta es, paries exciditur; & te
Accipit hospitio nata benigna pio.
Nimirum sapis Anna; hoc contulit ipsa senectus:
Haud aliter poteras hac caruisse domo.

DE IVNONE, ET GANYMEDE.

Iusserat Iliacum mensis adstare ministrum
Iuppiter: at coniux, Quis mihi miscet, ait?
Ille uerecundis libat chrystalla labellis:
Cui Dea; Amatori da puer ista tuo.

IN CATONIS LAVDEM.

Quæ tegit extinctum cum libertate Catonem,
Insultat tumulis Cæsar arena tuis.

IN PICENTEM MEDICVM.

Quòd noctu latras, quòd sellas olfacis unus;
Da ueniam Picens; hoc canis est uitium.
Sed quia tu Cynicus uis dici, & Clinicus idem;
Esse idem poteris Merdicus, & Medicus.

DE FERDINANDO IVNIORE.

Si merita audieris Ferrandi; Nestora credas:
Si numeres annos; dixeris Antilochum.

DE CARD. S. PETRI AD VINCVLA.

Ne ualeam superi; bene si facere hic pote; quem sors
Exilio, & uinclis uexit ad imperium.
Et peream; ni cuncta euertere iam uolet hic; qui
Nil meminit præter uincula, & exilium.

TVMVLVS, IN QVO PLORATVR FILIVS VNICVS.

Cur heu lætitiam falso dixere parentes?
Tristitiam, qui me dicere debuerant.
Natus erat miseræ lux unica, matris ocellus
Vnicus; hunc Lachesis noxia subripuit.
I nunc, uel Nioben confer mihi; cuius habet sors
Hoc melius; fieri saxea quòd potuit.

IN PICTVRAM.

Anna parens, cui cœlestem sperare nepotem
 Contigit, intactæ uirginis Anna parens:
Vt tandem te te meliori in sede locares,
 Credibile est artes edidicisse nouas.
Scilicet obscœnæ semper conuicia turbæ,
 Et scelera antiqui perpetiar domini?
Vix hæc; & medicas inuadis protinus artes;
 Nec mora, iam cæcis lumina restituis.
Accurrunt ægri; complentur compita rhedis;
 Occupat angustas sedula turba uias.
Ecce in quo picta es, paries excinditur; & te
 Accipit hospitio nata benigna pio.
Nimirum sapis Anna; hoc contulit ipsa senectus:
 Haud aliter poteras hac caruisse domo.

DE IVNONE, ET GANYMEDE.

Iusserat Iliacum mensis adstare ministrum
 Iuppiter: at coniux, Quis mihi miscet, ait?
Ille uerecundis libat chrystalla labellis:
 Cui Dea; Amatori da puer ista tuo.

IN CATONIS LAVDEM.

Quæ tegit extinctum cum libertate Catonem,
 Insultat tumulis Cæsar arena tuis.

DE HOMERO IN LATINVM VERSO.

Quid septem de uate sacro contenditis urbes?
 Ecce potest ciuem dicere Roma suum.
At uos aut nostrum, si fas, auferte Maronem;
 Aut alium uobis quærite Mæoniden.

IN TVMVLVM ASSANII.

Tu, qui disiectos artus, inhumataque furtim
 Assanij occulto membra refers tumulo;
Macte animi pietate, tamen nihil irrita busti
 Gloria tam claros afficret ad cineres:
Quandoquidem uoluit potius sic sparsa iacere,
 Quàm cadere ad tristes nobilis umbra rogos.
Nunc late exigui fines egressa sepulchri,
 Eoum fama uerberat Oceanum.
Contempsit dulcem'q; animam, florem'q; iuuentæ;
 Sanguine ut agnato dedecus elueret.
Cum'q; hausit sæui stricto latus ense tyranni;
 Laudem obitu statuit quærere, non tumulum.
Quod'q; magis mirere; hilaris, ridens'q; cruentos
 Carnificis cultros cernere sustinuit.
Dissimulet patriam; taceat nomen'q;, genus'q;:
 Qui facit hoc, dicit se Lacedæmonium.

IN TVMVLVM CAVDOLAE.

Heu quæ te rigidi rapuit uis effera fati;
Quis matri miseræ tot peperit lacrimas
Flos ueterum Caudola uirûm? tibi mœsta sepulchrum
Illa dedit, tristes Actius hos titulos;
Hos titulos; qui te nigras descendere ad umbras,
Obduci stygia non patiantur aqua.
Tempora miretur quiuis sua: talis Achilles,
Talis, cum caderet, martius Hector erat.
I precor, i nullos non dura ture per annos,
Nestoreos qui iam uiuere dignus eras.

DE IOVE, ET AMORE.

Iuppiter infractos iactat dum sæpe gigantes;
Et sibi seruati dat decus omne poli:
Sic est, inquit Amor; nanque hoc mugire solebas
Tunc quoque, cum torua fronte iuuencus eras.

IN LEONEM X. PONT. MAX.

Sumere maternis titulos cum posset ab ursis
Cæculus hic noster, maluit esse Leo.
Quid tibi cum magno commune est Talpa Leone?
Non cadit in turpes nobilis ira feras.
Ipse licet cupias animos simulare Leonis:
Non lupus hoc genitor, non sinit ursa parens.
Ergo aliud tibi prorsus habendum est Cæcule nomen:
Nam cuncta ut possis, non potes esse Leo.

HYMNVS AD D. NAZARIVM.

Nazari heu quis me tibi ad hanc supremi
Littoris ripam, quis ad hos putasset
Tethyos fluctus, quis ad has daturum
Thura paludes?
Post tot emensos pelago labores,
Tot pererratos populos, sub ipso
Fine terrarum datur ecce amicum
Cernere numen.
Ergo in extremis pater alme terris
Barbaræ norunt tua sacra gentes,
Quâ latus dextrum Liger æstuosis
Obijcit undis.
Iamq; & Aulercos genus acre, & ipsos
Cernis ad te Lexouios citato
Essedo, & picta uolitare flauos
Puppe Britannos.
O mihi semper geniale cœli
Sydus, ô famæ decus omne nostræ,
Auctor ô idem mihi gentis, & spi-
Rabilis auræ.
Se tibi debet proauorum origo, &
Sanguinis si sunt decora ulla nostri:
Debet & præsens genus, & futurum,
Debet & hæc lux
Sacra; quæ magnum mihi prima solem
Obtulit nascenti, & inane aperti
Aëris, pulchrosq; micantis æthræ
Tot simul ignes.

Hinc

Hinc tuis per me dare grata templis
Munera, hinc natalicias coronas
Annuis sueuit sociare sertis,
Dum fuit haec sors.
Nunc in ignotis uagor ecce campis,
Regis heu cari exilium secutus;
Dum fides, & fas, & amor, piusq;
Me rapit ardor.
I puer, buxum nemore é propinquo
Collige, & siquas tibi littus offert
Quercuum frondes: celebrare moestum
Sic iuuat annum.
O` ubi dulces patriae recessus
Abluis Sebethe loca illa myrto
Consita; ò, qui Pausilypi uirentes
Det mihi citros,
Quâ tuum lambens maris unda fontem
Margines parui minuit sacelli;
Nostrum opus; quo se recreet quotannis
Laeta iuuentus.
Quae tibi sacris operata arenis,
Frondibus remos, celeresq; cymbas
Ornat; & forsan mea nunc, ut olim,
Dona requirit.
Heu pater, cur heu mihi ad institutos
Non licet iam iam properare cursus?
Cur uetor templis, & adesse ludis
Rite dicatis?
Sit satis uentos tolerasse, & imbres,
Ac minas fatorum, hominumq; fraudes:

Da pater tecto salientem auito
Cernere fumum.

DE AMORE FVGITIVO.

Quæritat huc illuc raptum sibi Cypria natum:
Ille sed ad nostri pectoris ima latet.
Me miserum, quid agam? durus puer; aspera mater;
Et magnum in me ius altera, & alter habent.
Si cælem; uideo, quantus Deus ossa peruret:
Sin prodam; merito durior hostis erit.
Adde, ꝙ hæc non est, quæ natum ad flagra reposcat;
Sed quæ de nostro bella cruore uelit.
Ergo istic fugitiue late; sed parcius ure:
Haud alio poteris tutior esse loco.

DE CAMILLA SCALAMPA MEDIOLANENSI.

Fumantem ambustis olim Phaëtonta quadrigis
Excepit rapidis fluctibus Eridanus.
Ecce recens Ticine tibi de sole trophæum
Erigit auratis culta Camilla comis.
Nam Deus ille tuis ausus concurrere ripis,
Maioris numen sensit adesse Deæ.
O fatum fluuiórum: ergo noua fabula uestris
Semper erunt Nymphis aut pater, aut Phaëton.

DE VIOLANTE GRAPPINA FOEMINA PRAECLARISS.

Vnde mihi has uiolas affers puer? accipe mater;
Quando aliud calida de niue nil potui.
De niue tu calida uiolas? perstrinxit ocellos
Candor; & ecce, niuem quod puto, pectus erat.
Mira refers: sed tela ubi sunt illa aurea? habebam
Cum legerem uiolas; nunc Violantis habet.

DE MORINNA.

Sit spectanda comis; sit pulchro corpore tota;
Sit Venus, & blandas spiret ab ore rosas;
Aoniasq; Deas, ipsam quoque Pallada uincat
Ingenio; & dulci pectore mella fluant;
Dum tamen ire mihi noctes Morinna quietas,
Et sinat arbitrij libera iura mei.
Arsimus; & primos miseri defleuimus ignes:
Hoc satis: extremo turpe in amore mori.

AD ANIMVM SVVM.

Arsisti; & miseras consumpsit flamma medullas;
Aridaque in cineres ossa abiere leues:
Fleuisti; roremq; oculi fudere perennem;
Sebethus lacrimis creuit & ipse tuis:
Ardendi, flendiq; igitur quæ tanta cupido est?
O animæ; exequias disce timere tuas;
Ne ue iterum tua damna, iterum tua funera quæras:
Sirenum scopulos præterijsse iuuet.

DE CASSANDRA MARCHESIA.

Desine formosæ dotes numerare puellæ;
Desine iam extinctas sollicitare faces.
Nam dum sæpe comas, frontemq́; humerosq́; manusq́;
Commemoras; proprios extruis ipse rogos.
Dumq́; oculis Cassandra, animo Cassandra recursat;
Cassandra heu mentis ius habet omne tuæ.
Blandus amor tacitis subrepsit in ossa uenenis.
Sic sibi uel fatum quilibet esse potest.

HYMNUS DIVO GAUDIOSO.

Gaudete cœtus uirginum
Plenas habentes lampadas.
Sponsus sacras ad nuptias
Venit repente: surgite,
Venit serenus lucifer,
Nocturna pellens sydera:
Optata lux solennibus
Adest dicata gaudijs,
Lux clara, qua fugans nigram
Mundi sator caliginem,
Vestri latere gloriam
Patris diu non passus est;
Qua Gaudiosi segmina,
Tot inreperta seculis,
Suis uidenda ciuibus,
Diues retexit urnula.

O ter beatæ & amplius
Lapis pusille, qui tuo
Tanti uerendum præsulis
Sinu recondis puluerem.
Præsul sed ò beatior,
Claræ decus Neapolis,
Tuæ benignus patriæ
Fer Gaudiose gaudia.
Adsit fides, & ueritas;
Adsit probata castitas:
Morbos, famem, pericula
Tuis repelle mœnibus.
Ergo tibi sit gloria
Inseperata Trinitas,
Verbum, Paterq;, & Spiritus,
Qui condidisti omnia.

DE EODEM AD VESPERAS.

Audiat surgens pariter, cadensq;
Sol tuas laudes, meritosq; honores,
Vrbis ò nostræ columen, tuæq;
Gloria gentis.
Audiat cœlum, mare, terra, & aër,
Annuos ritus tibi dum nouamus,
Dum damus flammis adolenda sacris
Thura per aras.
Huc ades festa redimite fronde,
Cœlitum plausus, choreasq; linquens;
Et tuam sedem, tua Gaudiose
Ossa reuise;

Ossa, quæ longa tumuli sub umbra
Abdita, ignaras latuere gentes;
Nocte mox pulsa redeunt apertas
Lucis in auras.
Hic dies nobis celeber, precamur,
Lætior semper redeat, nec ullos
Hostium motus ferat, aut maligni
Syderis æstus.
Da tuis longam uenerande pacem
Ciuibus, da perpetuos honores,
Da bonam mentem, superiq; plenos
Luminis haustus.
Iusta poscentes animos benignus
Adiuua; iniustos moderare sensus.
Sentiat per te patuisse castis
Aethera uotis.
Laus tibi cœli pater, atque princeps,
Omnium rector simul & creator;
Quem fides ueri studiosa trinum
Credit, & unum.

AD DIVVM NAZARIVM.

Diue, cui uasti metuenda ponti
Vis, & iratæ famulantur undæ;
Quem per & spumas gradientem, & æstus
Nauta uocauit,
Ah miser pœnas pelago daturus,
Cum niger circum streperet procellis
Auster, & turbata minax feriret
Sydera fluctus:

Te, mihi sanctum, patriumq; numen,
Te canam, gentis columen latinæ,
Auream prolem patris Africani,
Perpetuæq;
Matris heu uulnus graue, dum relictis
Tybridis ripis, Italoq; cœlo,
Sponte trans Rhœtos iter, & niuosas
Arripis alpes,
Lacte depulsus, uelut ille, primi
Quem rapit cursus generosus ardor,
Pullus, & matrem fugit, & rapaces
Transilit amnes.
Mox & ad Rhenum, horribilesq; tendis
Treuerum gentes animosus hospes,
Morte festinans capere inuidendæ
Præmia palmæ.
Hic, ubi e caræ gremio parentis,
Iam necis magnæ comitem futurum,
Excipis celsum pater, & salubri
Perluis unda.
Perluis totas, mora nulla, & urbes:
Vndique exhaustis properatur agris:
Barbaros gaudent Dryidæ sacrorum
Ponere ritus.
Nazari nomen, meritiq; famam
Audijt, siquem Liger in remotis
Occulit ripis, refugo'ue inundat
Sequana cursu.
Te neque iniusti rabies Neronis,
Impios iam iam minitantis ignes,

Non per exertos Anolinus urgens
Terruit enses.
Iam uoluptatum, gelidæq; uictor
Mortis, & lapsi reparator orbis
Diceris, milesq; peræque Iberis
Notus, & Indis.
Ergo speratum genitor triumphum,
Et parum factis meruisse cœlum est.
Aureum uultu iubar, & coruscos
Fundis honores.
Salue Io magni noua lux olympi,
Cui per extentas operosa terras
Templa tot surgunt, calidisq; fumant
Ignibus aræ.
Nos tibi hac grata scopulorum in umbra
Rite paruis ædiculam columnis
Ponimus: nos perpetuo sacramus
Munere fontem.
Accipe æstiuam, noua serta, citrum, &
Virgines lauros, gracilesq; myrtos,
Quosq; Mergillina tulit propinquo
Littore odores.
O' mihi longos liceat per annos
Hic sacra, & festos renouare ludos,
Et tuum castis sine fraude uotis
Poscere numen.

DE FERDINANDO HAVALO PISCARIAE PRINCIPE.

Admoueant iterum cœlo si castra gigantes
Hoc duce, quo Ligurum gloria fracta iacet:
Cum Marte Enceladus, cum Phœbo signa Typhoëus
Conferet, ipse Haualus cum Ioue bella geret.

IN NOLAM VRBEM.

Infensum Musis nomen, male grata petenti
Virgilio optatam Nola negauit aquam.
Noluit hæc eadem Iouiano rustica uati
Hospitium paruæ contribuisse moræ.
Icirco nimirum hoc dicta es nomine Nola,
Nolueris magnis quòd placuisse uiris.
At tibi pro scelere hoc cœnosos fusa per agros
Exhausit populos styx uiolenta tuos.
Iamq; quid ò nullis abolenda infamia seclis
Imprecer? & cœlum desit, & unda tibi.

IN BORGIAM.

Borgia cur summa nihili sacra fecerit hora;
Cumq; sua dominos spreuerit arce deos;
Parcite mirari, qui talia poscitis; ac me
Credite Apollineo uerius ore loqui:
Hoc, quod uos cœlum, quæ numina dicitis; ille
Esse Apinas longo tempore crediderat.

IN LYGDAMVM.

Quæris Lygdame, musca cur uoceris?
Nam musca es, mihi crede, tam molesta,
Quàm nec sunt culices, grauesq́; fuci,
Quàm nec uermiculiq́;, cimicesq́;.
Vnum te tamen arceat necesse est,
Turdelæ auxilium cacantis, ut te
Non muscaria, miluijq́; caudæ,
Non alæ accipitrum potentiorum
Auertant, abigantq́; sæuientem.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER TERTIVS.

MARIAE GARLONIAE GRAPPINAE.

PROPAGO Formosæ arboris
Formosa uirgo, quæ uagos
Inter orta Cupidines,
Veris lilia uincis,
Rosasq; molles, & croci
Pulchre rubentis igneum
Florem, & uuidulas comas
Halantis hyacinthi:
Redisti auitos ad lares,
Felicem ocellulis tuis
Redditura Neapolim,
Caro adnixa marito:
Redisti ad optatos choros
Aequalium, & probos sinus
Matris, ac bene cognitum
Fratris dulcis amorem.
Quis ò, quis hunc albo mihi
Signet diem lapillulo?
Quis Sabæa calentibus
Addat munera flammis?
Vocanda Musarum cohors.
Huc huc benigna; & abditam

Barbiton cape, myrteis
Frontem uincta coronis:
Thalia: quid dignum tuo
Promis fauore? quid bonæ
Voce, uel fidibus ſtudent
Reſpondere ſorores.
Sed eſſe quid lætum Deæ
Hic abſque amoribus poteſt?
Non mouet Chione ſuis
Non me Lyda papillis.
Procul facessant hinc malæ,
Secli pudor, libidines.
Mi ſat eſt, minuat graues
Si Garlonia curas.
Iuuenta cur me tam cito
Ludendo inepta deſeris?
Hæc erat facies nouis
Non fraudanda libellis.

AD CASSANDRAM.

Quarta Charis, decima es mihi Pieris, altera Cypris,
Caſſandra una choris addita diua tribus.

SE FIDEM SERVATVRVM.

Si poſt fata nouos animas errare per artus
Vera docent Samij dogmata nota ſenis;
Nec pote mens eadem mutari, ſeu ferus altis
Erret aper ſyluis, ſeu uaga cantet auis:

Ipse ego (mens quoniam est uni seruire puellæ)
Exurgam mœstus turtur ab exequijs.

IN ADRIANVM PONT. MAX.

Classe, uiris'q; potens, domito'q; Oriente superbus,
Barbarus in latias dux quatit arma domos:
In uaticano noster latet: huric tamen alto
Christe uides cœlo; (prò dolor) & pateris?

AD FEDERICVM.

Litibus abstinui semper; mihi testis Apollo est,
Et Musæ, & studijs ocia grata meis.
Nunc me nescio quis per tristia iurgia uersat
Scotius, & rauca cogit ad arma fori.
Es fateor magnus pulsis Rex inclyte Gallis.
Pelle etiam Scotos, & mihi maior eris.

AD EVNVM.

Quicquid erat tripodum Cumis, Delphis'q;, petisti;
Discere fortunam dum cupis Eune tuam.
At deus, Extabis supra Reges'q;, Duces'q;,
Veridico tandem rettulit ore tibi.
Tu tamen hinc uanos sumpsisti Græcule fastus:
Iam magni dominus, iam pater, orbis eras.
Ecce crucem ascendis. non te deus Eune fefellit:
Omnia sunt crepidis inferiora tuis.

AD PORCIAM BRANCIAM, ET ISABELLAM SOROREM.

Porcia & Isabella, uenustæ pignora matris,
Dicite, quis uestras non amet illecebras?
Tu quoque dic, tali cum sis dignissima partu,
Quis Leonora tuo nolit ab igne mori?
Natarum illecebris, matris simul ignibus uri
Qui cupit; is mortis flagrat amore suæ.
Vita uale: in lucro est perijsse: sed hoc reliquum, mors
Quod finis, est ipsis uix satis exequijs.

IN LEONEM X. PONT. MAX.

Sacra sub extrema, si forte requiritis, hora
Cur Leo non potuit sumere: uendiderat.

a b c d e. A B C D E F G H.

Omnes ſunt quaterniones.

VENETIIS, IN AEDIBVS HAERE
DVM ALDI MANVTII, ET
ANDREAE ASVLANI
SOCERI, MENSE
SEPTEMBRI,

M. D. XXXV.

M D XXXV.